

วารสารอิเล็กทรอนิกส์การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม

Electronic Journal of Open and Distance Innovative Learning (e-JODIL)

ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2558

ISSN 2287-0326

บทความพิเศษ

■ ผลการสำหรับผลิตภัณฑ์นวัตกรรมที่ใช้ในบ้านเรือนตามระบบสากล	รองศาสตราจารย์ ดร.
ศรัศกดิ์ สุนทรไชย | 1 |
|--|---|---|

บทความวิจัย/วิชาการ

■ การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องการออกแบบโฮมเพจ
สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	นางสาวชนม์ชนิษฐ์
วิศิษฐ์สมบัติ	12
■ ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการบริหารงานกับจริยธรรม
ของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุด	นายศิระ โสติภิญโญ	24
■ คัมภีร์ไบเบิลในมอญในประเทศไทย	พระอัครเดช ญาณเตโช
(โลภะผล)	35
■ การจัดการทรัพยากรน้ำโดยชุมชน กรณีศึกษาชุมชนแพรทนามแดง	รองศาสตราจารย์ ดร.
สัจจา บรรจงศิริ	41
■ การพัฒนาตัวแบบการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสู่องค์กร
สมรรถนะสูง	รองศาสตราจารย์ ดร.
เสนห์ จุ้ยโต	58
■ อิทธิพลของการสื่อสารการตลาดต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าสำเร็จรูป
ของสุภาพสตรีผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ : กรณีศึกษา
กรุงเทพมหานคร	นางสาวอมรรัตน์ ทันมา	76
■ คุณลักษณะบัณฑิตไทยที่พึงประสงค์ในบริบทอาเซียน	รองศาสตราจารย์
จันทนา ทองประยูร	91

สถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

<http://e-jodil.stou.ac.th>

วารสารอิเล็กทรอนิกส์การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม

Electronic Journal of Open and Distance Innovative Learning (e-JODIL)

ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2558 Vol.5 No.1 January – June 2015 ISSN: 2287-0326

วารสารอิเล็กทรอนิกส์การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม (Electronic Journal of Open and Distance Innovative Learning: e-JODIL) ได้ดำเนินการเผยแพร่บทความผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ บนเว็บไซต์ <http://e-jodil.stou.ac.th> โดยมีนโยบายในการจัดพิมพ์/เผยแพร่ ดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับผลงานวิชาการ และข้อค้นพบจากการวิจัยด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ สำหรับการเรียนรู้ในระบบทางไกล
2. เพื่อเป็นช่องทางในการระดมองค์ความรู้ด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ในระบบทางไกลสู่การเป็นสังคมฐานความรู้
3. เพื่อเป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการ

ขอบเขตผลงานที่รับตีพิมพ์

ขอบเขตเนื้อหา ประกอบด้วย สาขาวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

ประเภทผลงาน ประกอบด้วย บทความพิเศษ (Special article) บทความวิจัย (Research article) บทความวิชาการ (Academic article) บทวิจารณ์หนังสือ (Book review) และบทความปริทัศน์ (Review article)

นโยบายการพิจารณากลับกรองบทความ

1. บทความที่จะได้รับการตีพิมพ์ ต้องผ่านการพิจารณากลับกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer review) ในสาขาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2-3 ท่านต่อบทความ

2. บทความ ข้อความ ภาพประกอบ ตารางประกอบ ที่ตีพิมพ์ในวารสารเป็นความคิดเห็นและความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว ไม่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชแต่อย่างใด

3. กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการพิจารณาและตัดสินใจตีพิมพ์บทความในวารสาร

4. บทความที่เสนอพิจารณาในวารสาร e-JODIL ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยส่งไปลงพิมพ์ เผยแพร่ หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น

5. บทความที่เคยนำเสนอในการประชุมวิชาการมาแล้ว ผู้เขียนบทความต้องให้การรับรองว่าบทความนั้นได้ปรับปรุงจากการนำเสนอในการประชุมจากที่ใดมาแล้ว และต้องมีการตั้งผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความใหม่อีกครั้งหนึ่ง

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน และ ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม

ที่ปรึกษา

อธิการบดีมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ฤทธิ์ สมบัติสมภพ

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

กองบรรณาธิการ

1. ศาสตราจารย์ ดร.พรชัย ชูนจินดา	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2. รองศาสตราจารย์ ดร.วสิน อิงคพัฒนากุล	มหาวิทยาลัยศิลปากร
3. รองศาสตราจารย์ ดร.ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
4. รองศาสตราจารย์จันทนา ทองประยูร	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ผู้เชี่ยวชาญภาษาต่างประเทศ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีรักษ์ มีแจ้ง	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิตา เยี่ยมขันติถาวร	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

คณะกรรมการบริหาร

1. อธิการบดีมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	ที่ปรึกษา
2. ศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ฤทธิ์ สมบัติสมภพ	ที่ปรึกษา
3. รองอธิการบดีที่กำกับดูแลสถาบันวิจัยและพัฒนา	ประธาน
4. ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา	กรรมการ
5. ผู้อำนวยการสำนักบรรณสารสนเทศ หรือผู้แทน	กรรมการ
6. ผู้อำนวยการสำนักคอมพิวเตอร์ หรือผู้แทน	กรรมการ
7. รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา	กรรมการ
8. ผู้จัดการวารสาร	กรรมการ
9. ผู้ดูแลระบบด้านเทคนิค	กรรมการ
10. ผู้ช่วยผู้ดูแลระบบด้านเทคนิค	กรรมการ
11. ผู้ช่วยผู้จัดการวารสาร	กรรมการและเลขานุการ

การติดต่อ

ฝ่ายพัฒนาและเผยแพร่งานวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนา

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ถนนแจ้งวัฒนะ ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120

โทร. 0-2504-7589 โทรสาร 0-2503-4898

e-mail: e-jodil@stou.ac.th

เว็บไซต์: <http://e-jodil.stou.ac.th>

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิผู้ประเมินบทความ (Peer Review)

ประจำฉบับ ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2558

ศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ศาสตราจารย์ ดร.สิน พันธุ์พินิจ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
รองศาสตราจารย์ ดร.กึ่งพร ทองใบ	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร.ไตรรัตน์ โภคผลากรณ์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ถวัลย์ ฤกษ์งาม	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.นพมาศ สุวชาติ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.บัญชา ขวัญยืน	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.บุษบา สุธีธร	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา วิหคโต	นักวิชาการอิสระ
รองศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ธารทัศน์วงศ์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รองศาสตราจารย์ ดร.วรางคณา โตโพธิ์ไทย	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร.สัจจา บรรจงศิริ	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร.อัจฉราพรรณ จรัสวัฒน์	มหาวิทยาลัยมหิดล
รองศาสตราจารย์ธิดิพัฒน์ เอี่ยมนิรันดร์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
อาจารย์เฉลิมศักดิ์ ปาลา	โรงเรียนวัดบ่อ (นันทวิทยา)
ดร.วัชร เสือดี	กรมชลประทาน
ดร. พิศาล บุญผูก	นักวิชาการอิสระ

สวัสดี ท่านผู้อ่านวารสารอิเล็กทรอนิกส์การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม (e-JODIL) ทุกท่าน

วารสารอิเล็กทรอนิกส์การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม (e-JODIL) ได้ดำเนินการเข้ามาสู่ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 ครบ ซึ่งเนื้อหาสาระที่เรานำเสนอ นั้น ยังคงเข้มข้นทางวิชาการ และยึดถือกระบวนการพัฒนาวารสารตามมาตรฐานของการเป็นวารสารระดับชาติที่ได้รับการยอมรับในฐานะข้อมูลของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thailand Journal Citation Index: TCI) มาโดยตลอด

ในส่วนของการพัฒนาและเผยแพร่ผลงานวิจัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชเป็นมหาวิทยาลัยเปิดชั้นนำของโลกที่จัดการศึกษาในระบบการศึกษาทางไกลให้การศึกษาตลอดชีวิตสำหรับทุกคน โดยมหาวิทยาลัยมีผลงานวิจัยด้านการศึกษาทางไกลจำนวนมากที่เผยแพร่ในระดับชาติ และระดับนานาชาติ อย่างไรก็ตาม วารสารของเรามีได้จำกัดเฉพาะผลงานวิจัยด้านการศึกษาทางไกลของมหาวิทยาลัยเท่านั้นครับ แต่วารสารอิเล็กทรอนิกส์การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม (e-JODIL) เน้นการเผยแพร่ผลงานวิจัยด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ทั้งที่สนับสนุนการศึกษาทางไกล และผลงานวิจัยทั่วไป โดยเน้นที่คุณภาพของบทความ และสาระที่ผู้อ่านจะได้รับเป็นสำคัญ

ผมในฐานะตัวแทนของกองบรรณาธิการวารสารขอให้สัญญาว่า เราจะมุ่งมั่นพัฒนาวารสารอิเล็กทรอนิกส์การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรมให้เป็นที่ยอมรับในระดับชาติ และประชาสัมพันธ์วารสารฉบับนี้ให้เป็นที่แพร่หลายในวงวิชาการอย่างต่อเนื่องครับ

สุดท้ายนี้ ผมหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้อ่านทุกท่านจะให้การตอบรับวารสารฉบับนี้เป็นอย่างดีต่อไป ขอขอบพระคุณครับ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวิวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ

บรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

บทความพิเศษ

- ฉลากสำหรับผลิตภัณฑ์วัตถุดิบทรายที่ใช้ในบ้านเรือนตามระบบสากล 1

บทความวิจัย/บทความวิชาการ

- การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องการออกแบบไฮมเพจ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 12
- ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการบริหารงานกับจริยธรรมของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุด 24
- คัมภีร์ใบลานมอญในประเทศไทย 35
- การจัดการทรัพยากรน้ำโดยชุมชน กรณีศึกษาชุมชนแพรทนามแดง 41
- การพัฒนาตัวแบบการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสู่องค์กรสมรรถนะสูง 58
- อิทธิพลของการสื่อสารการตลาดต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสุภาพสตรีผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ : กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร 76
- คุณลักษณะบัณฑิตไทยที่พึงประสงค์ในบริบทอาเซียน 91

ฉลากสำหรับผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนตามระบบสากล

GHS-Based Household Hazardous Product Label

รองศาสตราจารย์ ดร.ศรัศกดิ์ สุนทรไชย

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

hsasosar@hotmail.com

บทคัดย่อ

ประเทศไทยกำลังอยู่ในระหว่างการนำการจำแนกประเภทและการติดฉลากสารเคมีที่เป็นระบบเดียวกันทั่วโลก หรือระบบสากล GHS มาบังคับใช้โดยมีหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาได้ดำเนินการออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบบการจำแนกและการสื่อสารความเป็นอันตรายของวัตถุอันตรายที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยารับผิดชอบ พ.ศ. 2558 และประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2558 ให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป ทั้งนี้ การเปลี่ยนผ่านการแสดงฉลากไปเป็นระบบสากล GHS ของสารเดี่ยวให้ดำเนินการแล้วเสร็จภายในระยะเวลา 1 ปี และสารผสมให้ดำเนินการแล้วเสร็จภายในระยะเวลา 5 ปี

จากการทดสอบตัวอย่างฉลากผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนตามระบบสากล GHS ในกลุ่มผู้บริโภคทั่วไปพบว่า รูปสัญลักษณ์บางอันยังสื่อความหมายไม่ชัดเจน ควรปรับให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาความเป็นอันตราย ข้อความแสดงความเป็นอันตรายและข้อความแสดงข้อควรปฏิบัติของสารเคมีควรชัดเจน สั้น และเข้าใจง่าย ขนาดของฉลากควรให้เหมาะสมกับขนาดของผลิตภัณฑ์ ข้อความบนฉลากควรสังเกตเห็นได้ชัดเจน อ่านได้ง่าย ฉลากควรเพิ่มสีสันให้สะดุดตา และดึงดูดความสนใจ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรรณรงค์ให้ประชาชนมีความเข้าใจและอ่านฉลากผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนเพื่อให้ตระหนักถึงอันตรายของสารเคมีทั้งด้านกายภาพ อันตรายต่อสุขภาพและอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม และควบคุมให้ผู้จัดทำหรือผู้เป็นเจ้าของผลิตภัณฑ์ต้องตระหนักถึงความปลอดภัยของผู้บริโภค โดยต้องจัดทำฉลากให้เป็นไปตามระบบสากล GHS

คำสำคัญ: ฉลาก ผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน ระบบสากล GHS

Abstract

Since Thailand has been enforcing Globally Harmonized System of Classification and Labelling of Chemicals (GHS) by relevant offices, the Office of Food and Drug administration (FDA) has issued Announcement of Ministry of Public Health on Classification and Hazard Communication of Hazardous Substances under control of the Office of Food and Drug administration (2015). This Announcement has published in government gazette on 19 March 2015 and effective after that day. The transition periods of GHS-based labelling were 1 and 5 years for substances and mixture, respectively.

From the results of comprehensibility testing of GHS-based household hazardous product labels, the consumers had comments that some pictograms were ambiguous, in other words, they needed to be adapted in accordance with the hazard contents. Chemical hazard statements and precautionary statements should be clear, concise, and understandable. Label size should be suitable to product size. All label information should be noticeable, and readable. Label should be prominently colorful, and attractive. Therefore, the relevant offices should campaign in order to make all consumers comprehend and read the product label with awareness of chemical physical, health, and environmental hazards. Moreover, the label makers or the product owners should be made aware of consumers' safety and they need to prepare their product labels in accordance with GHS.

Keywords: Label, Household hazardous product, Globally Harmonized System of Classification and Labelling of Chemicals.

จากการที่องค์การสหประชาชาติได้มีการพัฒนา การจำแนกประเภทและการติดฉลากสารเคมีที่เป็นระบบเดียวกันทั่วโลกหรือระบบสากล GHS (Globally Harmonized System of Classification and Labelling of Chemicals ; GHS) ขึ้น ด้วยเหตุผลที่ว่า ระบบการจำแนกประเภทสารเคมีเดิมมีอยู่มีหลายระบบ และมีมาตรฐานแตกต่างกัน ทำให้ต้องมีการพัฒนาให้เป็นระบบเดียวกันทั่วโลก โดยการสร้างมาตรฐานที่เหมือนกันและใช้ร่วมกันในการจำแนกประเภทสารเคมี โดยคำนึงถึงอันตรายด้านกายภาพ ด้านสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งจัดให้มีการสื่อสารความเป็นอันตรายคือ การติดฉลากบนภาชนะบรรจุ และเอกสารข้อมูลความปลอดภัยของสารเคมี (Safety Data Sheet ; SDS) เพื่อสื่อสารความเป็นอันตรายของสารเคมีระบบสากล GHSให้ครอบคลุมผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานประกอบการ ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการขนส่ง ผู้ปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉิน และผู้บริโภค ประเทศไทยได้นำระบบสากล GHS มาประยุกต์ใช้ภายใต้พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2335 โดยมีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบควบคุมสารเคมีที่ใช้

ในทางอุตสาหกรรมคือ กรมโรงงานอุตสาหกรรม สารเคมีที่ใช้ในทางการเกษตรคือ กรมวิชาการเกษตร และสารเคมีที่ใช้ในบ้านเรือนคือ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 วรรคสาม มาตรา 44 (1) แห่งพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 และมาตรา 20 (1) แห่งพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2551 กระทรวงอุตสาหกรรมได้ออกประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง ระบบการจำแนกและการสื่อสารความเป็นอันตรายของวัตถุอันตราย พ.ศ. 2555 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2555 ให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป โดยให้ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก และผู้มิไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายมีหน้าที่ต้องสื่อสารความเป็นอันตรายของวัตถุอันตรายในรูปแบบของฉลากและเอกสารข้อมูลความปลอดภัยที่ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าจัดทำขึ้น เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถใช้วัตถุอันตรายนั้น ๆ ได้อย่างปลอดภัย

ประกาศดังกล่าวได้ให้คำจำกัดความวัตถุอันตราย ที่เป็นสารเคมีในรูปสารเดี่ยว (Substance) หมายความว่า ธาตุหรือสารประกอบที่อยู่ในสถานะธรรมชาติ หรือเกิดจากกระบวนการผลิตต่าง ๆ ทั้งนี้รวมถึงสารเติมแต่งที่จำเป็นในการรักษาความเสถียรของสารเดี่ยว หรือสารเจือปนที่เกิดขึ้นในกระบวนการผลิต แต่ไม่รวมถึงสารตัวทำละลายที่สามารถแยกออกมาจากสารเดี่ยวได้โดยไม่มีผลต่อความเสถียรของสารเดี่ยวหรือไม่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบของสารเดี่ยว ส่วนสารผสม (Mixture) หมายความว่า สารผสมหรือสารละลายที่ประกอบด้วยสารเดี่ยวสองชนิดหรือมากกว่าที่ไม่ทำปฏิกิริยาต่อกัน

ผู้ผลิต หรือผู้นำเข้าซึ่งวัตถุอันตรายที่เป็นสารเดี่ยวและสารผสมต้องดำเนินการจำแนกความเป็นอันตรายทางกายภาพ 16 ประเภท และความเป็นอันตรายต่อสุขภาพ 10 ประเภท และความเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม 2 ประเภท ตัดฉลากและจัดทำเอกสารข้อมูลความปลอดภัย ซึ่งสารเดี่ยวให้ดำเนินการแล้วเสร็จภายในระยะเวลา 1 ปี และสารผสมให้ดำเนินการแล้วเสร็จภายในระยะเวลา 5 ปี นับจากวันที่ประกาศนี้มีผลใช้บังคับคือ 13 มีนาคม 2555

สำหรับผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนหรือทางสาธารณสุขอยู่ภายใต้การดูแลของกลุ่มควบคุมวัตถุอันตราย สำนักควบคุมเครื่องสำอางและวัตถุอันตราย สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการกำกับดูแลวัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนหรือทางสาธารณสุขให้มีคุณภาพ

และปลอดภัย โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนหรือทางสาธารณสุขแบ่งตามประเภทของผลิตภัณฑ์ได้ดังนี้

1) *ผลิตภัณฑ์ป้องกันกำจัดแมลงและสัตว์อื่น* เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของสารที่ใช้ในการไล่หรือกำจัดแมลง กำจัดหนูหรือสัตว์ฟันแทะ เช่น ยาจุดกันยุง ผลิตภัณฑ์กำจัดยุง ผลิตภัณฑ์ทาไล่ยุง ผลิตภัณฑ์กำจัดเห็บหมัด ผลิตภัณฑ์กำจัดหนู ผลิตภัณฑ์กำจัดมด ผลิตภัณฑ์กำจัดแมลงสาบ ผลิตภัณฑ์กำจัดปลวก เป็นต้น

2) *ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาด* เป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้เพื่อทำความสะอาดพื้นผิวต่าง ๆ หรือวัสดุ เช่น ผลิตภัณฑ์ล้างจาน ผลิตภัณฑ์ซักผ้า ผลิตภัณฑ์ล้างห้องน้ำ ผลิตภัณฑ์เช็ดกระจก ผลิตภัณฑ์ล้างรถ เป็นต้น

3) *ผลิตภัณฑ์ฆ่าเชื้อโรค* เช่น ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ฆ่าเชื้อโรคที่พื้นผิวหรือวัสดุต่าง ๆ สเปรย์ฆ่าเชื้อโรคในอากาศ เป็นต้น แต่ไม่รวมถึงผลิตภัณฑ์ฆ่าเชื้อโรคที่ใช้ทางยา และที่ใช้เฉพาะกับเครื่องมือแพทย์

4) *ผลิตภัณฑ์อุปโภคอื่น* เป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่จัดอยู่ในกลุ่มข้างต้น เช่น ผลิตภัณฑ์แก้ไขการอุดตันของท่อหรือทางระบายสิ่งปฏิกูล ผลิตภัณฑ์ลบคำผิด ผลิตภัณฑ์กาวยาประเภทเอทิลไซยาโนอะคริเลต (Alkyl Cyanoacrylate) เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาได้ดำเนินการเพื่อรองรับการแสดงฉลากผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนหรือทางสาธารณสุขตามระบบสากล GHS โดยได้ออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบบการจำแนกและการสื่อสารความเป็นอันตรายของวัตถุอันตรายที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยารับผิดชอบ พ.ศ. 2558 ประกาศ ณ วันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558 และประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2558 ทั้งนี้ จะสามารถเปลี่ยนผ่านการแสดงฉลากไปเป็นระบบสากล GHS โดยสารเดี่ยวให้ดำเนินการแล้วเสร็จภายในระยะเวลา 1 ปี และสารผสมให้ดำเนินการแล้วเสร็จภายในระยะเวลา 5 ปี ทั้งนี้ ให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

เวลาที่มีผลบังคับใช้	กิจกรรม
วันที่ 20 มีนาคม 2558	ระบบสากล GHS มีผลใช้บังคับกับฉลากผลิตภัณฑ์อันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนหรือทางสาธารณสุขที่เป็นสารเดี่ยว แต่ ให้เวลาเปลี่ยนผ่านการแสดงฉลากไปเป็นระบบสากล GHS 1 ปี นั่นคือ สารเดี่ยวให้ดำเนินการแล้วเสร็จภายในวันที่ 19 มีนาคม 2559
วันที่ 20 มีนาคม 2558	ระบบสากล GHS มีผลใช้บังคับกับฉลากผลิตภัณฑ์อันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนหรือทางสาธารณสุขที่เป็นสารผสม แต่ ให้เวลาเปลี่ยนผ่านการแสดงฉลากไปเป็นระบบสากล GHS 5 ปี นั่นคือ สารผสมให้ดำเนินการแล้วเสร็จภายในวันที่ 19 มีนาคม 2563

การสื่อสารข้อมูลและความเป็นอันตรายของสารเคมีด้วยฉลากตามระบบสากล GHS จึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้บริโภคทั่วไปซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้ผลิตภัณฑ์อันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนหรือทางสาธารณสุขดังกล่าวในชีวิตประจำวัน โดยหลักเกณฑ์ของระบบสากล GHS ได้กำหนดว่า ฉลากต้องมีข้อมูลประกอบด้วย รูปสัญลักษณ์ คำสัญญาณ ข้อความแสดงความเป็นอันตราย และข้อความระวังหรือข้อความเตือน ซึ่งแตกต่างจากฉลากที่มีอยู่เดิมที่มีรูปสัญลักษณ์ที่หลากหลายยากแก่ความเข้าใจตรงกัน และไม่มีข้อความที่แสดงความเป็นอันตรายของสารเคมีที่ชัดเจน

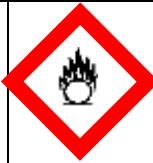
ที่ใช้อยู่ปัจจุบัน

อันตราย พิษ ไวไฟ

ระบบ GHS

อันตราย

สารออกซิไดซ์ อาจเร่งการลุกไหม้ให้รุนแรงขึ้น
เป็นอันตรายเมื่อกลืนกิน
ระคายเคืองต่อดวงตาอย่างรุนแรง
อาจระคายเคืองต่อทางเดินหายใจ
เป็นพิษร้ายแรงต่อสิ่งมีชีวิตในน้ำ
และมีผลกระทบต่อระยะยาว

รูปสัญลักษณ์ (Pictogram) เป็นข้อมูลเชิงภาพที่ประกอบด้วยสัญลักษณ์สีดำที่มีกรอบสีแดงรูปสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัดบนพื้นขาวซึ่งมีการใช้รูปสัญลักษณ์ 9 รูปเพื่อความเข้าใจตรงกันทั่วโลกตามระบบสากล GHS สรุปได้ดังนี้สัญลักษณ์แสดงอันตรายตามระบบสากล GHS		
อันตรายทางกายภาพ	 ● สารไวไฟ ● สารเคมีที่ทำปฏิกิริยาได้เอง ● สารที่ติดไฟได้เองในอากาศ ● สารเคมีที่เกิดความร้อนได้เอง ● สารเคมีที่สัมผัสแล้วให้ก๊าซไวไฟ	 ● สารออกซิไดซ์ ● สารเพอร์ออกไซด์อินทรีย์
	 ● วัตถุระเบิด ● สารเคมีที่ทำปฏิกิริยาได้เอง ● สารเพอร์ออกไซด์อินทรีย์	 ● ก๊าซภายใต้ความดัน
อันตรายต่อสุขภาพ	 ● เป็นอันตรายถึงชีวิต	 ● ระวังกัดกร่อน
	 ● ระคายเคือง ● ทำให้เกิดการแพ้ที่ผิวหนัง ● เป็นพิษเฉียบพลัน ● อาจระคายเคืองทางเดินหายใจ ● อาจทำให้เกิดการง่วงซึม (ฤทธิ์ของวัตถุเสพติด)	 ● ก่อมะเร็ง ● หากสูดเข้าไปทำให้เกิดการแพ้หรือหอบหืดหรือหายใจลำบาก ● เป็นพิษต่อระบบสืบพันธุ์ ● เป็นพิษต่ออวัยวะเป้าหมาย ● ก่อให้เกิดการกลายพันธุ์ ● อันตรายจากการสำลัก
อันตรายต่อสิ่งแวดล้อม	 ● เป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตในน้ำ	
	 ● ความเป็นอันตรายต่อโอโซนในชั้นบรรยากาศ	

คำสัญญา แสดงระดับความเป็นอันตราย มี 2 คำ ได้แก่ “อันตราย” และ “ระวัง”

ข้อความแสดงความเป็นอันตราย เพื่ออธิบายลักษณะความเป็นอันตรายตามกลุ่มความเป็นอันตรายที่จำแนกได้ ซึ่งจะเป็นข้อความสั้นๆ กระชับ และง่ายต่อความเข้าใจ

ข้อควรระวังหรือข้อความเตือน เป็นข้อควรปฏิบัติเพื่อป้องกันอันตราย การเก็บรักษา การกำจัด และการจัดการเมื่อมีเหตุฉุกเฉิน

ข้อมูลผู้ผลิต/ผู้จัดจำหน่าย

จากองค์ประกอบดังกล่าว อาจสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

องค์ประกอบของฉลาก (Label) ตามระบบสากล GHS

องค์ประกอบ	ตัวอย่าง		
1. ชื่อผลิตภัณฑ์	ก	ข	ค
2. ชื่อผู้ผลิต			
3. ชื่อสารเคมีที่เป็นส่วนประกอบสำคัญ / ที่เป็นอันตรายในผลิตภัณฑ์			
4. สัญลักษณ์แสดงความเป็นอันตรายของสารเคมี (Hazard Pictogram)			
5. คำสัญญา (Signal word)	อันตราย (Danger)	อันตราย (Danger)	ระวัง (Warning)
6. ข้อความแสดงความเป็นอันตราย (Hazard Statement)	- ละอองลอยไวไฟ	- ทำให้ผิวหนังไหม้และทำอันตรายต่อดวงตา - อาจกัดกร่อนโลหะ	- อาจก่อให้เกิดการแพ้ที่ผิวหนัง
7. ข้อควรระวังหรือข้อความเตือน เพื่อป้องกันอันตราย การเก็บรักษา กำจัดกาก และจัดการเมื่อมีเหตุฉุกเฉิน (Precautionary Statement)	- เก็บให้ห่างจากเปลวไฟ แสงแดด หรือที่อุณหภูมิสูงกว่า 50°C - ห้ามสูบบุหรี่	- ใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย เช่น ถุงมือ เสื้อ หน้ากาก และแว่นเพื่อความปลอดภัย - เก็บให้มิดชิด	- ใช้ถุงมือป้องกัน

ตัวอย่างฉลากผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนหรือทางสาธารณสุข

ผลิตภัณฑ์กำจัดแมลงชนิดพ่นอัดก๊าซ ADS

ชื่อและยี่ห้อส่วนสำคัญ:

Pemethrin 0.30 % w/w D-Bioallethrin 0.15 % w/w d-Allethrin 0.10 % w/w d-Tetramethrin

0.20 % w/w Methylene Chloride 10 % Isopar-L 39.25 % w/w และ LPG 50 % w/w

ประโยชน์ ใช้กำจัดแมลงในบ้านเรือน

วิธีใช้ 1. สำหรับกำจัดยุง ก่อนใช้ให้คนและสัตว์เลี้ยงออกจากห้องนั้น ก่อนปิดประตูและหน้าต่าง และให้ผู้ฉีดสวมถุงมือและหน้ากาก หรือใช้วิธีปิดปากและจมูกเพื่อป้องกันแล้วฉีดขึ้นข้างบนทั้ง 4 ด้าน ฉีดประมาณ 15 วินาทีให้ละอองกระจายให้ทั่วทั้ง 15 นาที จึงเปิดระบายอากาศหรือจะฉีดบริเวณนอกห้องที่มีลมสงบก็ได้

2. สำหรับกำจัดแมลงกลางคืน ปิดประตูและหน้าต่างก่อนแล้วฉีดตามซอกมุม ใต้ตู้ รอบถังขยะ ขอบประตู หน้าต่าง รอยแตก หรือตามทางที่แมลงเดินผ่านหรือชอบอยู่และพยายามฉีดให้ถูกแมลงจะได้ผลดีขึ้น

วิธีเก็บรักษา ให้จัดเก็บในที่ที่อากาศถ่ายเทได้สะดวก ห่างจากแหล่งที่จะทำให้เกิดการจุดติดไฟ และห่างจากมือเด็ก

วิธีเก็บรักษา 1. ถ้าผู้ผสมเข้าไปให้ยาสีฟันไปอยู่ที่มีอากาศบริสุทธิ์และให้พัดลมในทางที่สามารถหายใจได้สะดวก

2. หากเข้าตาให้ล้างออกด้วยน้ำสะอาดหลายๆ ครั้งอย่างระมัดระวัง หากใส่คอนแทกเลนส์อยู่ให้ถอดออกหากทำได้ ไม่อาจล้างทำความสะอาดตาได้ หากการระคายเคืองต่อผิวหนังหรือดวงตาอยู่เป็นเวลานานหรือมีอาการแพ้ให้ปรึกษาแพทย์

3. หากสัมผัสผิวหนังให้ทำความสะอาดผิวหนังโดยใช้น้ำและสบู่ปริมาณมาก หากสัมผัสผิวหนังหรือเสื้อผ้าให้ถอดเสื้อผ้าที่สัมผัสปนเปื้อนออกทันที และทำความสะอาดผิวหนังด้วยน้ำที่เจือจางจากสบู่ เช็ดเสื้อผ้าที่ปนเปื้อนเปื้อนให้สะอาดก่อนนำมาใส่ใหม่

4. หากกลืนกินให้ล้างปาก พยายามให้อาเจียน หลีกเลี่ยงการหายใจเอาไอหรือละอองเข้าไป ถ้ารู้สึกผิดปกติให้โทรศัพท์

ปรึกษาคุณพิษวิทยา หรือปรึกษาแพทย์โดยทันที

น้ำหนักสุทธิ 383 กรัม ปริมาณของก๊าซ 191 กรัม ความจุของกระป๋อง 787 มล.

ความดันสูงสุดของกระป๋อง 180 เมก้าปาสกาลมาตร ความดันของก๊าซที่ 37.8 °C ไม่นเกิน 0.65 เมก้าปาสกาลมาตร

ผู้ผลิต : บริษัท เอเคเอส(ประเทศไทย) จำกัด ถนนติวานนท์ เขต 101000 ประเทศไทย โทร 02-2354678

ผู้จัดจำหน่าย : บริษัท เอเคเอสเทรด จำกัด

ผลิตภัณฑ์การอื่นของเอเคเอส : บริษัท เอเคเอส จำกัด

วันเดือนปีที่ผลิต ดูใต้กระป๋อง

ราคา 95 บาท

สารเคมีอันตรายชนิดที่ 4
มีพิษต่อมนุษย์ (H400)

ปริมาณสุทธิ
600 มล.

ผลิตภัณฑ์กำจัดแมลง

ชนิดพ่นอัดก๊าซ

ADS

ข้อมูลความปลอดภัยและข้อควรระวัง	
อันตราย	
สามารถติดไฟได้	ทำให้เกิดการไหม้และทำลายวัสดุสิ่งของ
อาจเป็นอันตรายต่อระบบสืบพันธุ์และอาจก่อให้เกิดมะเร็ง	
เป็นอันตรายต่อสัตว์น้ำ สัตว์เลี้ยง และปลา	เป็นพิษต่อแมลงและสัตว์น้ำ
พ่นใส่ตัวไป	และสัตว์น้ำในแหล่งน้ำ
สวมหน้ากากป้องกันฝุ่นและละออง	สวมแว่นตาป้องกันฝุ่นและละออง
ป้องกันผิวหนัง	ห้ามสูบบุหรี่และห้ามจุดไฟ

ในการทดสอบตัวอย่างฉลากตามระบบสากล GHS ได้ใช้แบบสำรวจความเข้าใจวัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนหรือทางสาธารณสุขตามระบบ GHS และนำฉลากผลิตภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดพื้นและผลิตภัณฑ์กำจัดแมลงชนิดพ่นอัดก๊าซทั้งฉลากแบบเดิมและฉลากแบบใหม่ไปทดสอบความเข้าใจ (Comprehensibility Test) ในกลุ่มผู้บริโภคทั่วไปที่เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ซึ่งมาเข้ารับการอบรมเรียนรู้วิชาประสบการณ์วิชาชีพของสาขาวิชาวิทยาการจัดการ ตัวอย่างฉลากละ 100 คน ผลการทดสอบตัวอย่างฉลากทั้ง 2 พบว่า สัญลักษณ์บางอันยังสื่อความหมายไม่ชัดเจน ได้แก่

สัญลักษณ์ไม่สื่อความหมายถึงการก๊าซภายใต้ความดัน ซึ่งอาจจะเปิดได้เมื่อได้รับความร้อน

สัญลักษณ์ไม่สื่อความหมายถึงการระเบิดหรืออาจดูแล้วไม่เข้าใจโดยทั่วไป

สัญลักษณ์ไม่สื่อความหมายถึงสารไวไฟ

สัญลักษณ์มีความใกล้เคียงกับสารไวไฟมาก ทำให้สับสน

สัญลักษณ์สื่อความหมายถึงว่า โดนแล้วตายมากกว่า ไม่แยกทางเข้าและเข้าใจว่า เป็น

อันตรายแต่ไม่เข้าใจว่า อันตรายต่อการสูดหายใจ

สัญลักษณ์ไม่ชัดเจนที่จะสื่อถึงอันตรายต่อผิวหนังหรือดวงตา

สัญลักษณ์อาจไม่ชัดเจน ที่จะสื่อถึงอันตรายต่อระบบสืบพันธุ์

สัญลักษณ์ไม่ชัดเจนที่จะสื่อถึงความเป็นพิษต่อสิ่งมีชีวิตในน้ำ

สัญลักษณ์ไม่สื่อความหมายถึงอาจทำให้เกิดการแพ้ที่ผิวหนัง

สัญลักษณ์ดังกล่าวจึงควรที่หน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยเฉพาะสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาจะต้องนำมาพิจารณาและต้องเร่งดำเนินการเผยแพร่ให้ผู้บริโภคมีความเข้าใจและเกิดความคุ้นเคยต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับฉลากด้านสัญลักษณ์คือ ผลิตภัณฑ์ควรมีสัญลักษณ์ที่เข้าใจความหมายได้ทันที ต้องเป็นที่เข้าใจของคนทั่วไปและควรปรับให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหา

ข้อความแสดงความเป็นอันตรายของสารควรมีชัดเจน เข้าใจง่าย และข้อความสั้น ข้อความแสดงข้อควรปฏิบัติควรสั้นและกระชับได้ใจความ เข้าใจง่าย

ขนาดของฉลากควรให้เหมาะสมกับขนาดของผลิตภัณฑ์ ข้อความบนฉลากควรสังเกตเห็นได้ชัดเจน อ่านได้ง่าย รูปลักษณะของฉลากควรเพิ่มสีสั้นให้สะดุดตา ดูง่ายและชัดเจน

ข้อเสนอแนะด้านอื่นๆ ควรใช้สีแสดงระดับความเป็นอันตราย ควรมีสัญลักษณ์ที่เข้าใจได้เลย ดีกว่าตัวอักษรมาก ๆ

การที่จะจัดทำฉลากผลิตภัณฑ์ให้เหมาะสมกับพฤติกรรมของผู้บริโภคไทยนั้น สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาควรสอดแทรกความจำเป็นของการอ่านฉลากก่อนใช้ผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนหรือทางสาธารณสุขให้แก่ผู้บริโภค โดยเฉพาะเด็กและคนรุ่นใหม่ สัญลักษณ์ที่ใช้ในฉลากควรทำให้เกิดความคุ้นเคยและความเข้าใจตรงกัน หากเป็นไปได้ฉลากควรมีสีสัน และภาพสัญลักษณ์ควรมีขนาดใหญ่กว่าข้อความเพื่อดึงดูดความสนใจและความตระหนักในอันตรายที่จะเกิดจากการใช้ผลิตภัณฑ์ เอกสารแนบเพิ่มเติมจากฉลากอาจเป็นสิ่งจำเป็นโดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่มีสัญลักษณ์และความเป็นอันตรายอย่างชัดเจน โดยอาจอยู่ในกล่องที่ใส่ผลิตภัณฑ์คล้ายฉลากยาหรือใช้เป็นเทปใสปิดทับเอกสารแนบเพิ่มเติมเข้ากับผลิตภัณฑ์ ข้อมูลบางอย่างที่มีในเอกสารข้อมูลความปลอดภัยของสารเคมี (Safety Data Sheet; SDS) อาจนำมาแสดงเพิ่มเติมบนฉลากได้ด้วย เช่น การกำจัดหรือทำลายภาชนะบรรจุผลิตภัณฑ์หลังการใช้ สายด่วนในการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้บริโภค วันเวลาที่หมดอายุของผลิตภัณฑ์ (ถ้ามี) การป้องกันและการจัดการผลิตภัณฑ์เมื่อมีการหกหรือรั่วไหลของผลิตภัณฑ์ การเก็บกักเบื้องต้นเมื่อได้รับสัมผัสผลิตภัณฑ์ การป้องกันการแพร่กระจายผลิตภัณฑ์ ในสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

การจัดทำฉลากของผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนหรือทางสาธารณสุขนับว่า เป็นสิ่งสำคัญในการสื่อสารความเป็นอันตราย (Hazard Communication) เพื่อให้ผู้บริโภคได้มีความเข้าใจ และตระหนักถึงอันตรายทั้งด้านกายภาพ อันตรายต่อสุขภาพและอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม ผู้จัดทำหรือผู้เป็นเจ้าของผลิตภัณฑ์จึงต้องตระหนักถึงความปลอดภัยของผู้บริโภคเป็นเป้าหมายหลักโดยต้องจัดทำฉลากให้เป็นไปตามหลักการของระบบสากล GHS

บรรณานุกรม

- กรมโรงงานอุตสาหกรรม. (2548). *การจำแนกประเภทและการติดฉลากสารเคมีที่เป็นระบบเดียวกันทั่วโลก*. กรุงเทพฯ: กรมโรงงานอุตสาหกรรม.
- กลุ่มพัฒนาความปลอดภัยด้านสารเคมี และสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. (2549). *โครงการศึกษาสภาพปัญหาการใช้สารเคมีในแหล่งผลิต ผลิตภัณฑ์สุขภาพชุมชนที่เข้าร่วมโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์*. กรุงเทพฯ: [เอกสารอัดสำเนา].
- กรมโรงงานอุตสาหกรรม, กระทรวงอุตสาหกรรม. (2558). คู่มือการจัดการสารเคมีอันตราย. สืบค้นจาก <http://www.jorpor.com/>
- ศรีศักดิ์ สุนทรไชย. (2554). การจำแนกประเภทความเป็นอันตรายและจัดทำฉลากผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในบ้านเรือนตามระบบ GHS และการสำรวจความคิดเห็นและความเข้าใจต่อฉลากของผู้บริโภค.” *Thai J Toxicology* 2011, 26(1), 60-73.
- ศรีศักดิ์ สุนทรไชย. (2551). การจำแนกประเภทและการติดฉลากสารเคมีที่เป็นระบบเดียวกันทั่วโลก *วารสารความปลอดภัยและสุขภาพ*. 1(3) (กุมภาพันธ์-เมษายน), 55-61.
- ศรีศักดิ์ สุนทรไชย. (2552). รายงานโครงการพัฒนามาตรฐานการจัดทำฉลากเคมีภัณฑ์ตามระบบสากล GHS ประจำปีงบประมาณ 2551 ส่วนที่ 2 : ฉลากผลิตภัณฑ์ซักผ้าแห้ง ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดพื้น ผลิตภัณฑ์ลบคำผิด และผลิตภัณฑ์กำจัดแมลง ชนิดฉีดพ่นอัดก๊าซ.
- ศรีศักดิ์ สุนทรไชย. (2553). การจำแนกประเภทและการติดฉลากสารเคมีที่เป็นระบบเดียวกันทั่วโลก. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการระบบเครื่องมือและการจัดการความเสี่ยงสำหรับสิ่งแวดล้อมอุตสาหกรรม หน่วยที่ 5*. สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ศูนย์พัฒนานโยบายแห่งชาติด้านสารเคมี สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข. สืบค้นจาก <http://ipcs.fda.moph.go.th>
- สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. องค์ความรู้เรื่องระบบสากล GHS และความปลอดภัยด้านสารเคมีระดับอาชีวศึกษา.
- เอกสารประกอบการอบรมเรื่อง ระบบ GHS กับการพัฒนาการบริหารจัดการสารเคมีของไทยสู่สากล UNITAR-Thailand Workshop Training and Capacity building for the Implementation of the GHS ธันวาคม 2555
- กรมโรงงานอุตสาหกรรม. เอกสาร GHS (“Purple Book”) สืบค้นจาก http://www.npc-se.co.th/pdf/ghs_thai_full.pdf
- United Nations. (2013). *Globally Harmonized System of Classification and Labeling of Chemicals (GHS)*. 5th revised edition, New York and Geneva, 2013.

การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องการออกแบบโฮมเพจ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

The Development of Computer Assisted Instruction on Homepage Design for Grade 8 Students

นางสาวชนม์ชนิษฐ์ วิศิษฐ์สมบัติ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

chonkanit.wis@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การออกแบบโฮมเพจ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด (2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนและกลุ่มที่ไม่ได้เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน และ (3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การออกแบบโฮมเพจ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 58 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น และกลุ่มที่ไม่ได้เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ทดสอบด้วยแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การออกแบบโฮมเพจ และสำรวจความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ E_1/E_2 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที่

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การออกแบบโฮมเพจ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ 82.72/83.48 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การออกแบบโฮมเพจ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของนักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05
3. ความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การออกแบบโฮมเพจ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน, การออกแบบโฮมเพจ, ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

Abstract

The purposes of this research were to 1) develop computer assisted instruction on homepage design for Mathayom Suksa 2 students based on the specified efficiency criterion, 2) compare the achievement of Mathayom Suksa 2 students between the group learning with the developed CAI and the group that did not learn with the CAI, and 3) study students' satisfaction on the constructed CAI.

The research sample, obtained by cluster sampling, was 2 classes (each with 58 students) of Mathayom Suksa 2 students at Rittiyawannalai School. One studied through the use of the developed CAI while the other didn't learn with the CAI. The instruments used were a learning achievement test, and a satisfaction questionnaire. Statistics for data analysis were the E1/E2 efficiency index, mean, standard deviation, and t-test.

The results of the study revealed that

- 1) the developed CAI attained the efficiency of 82.72/83.48, thus met the specified 80/80 efficiency criterion;
- 2) the students' achievement scores of the group learning with the CAI were significantly higher than the scores of those who did not learn with the CAI at the .05 level of statistical significance.
- 3) The student's satisfaction on the CAI was at the highest level.

Keywords: computer assisted instruction, homepage design, Mathayom Suksa 2

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสถานศึกษาของไทยได้จัดการเรียนรู้ให้มีเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 4 ว่าด้วยแนวการจัดการศึกษา มาตรา 24 บัญญัติว่า “การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนมีการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหา” (กรมสามัญศึกษา, 2546 น. 12) เพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีคุณภาพตามสาระของหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล ทั้งด้านความรู้ ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างนักเรียนด้วย ดังนั้นการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า นักเรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้พัฒนาตนเองได้ และถือว่านักเรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้นักเรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการ

ผู้วิจัยเป็นครูสอนเนื้อหารายวิชา การออกแบบเว็บเพจเบื้องต้น สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย ฝ่ายวิชาการพบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าร้อยละ 50 ซึ่งมาจากการเรียนการสอน เรื่อง การออกแบบโฮมเพจ ที่เป็นเนื้อหาย่อยในรายวิชา การออกแบบเว็บเพจเบื้องต้น เนื่องจากมีเนื้อหาเชิงปฏิบัติ และยากต่อการทำความเข้าใจในการเรียนรู้ และการนำไปปฏิบัติจริง ซึ่งการเรียนรู้โดยการถ่ายทอดจากครูในลักษณะบรรยาย และการสั่งงานเป็นกลุ่ม นักเรียนไม่สามารถเห็นสภาพที่

เป็นจริงในการใช้งาน และการสร้างงานโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปออกแบบโฮมเพจจากการเรียนรู้ที่ถ่ายทอดในเชิงวิธีการทางทฤษฎีจากครูได้ครอบคลุมเนื้อหาและวิธีการทั้งหมดจึงเกิดปัญหาในขั้นตอน การนำความรู้ไปปฏิบัติด้วยตนเอง รวมทั้งการที่นักเรียนจะนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบโฮมเพจ อาจมาจากความแตกต่างในความสามารถของนักเรียนในแต่ละบุคคลที่ไม่เท่ากันในการเรียนรู้ หรือปัญหาทางด้านเวลา ด้านการถ่ายทอดความรู้ของครู และปัญหาการรับรู้ของนักเรียน ซึ่งเป็นอุปสรรคที่จะนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้ ทักษะ และสมรรถภาพที่จะนำความรู้ที่เกิดจากทักษะของตนเองมาประยุกต์ใช้ ซึ่งสอดคล้องกับวิทยากร เชียงกูล (2549 น. 72) กล่าวว่าไว้ว่า “ปัญหาครู งบประมาณ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา นั้น ขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังสอนแบบดั้งเดิม คือ ให้ครูบรรยาย ไม่ได้ปฏิรูปหลักสูตรและการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนรู้จักการอ่าน การค้นคว้าด้วยตนเอง”

ผู้วิจัยศึกษาหาวิธีแก้ไขปัญหาดังกล่าว พบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเป็นสื่อการเรียนการสอนที่สามารถช่วยให้การเรียนการสอนเกิดความสมบูรณ์และช่วยแก้ปัญหาได้อีกทางเลือกหนึ่ง เพราะการเรียนการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีพื้นฐานมาจากการนำหลักการเบื้องต้นทางด้านจิตวิทยาการเรียนรู้มาใช้ในการออกแบบโดยอาศัยพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ (Learning Behavior) ทฤษฎีการวางเงื่อนไขเชิงปฏิบัติการ (Operant Conditioning Theory) และทฤษฎีการเสริมแรง (Reinforcement Theory) ซึ่งถือว่าความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง และการเสริมแรงเป็นสิ่งสำคัญ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำนักเรียนไปสู่การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาศัยการสอนที่วางโปรแกรมไว้ล่วงหน้า เป็นการให้นักเรียนมีโอกาสเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และได้รับผลย้อนกลับทันที นอกจากนั้นนักเรียนได้เรียนรู้ไปที่ละขั้นตอนอย่างเหมาะสมตามความต้องการ และความสามารถของตน (กิดานันท์ มลิทอง, 2546 น. 118) ซึ่งสอดคล้องกับเยาเวลลัษณ์ วงศ์พิมพ์ (2548 น. 408-409) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาบทเรียนช่วยการเรียนรู้ระบบมัลติมีเดีย วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องทฤษฎีพีทาโกรัส สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กล่าวว่า

“...การนำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมาช่วยสอนผู้เรียนที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เพื่อช่วยเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน ช่วยในการบันทึกคะแนนหรือพฤติกรรมของผู้เรียนไว้ เพื่อใช้ในการวางแผนบทเรียนขั้นต่อไป นำมาใช้ในลักษณะของการศึกษารายบุคคลได้เป็นอย่างดี ให้ความเป็นส่วนตัวแก่ผู้เรียน เป็นการช่วยให้ผู้เรียนที่เรียนช้าสามารถเรียนไปได้ตามความสามารถของตนเองโดยสะดวกไม่รีบเร่ง และไม่อายผู้อื่นเมื่อตอบคำถามผิด อีกทั้งยังช่วยขยายขีดความสามารถของผู้สอนในการควบคุมผู้เรียนได้อย่างใกล้ชิด...”

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีแนวคิดพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการออกแบบโฮมเพจ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพขึ้น เพื่อปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การออกแบบโฮมเพจ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างกลุ่มที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนและกลุ่มที่ไม่ได้เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การออกแบบโฮมเพจ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

นิยามศัพท์

การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน หมายถึง กระบวนการสร้างและปรับปรุงบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การออกแบบโฮมเพจ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพ

บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน หมายถึง บทเรียนที่สร้างขึ้นเรื่อง การออกแบบโฮมเพจ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นการสอนเนื้อหาแบบสาขาแต่บังคับการเรียนรู้แบบเส้นตรง ที่มีการจัดลำดับขั้นของเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และแบบทดสอบ โดยการนำเสนอในรูปแบบของตัวอักษร ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ซึ่งคำนึงถึงความสนใจ และความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นหลัก

ประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน 80/80 หมายถึง ระดับคุณภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ได้จากคะแนนความสามารถของนักเรียนตามเกณฑ์ 80/80 โดยกำหนดตัวเลขเป็นร้อยละของคะแนนเฉลี่ยมีค่าเป็น E_1/E_2

ค่า 80 แรก คือ ค่าคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบทดสอบท้ายหน่วยการเรียนรู้ย่อยแต่ละหน่วยระหว่างเรียนของนักเรียน (E_1) โดยคิดเป็นร้อยละ 80 ขึ้นไปของคะแนนระหว่างเรียนบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

ค่า 80 หลัง คือ ค่าคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ หลังเรียนของนักเรียน (E_2) โดยคิดเป็นร้อยละ 80 ขึ้นไปของคะแนนหลังเรียนบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทดสอบ ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การออกแบบโฮมเพจ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบ พอใจ และประทับใจจากการได้รับการตอบสนองตามความต้องการและมีความสุขเมื่อได้รับผลสำเร็จจากการเรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน โดยวัดผลจากคะแนนที่ได้จากแบบสำรวจความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

การออกแบบโฮมเพจ หมายถึง การสร้างหน้าแรกของเว็บไซต์ มีกระบวนการหลัก 4 ขั้นตอน คือ การออกแบบหน้าโฮมเพจ การตกแต่งหน้าโฮมเพจ การตกแต่งโฮมเพจด้วยภาพ เคลื่อนไหว และการ

เชื่อมโยงหน้าโฮมเพจ โดยโฮมเพจจะสรุปเนื้อหา เปรียบเสมือนเป็นสารบัญของเว็บทั้งหมดในเว็บไซต์นั้น เมื่อเปิดดูโฮมเพจจะพบกับคำแนะนำการใช้ และสรุปสิ่งที่น่าสนใจในเว็บไซต์จนถึงหัวข้อที่เชื่อมต่อไปยังเว็บเพจอื่น

กลุ่มที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน หมายถึง กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการเรียนการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การออกแบบโฮมเพจ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

กลุ่มที่ไม่ได้เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน หมายถึง กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการเรียนการสอนเรื่อง การออกแบบโฮมเพจ ตามแผนการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ได้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การออกแบบโฮมเพจ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพใช้ในการแก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. ได้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่สามารถใช้ในการสอนซ่อมเสริม และเพิ่มศักยภาพในการเรียนรู้
3. เป็นแนวทางในการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่อไป

วิธีการวิจัย

ประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนที่ศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่มโดยการจับสลาก จำนวน 2 ห้องเรียน จากจำนวน 15 ห้องเรียน แล้วจับสลากให้ห้องหนึ่ง เป็นกลุ่มที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน และอีกห้องหนึ่งเป็นกลุ่มที่ไม่ได้เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ซึ่งแต่ละห้องเรียนมีจำนวนนักเรียนที่เท่ากัน คือ 58 คน

เครื่องมือในการวิจัย มีดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การออกแบบโฮมเพจ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การออกแบบโฮมเพจ และแบบสำรวจความพึงพอใจ ดังนี้

2.1 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการออกแบบโฮมเพจ เป็นแบบทดสอบชุดเดียวกันในการวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน

2.2 แบบสำรวจความพึงพอใจการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การออกแบบโฮมเพจ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ออกแบบให้ครอบคลุมความพึงพอใจ ด้านความน่าสนใจ และด้านคุณประโยชน์ของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบศึกษากลุ่มที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน และกลุ่มที่ไม่ได้เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วัดความรู้ เรื่อง การออกแบบโฮมเพจก่อนและหลังการทดลอง และได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ดังนี้

1. ทดสอบก่อนเรียนทั้งกลุ่มที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนและกลุ่มที่ไม่ได้เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน โดยใช้แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การออกแบบโฮมเพจ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อให้ทราบข้อมูลพื้นฐานของทั้ง 2 กลุ่ม

2. ดำเนินการเรียนการสอนเรื่อง การออกแบบโฮมเพจ แก่กลุ่มที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน และกลุ่มที่ไม่ได้เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ซึ่งใช้เวลาเท่ากัน คือ จำนวน 18 ชั่วโมง

3. ทดสอบหลังเรียนทั้งกลุ่มที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน และกลุ่มที่ไม่ได้เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ด้วยแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับเดิม

4. สัมภาษณ์ความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การออกแบบโฮมเพจ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่

1.1 ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2549 น. 117)

1.2 วิเคราะห์ข้อสอบเป็นรายข้อ เพื่อหาค่าความยาก และค่าอำนาจจำแนกโดยใช้โปรแกรมระบบวิเคราะห์คำตอบแบบปรนัย (Multiple Choice Test Analyzer หรือ MCTA) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2549 น. 123-130)

1) ค่าอำนาจจำแนก

2) ค่าความยาก

3) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้สูตรของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน 20

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยคำนวณโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยมีสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ (เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์, 2549 น. 195)

2.1 ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

2.2 ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การออกแบบโฮมเพจ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน และกลุ่มที่ไม่ได้เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน โดยใช้สถิติ t – test Independent กำหนดระดับนัยสำคัญ 0.05 (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2548 น. 104)

2.3 ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

- 1) ค่าเฉลี่ย (Mean) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2548 น. 73)
- 2) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2548 น. 79)

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่อง การออกแบบโฮมเพจ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้ผลการทดสอบดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การออกแบบโฮมเพจ

คะแนนระหว่างเรียน $\sum x$	คะแนนหลังเรียน $\sum F$	ประสิทธิภาพของ กระบวนการ E_1	ประสิทธิภาพของ ผลลัพธ์ E_2
2873	1454	82.72	83.48
$n = 58$			

จากตารางที่ 1 พบว่าการทดสอบประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การออกแบบโฮมเพจ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่ามีประสิทธิภาพ 82.72/83.48 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ดังสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การออกแบบโฮมเพจ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน และกลุ่มที่ไม่ได้เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การออกแบบโฮมเพจ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างกลุ่มที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน และกลุ่มที่ไม่ได้เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	จำนวน	$\bar{X}_d$	S_d	t
1. กลุ่มที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน	58	13.09	3.05	2.402 *
2. กลุ่มที่ไม่ได้เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน	58	4.97	3.68	

* มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05, df = 114 , t = 1.980

จากตารางที่ 2 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มที่ไม่ได้เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การออกแบบโฮมเพจ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปรากฏผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การ ออกแบบโฮมเพจ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เรื่องที่ประเมิน	ค่าสถิติ		ความหมาย
	$\bar{x}$	S.D.	
1. นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น	4.60	0.49	พอใจมากที่สุด
2. ทบทวนบทเรียนได้ด้วยตนเอง	4.48	0.50	พอใจมาก
3. ความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหา	4.67	0.51	พอใจมากที่สุด
4. ความต่อเนื่องของบทเรียน	4.53	0.50	พอใจมากที่สุด
5. เน้นเนื้อหาให้จำได้ดีขึ้น	4.38	0.49	พอใจมาก
6. ใช้เวลาในการเรียนน้อยลง	4.53	0.50	พอใจมากที่สุด
7. ชอบเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน	4.60	0.53	พอใจมากที่สุด
8. ความชัดเจนของภาพประกอบเนื้อหา	4.64	0.48	พอใจมากที่สุด
9. ความเหมาะสมของขนาดของตัวอักษร	4.74	0.44	พอใจมากที่สุด
รวม (เฉลี่ย)	4.58	0.50	พอใจมากที่สุด

จากตาราง 3 พบว่านักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การออกแบบโฮมเพจ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 สรุปได้ว่านักเรียนกลุ่มที่

เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การออกแบบโฮมเพจ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ดังสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

1. การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การออกแบบโฮมเพจ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

จากผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การออกแบบโฮมเพจ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ 82.72/83.48 แสดงว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การออกแบบโฮมเพจ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยผู้วิจัยได้พัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามลักษณะของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ดี ดังนี้

1.1 มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหาสาระที่นำเสนอสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของบทเรียน การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหา

1.2 จัดแบ่งบทเรียนเป็นส่วนย่อยๆ อย่างเหมาะสม โดยเสนอเนื้อหาหมโนมติ แล้วมีคำถามเพื่อทดสอบความเข้าใจของนักเรียน

1.3 ลำดับความคิดของบทเรียน ต้องเริ่มจากง่ายไปหายาก จากสิ่งที่เป็นพื้นฐานไปสู่สิ่งที่ซับซ้อน มีการผูกโยงสาระให้นำสนใจชวนติดตาม

1.4 ทันสมัย ทันเหตุการณ์ มีการกล่าวถึงสิ่งที่เป็นปัจจุบัน และใกล้ตัวนักเรียน

1.5 ใช้เวลาที่เหมาะสมในการศึกษาบทเรียน ทั้งในกรณีของผู้ที่เรียนดี ปานกลาง และอ่อน และให้นักเรียนสามารถควบคุมเวลาของการศึกษาบทเรียนในแต่ละช่วงได้ด้วยตนเอง

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างกลุ่มที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน และกลุ่มที่ไม่ได้เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

จากผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มีค่าเท่ากับ -13.09 และคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มีค่าเท่ากับ -4.97 เมื่อนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติที พบว่า ค่าที่ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 1.012 แสดงว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

การประเมินผลที่ได้จากการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเป็นสื่อเสริมความเข้าใจในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นผลมาจากการใช้สื่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น แสดงให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง และการเสริมแรงเป็นสิ่งสำคัญโดยมี

จุดมุ่งหมายเพื่อนำนักเรียนไปสู่การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งอาศัยการสอนที่วางโปรแกรมไว้ล่วงหน้า เป็นการให้นักเรียนมีโอกาสเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และได้รับทราบผลการเรียนรู้ทันที นอกจากนั้นนักเรียนได้เรียนรู้ไปที่ละขั้นตอนอย่างเหมาะสม ตามความต้องการ และความสามารถของตน (กิดานันท์ มลิทอง, 2546, น. 118) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยหลายท่าน เช่น เพทอค (Petock, 1996, Online) ได้ใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนกับนักเรียนไฮสคูล เรื่อง ทฤษฎีปีทาโกรัส ควอนเทอโรส (Quinteros, 1996, Online) สร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องพีชคณิตริชาร์ดสัน (Richardson, 1997, Online) ได้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอนกับนักเรียนไฮสคูล เรื่องเศษส่วน เป็นต้น

3. การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การออกแบบโฮมเพจ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

จากผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การออกแบบโฮมเพจ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจเท่ากับ 4.58 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถถ่ายทอดความรู้ และเนื้อหาที่น่าสนใจ จึงทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นจึงส่งผลให้นักเรียนมีความพึงพอใจระดับมากที่สุดในการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ดังปรากฏในแบบสำรวจความพึงพอใจ ซึ่งตรงกับหลักทฤษฎีของธอร์นไคค์ (วชิระ วิชชุกรนนท์, 2542 น. 77) ข้อที่ 1 กฎแห่งผล (Law of Effect) การเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้า และการตอบสนอง ถ้าเชื่อมโยงทั้งสองได้จะสร้างภาพความพึงพอใจแก่นักเรียนให้มีแรงจูงใจ

บทสรุป

1. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การออกแบบโฮมเพจ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพ 82.72/83.48 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การออกแบบโฮมเพจ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของนักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การออกแบบโฮมเพจ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น ดังนั้น บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนจึงเป็นสื่อที่ใช้ในการเสริมความเข้าใจแก่นักเรียนได้ และ

ในกรณีที่ในชั้นเรียนมีนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันมากครูสามารถนำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนไปใช้เพื่อแก้ปัญหาของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

1.2 บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนนี้ สามารถช่วยครูสอนได้ในกรณีที่ครูไม่ได้เข้าสอนซึ่งเป็นประโยชน์ต่อครูและนักเรียน

1.3 ครูสามารถนำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นสื่อเสริมเพื่อเป็นการแก้ปัญหาให้นักเรียนที่เรียนอ่อน เรียนซ้ำให้สามารถเรียนทันเพื่อนได้

1.4 ครูสามารถใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนในการให้นักเรียนทบทวนความรู้ที่เรียนผ่านไป แล้วเพื่อให้เกิดความเข้าใจยิ่งขึ้น หรืออาจใช้ในการเรียนล่วงหน้าก่อนเข้าฟังการสอนของครู เพื่อเป็นการเตรียมตัวก่อนการเรียนซึ่งจะช่วยให้เรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

1.5 ครูควรมีการดูแลอย่างต่อเนื่อง เพราะในบางกรณีอาจต้องมีการแก้ไขสาระบางประการในบทเรียนทุกปี เพื่อมิให้บทเรียนล้าสมัย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนไปทดลองใช้กับกลุ่มอื่นๆ เพื่อให้เกิดความหลากหลาย และเป็นการยืนยันว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสามารถเสริมสร้างความรู้ได้จริง

2.2 ควรมีการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนให้ทันต่อสื่อเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาขึ้นมาใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา

บรรณานุกรม

- กิดานันท์ มลิทอง. (2546). เทคโนโลยีร่วมสมัย. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ภาควิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กรมสามัญศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: องค์การคำคุณสภา.
- เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์. (2549). การวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2549). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- เยาวลักษณ์ วงศ์พิมพ์. (2548). การพัฒนาบทเรียนช่วยการเรียนรู้ระบบมัลติมีเดีย วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ทฤษฎีพีทาโกรัส สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินญานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2548). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วชิระ วิชชุวรรณท์. (2542). *คู่มือการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน*. กำแพงเพชร: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร.
- วิทยากร เชียงกุล. (2549). *รายงานสภาวะการศึกษาไทยปี 2547/2548 รากเหง้าของปัญหาและแนวทางแก้ไข*. กรุงเทพฯ: สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- Petock, Michael A. (1996). *Computer assisted instruction and the Pythagorean theorem (algebra, geometry)*. (Online). Retrieved from: <http://www.lib.umi.com/dissertations/fullcit/1380040>.
- Quinteros, Alfredo Dario. (1996). *An evaluation of a computer assisted instruction program, "Architecture and Mathematics"*. (Online). Retrieved from: <http://www.lib.umi.com/dissertations/fullcit/1380087>.
- Richardson, William James. (1997). *Intergalactic Proportions (computer assisted instruction)*. (Online). Retrieved from: <http://www.lib.umi.com/dissertations/fullcit/1383846>.

**ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการบริหารงาน
กับจริยธรรมของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุด**

**The Relationship between Satisfaction of Condominium Management and Ethics of
Juristic Person Managers**

นายศิริระ ใสตถิภิญโญ

นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

sottiphinyo@yahoo.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความพึงพอใจในการบริหารงานของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุด 2) เพื่อศึกษาระดับจริยธรรมของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุด และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ของความพึงพอใจในการบริหารงานกับจริยธรรมของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุด ประชากรได้แก่ ผู้อยู่อาศัย ในอาคารชุดในเขตห้วยขวางที่จดทะเบียนนิติบุคคลตาม พระราชบัญญัติอาคารชุด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552-2554 จำนวนทั้งสิ้น 4,427 ห้องชุด กลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้ที่อยู่อาศัยในอาคารชุด จำนวน 361 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความคิดเห็นและความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสหสัมพันธ์

ผลการวิจัยพบว่า

1) ผู้อยู่อาศัยมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุดในทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีความพึงพอใจสูงสุดคือ ด้านการจัดเก็บเงินค่าส่วนกลางรายเดือน 2) ผู้อยู่อาศัยมีความเห็นต่อจริยธรรมของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุดในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าคะแนนสูงสุดคือด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและรับผิดชอบต่อหน้าที่ และด้านการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าคะแนนต่ำสุดคือด้านความเป็นผู้นำและปฏิบัติตามบทบาทที่ได้รับ ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง 3) ความพึงพอใจในการบริหารงานผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุดมีความสัมพันธ์กับจริยธรรมของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุดอยู่ในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ความพึงพอใจ จริยธรรม อาคารชุด

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the residents' satisfaction on condominium management of juristic person managers 2) study the residents' opinions on ethics of juristic person managers, and 3) investigate the relationship between residents' satisfaction of condominium management and juristic person managers' ethics. The population of the study was 4,427 condominium units in Huaykwang district, which had been registered in 2009 -2011. The sample was 361 residents selected using accidental sampling method. The research instrument was a questionnaire concerning satisfaction of condominium management and opinions on ethics of juristic person managers. The research findings revealed as follows:

1) Overall, the residents had high satisfaction on condominium management of juristic person managers in every aspect. The aspect with the highest satisfaction was monthly administration fee collection.

2) The residents overall opinion about juristic person managers' ethics was at a high level. Concerning each aspect, law compliance, responsibility, and public concern were rated at a high level, while leadership and role performing were rated at a moderate level.

3) The residents' satisfaction of condominium management was highly related to juristic person managers' ethics at the .01 level of significance.

Keywords: Satisfaction, Ethics, Condominium

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กรุงเทพมหานคร เป็นเมืองหลวง และเป็นศูนย์กลางการปกครอง การศึกษา การคมนาคมขนส่ง การเงินการธนาคาร เศรษฐกิจ การลงทุน ฯลฯ ของประเทศไทย และเป็นเมืองที่มีประชากรมากและหนาแน่นที่สุดของประเทศ ทำให้ที่อยู่อาศัยไม่สามารถขยายตัวรองรับความต้องการได้ทัน ประกอบกับพื้นที่ในกรุงเทพมหานครมีจำกัด ในขณะที่ที่ดินมีราคาสูง อาคารชุดจึงเป็นรูปแบบที่อยู่อาศัยที่มีบทบาทสำคัญและเป็นที่ยอมรับสูงในเขตกรุงเทพมหานคร เนื่องจากเป็นอาคารพักอาศัยที่สามารถรองรับผู้คนได้มาก มีราคาต่อหน่วยต่ำกว่าที่อยู่อาศัยในแนวราบ และอยู่ในทำเลที่สามารถเดินทางได้สะดวก จากสถิติการจดทะเบียนอาคารชุดในกรุงเทพมหานครจากสำนักงานส่งเสริมธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ กรมที่ดิน จะพบว่ามีการจดทะเบียนอาคารชุดสูงอย่างต่อเนื่องทุกปี

ในส่วนของการบริหารจัดการที่พักอาศัยแบบอาคารชุด ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการจัดการบริหารและการอยู่อาศัยคือ นิติบุคคลอาคารชุด ซึ่งมีผู้แทนคือ ผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุด กล่าวคือผู้จัดการนิติบุคคล

อาคารชุด เป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารอาคารชุด เป็นตัวแทนของเจ้าของร่วม และมีหน้าที่สำคัญตามที่กฎหมายกำหนดไว้

โดยหลักแล้วผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุดจะทำหน้าที่ในการบริหารต่างๆ เพื่อให้ผู้อยู่อาศัยสามารถอยู่ในชุมชนได้อย่างมีความสุข โดยจะทำการบริหารจัดการเรื่องต่างๆ ดังนี้

- 1) การบริหารงานบุคคล
- 2) การดูแลควบคุมให้ผู้อยู่อาศัยและบุคคลที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ
- 3) การบริหารบัญชีการเงินและการจัดเก็บค่าใช้จ่าย
- 4) การบริการ
- 5) การบริหารทรัพย์สินส่วนกลางและการดูแลบำรุงรักษาซ่อมแซมระบบสาธารณูปโภคส่วนรวม
- 6) การประชาสัมพันธ์

ผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุดจึงควรจะต้องมีคุณสมบัติต่างๆ เพื่อให้การบริหารงานในเรื่องดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อันได้แก่ มีความรู้ มีประสบการณ์ในการณ์ มีความคิดริเริ่ม มีความรับผิดชอบในงานและตรงต่อเวลา เชี่ยวชาญภาษาอังกฤษ มีความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ ซื่อสัตย์สุจริต มีมนุษยสัมพันธ์ บุคลิกดี และเป็นนักบริการ

ความรับผิดชอบของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุดมีผลต่อความเป็นอยู่รวมทั้งคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยเป็นอย่างยิ่ง แม้ว่าภาครัฐได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของผู้จัดการนิติบุคคลไว้ใน พระราชบัญญัติอาคารชุดปี พ.ศ.2522 และปรับปรุงอำนาจหน้าที่รวมถึงการเพิ่มเติมของส่วนกำหนดบทลงโทษในฉบับแก้ไขปี พ.ศ.2551 เพื่อให้เหมาะสมมากขึ้นกว่าเดิมก็ตามที่ แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบริหารงานของนิติบุคคลอาคารชุดก็ยังคงปรากฏอยู่ ดังจะเห็นได้จากสื่อต่างๆ เช่น เว็บไซต์จากกรมที่ดิน เว็บไซต์ของสำนักงานคุ้มครองผู้บริโภค เว็บไซต์สังคมออนไลน์ต่างๆ รวมถึงสื่ออื่นๆ พบว่ามีการสอบถามปัญหาและร้องเรียนเรื่องเกี่ยวกับการบริหารจัดการของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุดเป็นจำนวนมาก จากสถิติข้อมูลเรื่องร้องเรียนจากผู้บริโภค ปี 2551-2555 จากสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (2555) พบว่าจำนวนเรื่องที่มีการร้องเรียนเรื่องอาคารชุด เป็นหนึ่งในสิบอันดับแรกที่มีการร้องเรียนสูงสุดทุกปี และรายการร้องเรียนเรื่องความไม่โปร่งใสของอาคารชุดก็เป็นหนึ่งในหัวข้อร้องเรียนของกลุ่มนี้

งานวิจัยหลายเล่มได้ทำการศึกษาความพึงพอใจในการบริหารงานของนิติบุคคลอาคารชุด ได้แก่ งานวิจัยจากชวลีกร ทองจับ (2547) เรื่องทัศนคติและความพึงพอใจรวมของเจ้าของห้องชุดต่อการบริการ

การบริหารงานและสภาพแวดล้อม ของรัตนโกสินทร์ไอส์แลนด์คอนโดมิเนียม อังคณา ประทีปชัย (2549) เรื่องทัศนคติ ความพึงพอใจโดยรวม และแนวโน้มพฤติกรรมของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อธุรกิจบริหารจัดการอาคารชุดของบริษัท พลัส พร็อพเพอร์ตี้ พาร์ทเนอร์ เดชพันธ์ จันทวงศิลป์ (2547) เรื่องปัญหาในการให้บริการของนิติบุคคลอาคารชุดของบริษัทจัดการทรัพย์สินและชุมชนจำกัด และและพบปัญหาจากงานวิจัยในปี พ.ศ. 2553 ของสามภพ บุญนาค (2553) เรื่องจริยธรรมที่พึงมีของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุด ในงานวิจัยฉบับนั้นได้ทำการ สอบถามประชาชนทั่วไป ผู้อยู่อาศัยในอาคารชุด เจ้าของโครงการอาคารชุด และนักวิชาการ ถึงต้นแบบจริยธรรมที่พึงมีของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุด พบว่ามี 4 อันดับที่มีความสำคัญได้แก่ ความซื่อสัตย์ การปฏิบัติตามกฎหมายและความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ การมีภาวะผู้นำและปฏิบัติตามบทบาทที่ได้รับ และการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจทำการศึกษาค้นคว้าต่อจากงานวิจัยฉบับนี้ โดยทำการศึกษาความสัมพันธ์ของความพึงพอใจในการบริหารงานกับจริยธรรมของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุดในเขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร เนื่องจากเขตห้วยขวางเป็นเขตที่มีจำนวนห้องชุดจดทะเบียนในช่วงระยะเวลาที่ผู้วิจัยต้องการศึกษามากที่สุดในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาจะเป็นการเสริมความมั่นใจถึงแนวทางในการสร้างต้นแบบจริยธรรมที่พึงมีของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุด

วัตถุประสงค์

- 1 เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุด
- 2 เพื่อศึกษาระดับจริยธรรมของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุด
- 3 เพื่อศึกษาหาความสัมพันธ์ของความพึงพอใจในการบริหารงานกับจริยธรรมของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุด

นิยามศัพท์

พระราชบัญญัติอาคารชุด หมายถึง พระราชบัญญัติอาคารชุด ฉบับแก้ไข ปี 2551

อาคารชุด หมายถึง สิ่งปลูกสร้างในประเทศไทยที่เรียกว่า “อาคารชุด” ที่ได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติอาคารชุด ซึ่งตัวบุคคลสามารถแยกถือกรรมสิทธิ์ออกได้เป็นส่วนๆ โดยแต่ละส่วนประกอบด้วย กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินส่วนบุคคล และกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินส่วนกลาง

ผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุด หมายถึง บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งตามพระราชบัญญัติอาคารชุด ให้

ดำรงตำแหน่งผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุด ซึ่งมีคุณสมบัติและอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติอาคารชุด

ความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุด หมายถึง ระดับความพึงพอใจของผู้อยู่อาศัยในอาคารชุดที่มีต่อการบริหารงานของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุด โดยวัดจากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

จริยธรรมของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุด หมายถึง ระดับความคิดเห็นของผู้อยู่อาศัยที่มีต่อการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์แห่งความประพฤติที่ถูกต้องในการทำหน้าที่ผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุด

ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

1 คณะกรรมการนิติบุคคลอาคารชุด และบริษัทบริหารอาคารชุด สามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการเลือกผู้มาปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้จัดการอาคารชุดที่เหมาะสม เพื่อบริหารอาคารชุดให้ผู้อยู่อาศัยเกิดความพึงพอใจ

2 สถาบันที่ให้ความรู้ในการบริหารอาคารชุด สามารถนำข้อมูลไปสร้างเป็นต้นแบบจริยธรรมที่พึงมีของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุด และใส่เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรฝึกอบรม

3 ในอนาคต หากมีการออกใบอนุญาตผู้ปฏิบัติหน้าที่ผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุด หน่วยงานที่ออกใบอนุญาต สามารถนำข้อมูลนี้ไปใช้เพื่อเป็นหนึ่งในหัวข้อที่ใช้ประเมิน

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ของความพึงพอใจในการบริหารงานกับจริยธรรมของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุดในเขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยจะดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1 รูปแบบของการวิจัย การวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ของความพึงพอใจในการบริหารงานกับจริยธรรมของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุดในเขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

2 ประชากร และหน่วยวิเคราะห์ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือผู้อยู่อาศัยในอาคารชุดในเขตห้วยขวาง ซึ่งจดทะเบียนนิติบุคคลตาม พ.ร.บ. อาคารชุด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552-2554 จำนวน 19 อาคารชุด รวม

ห้องชุดทั้งหมด 4,427 ห้องชุด (ข้อมูล : สำนักงานธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2556) ห้องชุดละหนึ่งคน เหตุผลที่เลือกใช้ห้องชุดที่จดทะเบียนในช่วงปี พ.ศ. 2552-2554 เนื่องจากพระราชบัญญัติอาคารชุดฉบับปรับปรุงใหม่ ประกาศใช้ปี พ.ศ. 2551 อาคารชุดที่จดทะเบียนหลังปี พ.ศ.2551 จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายฉบับเดียวกัน และสาเหตุที่ไม่เลือกอาคารชุดที่จดทะเบียนหลังปี พ.ศ.2554 เนื่องจากต้องการให้มีระยะเวลาที่ผู้อยู่อาศัยได้รับประสบการณ์การบริหารจัดการจากผู้จัดการนิติบุคคลอย่างน้อยสองรอบปี บริหาร เหตุผลที่ศึกษาประชากรในเขตห้วยขวางเนื่องเขตห้วยขวางเป็นเขตที่มีจำนวนห้องชุดจดทะเบียนในช่วงระยะเวลาที่ผู้วิจัยต้องการศึกษามากที่สุดในกรุงเทพมหานคร หน่วยวิเคราะห์ คือ หน่วยบุคคล

3 การเลือกกลุ่มตัวอย่างและแผนการสุ่มตัวอย่าง การเลือกกลุ่มตัวอย่าง การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูป ของเครจซี่และมอร์แกน (สิทธิ์ธีรสรณ์, 2552 น. 283) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 354 คน แต่ทั้งนี้จากการคำนวณห้องชุดแล้วเพื่อให้มีความเข้มข้นมากขึ้น จึงใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 361 คน แผนการสุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มจากผู้อยู่อาศัยในห้องชุดจากอาคารชุดในเขตห้วยขวางที่จดทะเบียนนิติบุคคลอาคารชุดตั้งแต่ปี 2552 – 2554 มีจำนวนทั้งสิ้น 19 อาคารชุด ผู้วิจัยได้ไปเก็บข้อมูลทุกอาคาร โดยใช้สัดส่วนอาคารชุดละ 19 คนจากผู้อยู่อาศัยในอาคารชุด 19 ห้อง รวมแล้วเป็น 361 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) (สิทธิ์ธีรสรณ์, 2552 น. 101)

4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire)

โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ สถานะภาพสมรส

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุด ประกอบด้วย ด้านการจัดเก็บเงินค่าส่วนกลางรายเดือน ด้านการใช้ทรัพย์สินส่วนกลาง ด้านการให้บริการ และด้านการรักษาความปลอดภัย

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ จริยธรรมของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุดประกอบด้วย ความซื่อสัตย์ การปฏิบัติตามกฎหมายและรับผิดชอบต่อหน้าที่ การมีภาวะผู้นำและปฏิบัติตามบทบาทที่ได้รับ และการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

5 ทำการแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูล

6 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาประมวลผลและวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้วิธีทางสถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ปัจจัยส่วนบุคคลวิเคราะห์โดยใช้ความถี่และค่าร้อยละ

การวิเคราะห์ความพึงพอใจในการบริหารงานของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุดและจริยธรรมของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุดใช้ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการบริหารงานกับจริยธรรมของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุดใช้สถิติสหสัมพันธ์

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ของความพึงพอใจในการบริหารงานกับจริยธรรมของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุด ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยดังนี้

1 ระดับความพึงพอใจในการบริหารงานของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุดพบว่า ในภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการจัดเก็บเงินค่าส่วนกลางรายเดือน รองลงมาคือด้านการให้บริการ และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านการใช้ทรัพย์สินส่วนกลาง

2 ระดับความคิดเห็นจริยธรรมของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุดในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดมีสองด้านคือ ด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและรับผิดชอบต่อนานที่ และด้านการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม อยู่ในระดับมาก และค่าเฉลี่ยต่ำสุดความเป็นผู้นำและปฏิบัติตามบทบาทที่ได้รับอยู่ในระดับปานกลาง

3 ความสัมพันธ์ของความพึงพอใจในการบริหารงานกับจริยธรรมของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุดได้ดังต่อไปนี้

3.1 ผลการหาความสัมพันธ์ของความพึงพอใจในการบริหารงานกับจริยธรรมของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุด พบว่าความสัมพันธ์ความพึงพอใจของผู้อยู่อาศัยในการบริหารงานของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุดในภาพรวมต่อจริยธรรมของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุดในภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าข้อที่มีค่าสหสัมพันธ์สูงสุดมีสองด้านคือด้านการจัดเก็บเงินค่าส่วนกลางรายเดือน และด้านการให้บริการ อยู่ในระดับสูงมากและข้อที่มีค่าสหสัมพันธ์ต่ำสุดคือด้านการรักษาความปลอดภัยอยู่ในระดับสูง

3.2 ความสัมพันธ์จริยธรรมของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุดในภาพรวมต่อความพึงพอใจของผู้อยู่อาศัยในการบริหารงานของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุดในภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าข้อที่มีค่าสหสัมพันธ์สูงสุดคือด้านการมีภาวะผู้นำและปฏิบัติตามบทบาทที่ได้รับ อยู่ในระดับสูงมาก รองลงมาคือด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและความรับผิดชอบต่อน้ำที่ และด้านการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม และข้อที่มีค่าสหสัมพันธ์ต่ำสุดคือด้านความซื่อสัตย์อยู่ในระดับสูง

อภิปรายผล

1. ความพึงพอใจในการบริหารงานของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุด จากกลุ่มตัวอย่าง 361 คน มีรายละเอียดดังนี้ ความพึงพอใจในการบริหารงานของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุด ในภาพรวม ผู้อยู่อาศัยในอาคารชุดมีความพึงพอใจทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ อาคารชุดที่การศึกษา เป็นอาคารชุดใหม่ อยู่ใกล้แนวรถไฟฟ้าใต้ดิน อาคารชุดมีราคาค่อนข้างสูง มีผู้จัดการนิติบุคคลและพนักงานบริหารจัดการโดยเฉพาะ ผู้อยู่อาศัยส่วนใหญ่มีรายได้สูง สามารถจัดเก็บค่าส่วนกลางเพื่อนำมาใช้จ่ายค่าบริการและจัดการเหล่านี้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เดชพันธ์ จันทรงศิลป์ (2547) ที่ได้ศึกษาปัญหาการบริหารการนิติบุคคลอาคารชุด บริษัทจัดการทรัพย์สินและชุมชน จำกัด พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในการบริหารงานของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุดในภาพรวม อยู่ในระดับมาก

2. จริยธรรมของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุด จากกลุ่มตัวอย่าง 361 คน มีรายละเอียดดังนี้ จริยธรรมของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุด ในภาพรวม ผู้อยู่อาศัยในอาคารชุดมีความเห็นจริยธรรมของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุดส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก มีหนึ่งด้านที่จริยธรรมอยู่ในระดับปานกลาง คือด้านความเป็นผู้นำและปฏิบัติตามบทบาทที่ได้รับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ บทบาทของผู้จัดการนิติบุคคลในส่วนของ การลงโทษผู้กระทำผิด ไม่ได้ถูกดำเนินการอย่างเคร่งครัด ดังที่ สามภพ บุญนาค (2553) ได้กล่าวถึงการปฏิบัติตามบทบาทที่ได้รับนั้น หน้าที่บางอย่างจะต้องทำด้วยความยากลำบาก เช่นการดำเนินคดีฟ้องร้อง การบังคับใช้กฎระเบียบของอาคารชุดต่อผู้อยู่อาศัยที่ฝ่าฝืน ซึ่งอาจเป็นเหตุให้ได้รับการเกลียดชัง

3. ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการบริหารงานกับจริยธรรมของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุด จากกลุ่มตัวอย่าง 361 คน มีรายละเอียดดังนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการ

บริหารงานกับจริยธรรมของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุดทุกด้าน มีความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับสูงและสูงมาก เนื่องจากความพึงพอใจของผู้พักอาศัยเกิดจากการได้รับการตอบสนองของความคาดหวังในด้านต่างๆ และจริยธรรมที่พึงมีของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุดเหล่านี้ จะช่วยส่งเสริมให้นิติบุคคลสามารถบริหารอาคารชุดได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้อยู่อาศัย สอดคล้องกับงานวิจัยของสามภพ บุญนาค (2553) เรื่อง จริยธรรมที่พึงมีของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุด ได้ทำการ สอบถามประชาชนทั่วไป ผู้อยู่อาศัยในอาคารชุด เจ้าของโครงการอาคารชุด และนักวิชาการ ถึงต้นแบบจริยธรรมที่พึงมีของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุด พบว่า 6 อันดับแรกได้แก่ ความซื่อสัตย์ การปฏิบัติตามกฎหมาย ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ การมีภาวะผู้นำ การปฏิบัติตามบทบาทที่ได้รับ และการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการบริหารงานกับจริยธรรมของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุด ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1 ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จริยธรรมทั้งสี่ด้านอันได้แก่ ความซื่อสัตย์ การปฏิบัติตามกฎหมายและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ การมีภาวะผู้นำปฏิบัติตามบทบาทที่ได้รับ การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม สามารถนำไปใช้เป็นต้นแบบจริยธรรมที่พึงมีของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุด เพื่อใช้ในการฝึกอบรม คัดเลือกผู้มาทำหน้าที่ผู้จัดการอาคารชุด รวมถึงใช้ในการสร้างมาตรฐานออกไปอนุญาตผู้ปฏิบัติหน้าที่ผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุด ในอนาคต โดยเฉพาะการมีภาวะผู้นำปฏิบัติตามบทบาทที่ได้รับเป็นด้านที่สำคัญที่จะส่งผลให้เกิดความพึงพอใจสูงสุด

1.2 จากงานวิจัยชิ้นนี้พบว่า ความพึงพอใจของผู้อยู่อาศัยต่อการบริหารงานของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุดและจริยธรรมของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุด มีบางด้านที่อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งต่ำกว่าส่วนใหญ่ที่อยู่ในระดับมาก ด้านเหล่านี้สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1.2.1 การบริหารจัดการเพื่อติดตามผู้ชำระค่าส่วนกลาง

1.2.2 การดูแล พัฒนา สรรว่ายน้ำ ห้องโถง ที่พักรถยนต์ และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ

1.2.3 การบริหารจัดการความรุดกุมของระบบตรวจสอบรถยนต์และคนเข้าออก

1.2.4 การรายงานผลสภาพการบริหารจัดการประจำเดือน และการมีความพร้อมในการเปิดเผยข้อมูลเมื่อจำเป็น

1.2.5 การลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนกฎระเบียบของอาคารชุด

ผู้บริหารอาคารชุดควรจะมีการปรับปรุงในประเด็นเหล่านี้เพื่อเพิ่มความพึงพอใจของผู้อยู่อาศัย

2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 แบบสอบถามงานวิจัยนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ เพื่อวิเคราะห์กับกลุ่มอาคารชุดอื่นๆ ที่มีรูปแบบการจัดการที่แตกต่างกัน เช่น เช่นกลุ่มอาคารชุดราคาไม่สูง กลุ่มอาคารชุดที่จดทะเบียนนิติบุคคลอาคารชุดในช่วงพระราชบัญญัติอาคารชุดระดับเก่า

2.2 ประเด็น ความพึงพอใจของผู้อยู่อาศัยต่อการบริหารงานของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุดและจริยธรรมของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุด บางด้านที่อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนมากจะมีความยุ่งยากในการบริหารจัดการ ซึ่งสามารถนำประเด็นเหล่านี้ไปวิจัยต่อในรายละเอียดที่เพิ่มมากขึ้นเพื่อหาต้นแบบการบริหารจัดการอาคารชุดที่ดี ในด้านนั้นๆ

บรรณานุกรม

กรมที่ดิน. (2551). พระราชบัญญัติอาคารชุด พ.ศ.2551. ม.ป.ท.

ฐิติกร ทองจับ. (2547). ทศนคติและความพึงพอใจรวมของเจ้าของห้องชุดต่อการบริการการบริหารงาน

และสภาพแวดล้อม ของรัตนโกสินทร์ไอส์แลนด์คอนโดมิเนียม. (สารนิพนธ์บริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศิลปากร, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).

เดชพันธ์ จันทรงศิลป์. (2547). ปัญหาในการให้บริการของนิติบุคคลอาคารชุดของบริษัทจัดการทรัพย์สิน

และชุมชนจำกัด. (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยศิลปากร, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร).

สามภพ บุญนาค. (2553). จริยธรรมที่พึงมีของผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุด. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศิลปากร, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).

สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค. (2555). สถิติข้อมูลเรื่องร้องเรียนจากผู้บริโภค ปีงบประมาณ

พ.ศ.2551 – 2555. ม.ป.ท.

สิทธิ์ อธิสรณ์. (2552). แนวคิดพื้นฐานทางการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพฯ :สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อังคณา ประทีปชัย. (2549). ทศนคติ ความพึงพอใจโดยรวม และแนวโน้มพฤติกรรมของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อธุรกิจบริหารจัดการอาคารชุดของบริษัท พลัส พร็อพเพอร์ตี้ พาร์ทเนอร์ จำกัด. (สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).

คัมภีร์ใบลานมอญในประเทศไทย Document Mon in Thailand

พระจักรเดช ญาณเตโช (โลภะผล)

มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย

Akradate@Outlook.com

บทคัดย่อ

หนังสือใบลาน เป็นหนังสือที่บันทึกลายลักษณ์อักษรด้วยวิธีจารตัวหนังสือลงบนใบของต้นลานที่ตัดแต่งตามขนาดเดียวกัน แล้วเจาะรูร้อยด้วยสายสนองมัดรวมกันเป็นผูก นิยมเรียกว่า “คัมภีร์ใบลาน” ที่เรียกว่าคัมภีร์ใบลาน เพราะเนื้อเรื่องที่จารลงบนใบลานส่วนใหญ่เป็นพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า มีพระไตรปิฎก เป็นต้น นอกจากนั้นยังใช้บันทึกเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และเรื่องอันเป็นบทนิพนธ์ของอดีตชนกมี ด้วยเหตุที่พระธรรมเป็นสิ่งสำคัญอันสูงสุดของพระพุทธศาสนา เมื่อจารลงบนใบลานก็ทำให้คัมภีร์ใบลานมีความสำคัญ และจัดเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ไปด้วย ดังนั้น พุทธศาสนิกชนคนไทยจึงถือกันเป็นธรรมเนียมว่า คัมภีร์ใบลานเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญเก็บรักษาอย่างดีในที่อันสมควร และทะนุถนอมเป็นพิเศษยิ่ง ดุจเดียวกับพระพุทธรูปนั้นเทียว

คำสำคัญ: มอญ หนังสือมอญ คัมภีร์ใบลานมอญ

Abstract

Palm leaf manuscripts is a type of documentary. The letters were written on the careful retailed leaves of talipot palm. These leaves were drilled holes and tie them together as a book. The manuscripts are usually called “Talipot palm leaf scriptures” (Kampee Bai Lan). This is because the inscribed stories were mostly related to religion and scriptures, such as, the Tripitaka, the Buddha’s teachings, stories related to the Buddha and the ancestors’ literatures. The palm leaf manuscripts are significant and holy due to the inscribed stories and the holy Buddha’s teachings. Therefore, Buddhism must preserve these scriptures well and in proper places. The scriptures should be threatened in the same way as the images of Buddha are cherished.

Keywords: Mon, Mon inscriptions, Mon talipot palm leaf scriptures

บทนำ

นับตั้งแต่การสังคายนาครั้งที่ 5 ที่ลังกาทวีปเป็นต้นมา ตามตำนานของพระพุทธศาสนาระบุว่าการทำสังคายนาครั้งที่ 5 (ปัญจมสังคายนา) นี้ได้ปรากฏว่าคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาได้เริ่มบันทึกโดยลักษณะลงบนใบลาน เรียกว่า หนังสือใบลาน หรือ คัมภีร์ใบลาน การสังคายนาครั้งนี้ได้ทำที่มหาวิหาร เมืองอนูราธปุระ ประเทศศรีลังกา มีพระพุทธทตตะเถระและพระติสสะเป็นประธาน ทำอยู่ 1 ปี จึงเสร็จเรียบร้อย

ชนชาติมอญเป็นกลุ่มชนหนึ่งของเอเชียที่มีวัฒนธรรมเก่าแก่ มีความเจริญมาก่อนในอุษาคเนย์ (เอเชียตะวันออกเฉียงใต้) ได้รับความเจริญมาจากอินเดียและลังกา ความเจริญของชนชาติมอญดังกล่าวได้แพร่ขยายสู่ชนชาติใกล้เคียง ในเวลาต่อมาชาวพุทธศตวรรษต้นๆ อาณาเขตของมอญกว้างใหญ่ไพศาล ได้แก่ ดินแดนที่เป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทยและประเทศพม่า

คนมอญสังกัดรัฐมอญในดินแดนประเทศพม่า เดินทางไปมาหาสู่ไทย แล้วเคลื่อนย้ายเข้ามาตั้งหลักแหล่งในดินแดนประเทศไทยเป็นปกติสามัญอยู่แล้ว ตั้งแต่โบราณกาล เมื่อปี พ.ศ. 2357 เกิดกบฏมอญที่เกาะตะมะถูกพม่าปราบอย่างรุนแรง เกิดการอพยพหนีเข้าไทยระลอกใหญ่ การอพยพของมอญทั้ง 9 คราวทำให้มอญกลายเป็นประชากรส่วนสำคัญของประเทศไทยมาจนทุกวันนี้ ใบลานมอญจำนวนมากได้ถูกทำลายเมื่อ พ.ศ. 2300 ที่พม่าได้เข้ายึดครองมอญและเผากรุงหงสาวดีส่วนที่เหลือรอดจากการเผาทำลายครั้งนั้นคนมอญได้นำไปซ่อนไว้ตามป่าตามถ้ำ จากนั้นได้นำเข้ามาในประเทศไทย เมื่อมีการอพยพของคนมอญมาอยู่ในประเทศไทย และมีการจารขึ้นใหม่จำนวนมากในประเทศไทย ช่วงตั้งแต่สมัยธนบุรีถึงสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

ในบรรดาจารึกทั้งบนแผ่นศิลาและแผ่นโลหะของบ้านเมืองและผู้คนในประเทศไทยและพม่า ภาษามอญนับเป็นภาษาสำคัญเก่าแก่ของผู้คนในสังคมที่เป็นเมืองและรัฐ เพราะเป็นทั้งภาษาศักดิ์สิทธิ์ ภาษาทางราชการ และ”ภาษากลาง”ใช้พูดจาสื่อสารในกลุ่มชนทุกระดับ ตั้งแต่เจ้านายผู้เป็นชนชั้นปกครองกับไพร่ในบ้านพลเมืองที่มีความหลากหลายทางภาษาและชาติพันธุ์

เรื่องภาษามอญทำให้เกิดความเข้าใจผิดเกี่ยวกับเชื้อชาติว่าคนในรัฐนั้นหรือท้องถิ่นนั้นๆ เป็นคนมอญโดยสายเลือดไป แท้จริงแล้วความเป็นมอญหรือความเป็นคนไทยหรือความเป็นคนชาติอื่น ล้วนเกิดจาก

วัฒนธรรมโดยแท้ อันเนื่องมาจากคนหลายกลุ่มเหล่าหลายชาติพันธุ์เข้ามาอยู่ร่วมกันในพื้นที่เดียวกันมาช้านาน จนมีความสัมพันธ์ทางสังคม แล้วเกิดจิตสำนึกร่วมกันว่าเป็นพวกเดียวกันจึงกำหนดภาษาใดภาษาหนึ่งเป็น"ภาษากลาง"และภาษาราชการระหว่างกันและกับคนอื่นๆภายนอก

ในปัจจุบันตัวอักษรมอญรุ่นแรกสุดที่ปรากฏในราชอาณาจักรรามัญช่วงระหว่างพุทธศตวรรษที่ 9 – 10 ที่มีอิทธิพลของตัวอักษรอินเดียได้ จากนั้นตัวอักษรมอญได้พัฒนาต่อเนื่องกันมาจนถึงปัจจุบัน ตัวอักษรมอญนอกจากจะใช้บันทึกภาษามอญแล้วยังใช้ถ่ายทอดภาษาอื่นๆด้วยคือภาษาบาลีสันสกฤตและภาษาพม่า นอกจากนั้นตัวอักษรมอญได้ให้กำเนิดแก่ตัวอักษรของอีกหลายกลุ่มชน เช่น อักษรจีนในมณฑลเกตุงของพม่า อักษรไทลื้อในสิบสองปันนา อักษรธรรมล้านนาและอักษรธรรมที่ใช้ในภาคอีสานจนถึงประเทศลาว

วัสดุที่ใช้จารึกภาษามอญ

การจารึกภาษามอญมีการใช้วัสดุหลายอย่าง เช่น ศิลา แผ่นดินเผา แผ่นทอง แผ่นเงิน แผ่นทองแดง แผ่นงาช้าง แผ่นรักสมุก แผ่นผ้า สมุดข่อย ใบลาน ใบตาล ใบเตย ใบลำเจียก เป็นต้น

ตามหลักฐานที่ค้นพบ เอกสารมอญที่พบในท้องถิ่นประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นคัมภีร์ใบลาน การจารตัวอักษร วิธีการจารตัวอักษรลงในใบลาน ใบตาล ใบเตยหรือใบลำเจียก ของมอญมีขั้นตอนคล้ายคลึงกับของไทย ใบที่จารแล้วนำมาเจาะรูให้ตรงกันใบละ 2 รู แล้วร้อยแต่ละใบเข้าด้วยกันเป็นผูกโดยเรียงลำดับจากแผ่นแรกถึงแผ่นสุดท้ายตามลำดับพยัญชนะมอญ ใบลาน 1 ใบลาน จะมีขนาดความยาวตั้งแต่ 8 จนถึง 20 นิ้ว จารข้อความได้ทั้งสองด้านด้านละ 4 - 6 บรรทัด จำนวนใบลานแต่ละผูกมีจำนวนใบลานไม่เท่ากันส่วนใหญ่มีกลางด้วยจำนวนเลขคู่ เช่น 24 ใบ 26 ใบ 28 ใบ 30 ใบ 32 ใบ เป็นต้น คัมภีร์เรื่องยาวบางผูกอาจมีจำนวนใบลานมากกว่า 60 ใบ แต่ส่วนใหญ่จะมีจำนวน 24 – 32 ใบ

อักษรที่ใช้จารคัมภีร์ใบลาน

อักษรที่ใช้จารคัมภีร์ใบลานที่พบนั้น ภาคกลางและภาคใต้ส่วนมากจารด้วยอักษรขอม ภาคเหนือจารด้วยอักษรธรรมล้านนา ภาคอีสานจารด้วยอักษรธรรมอีสาน และอักษรไทยน้อย นอกจากนี้ยังปรากฏอักษรชนิดอื่นที่ใช้จารบนใบลาน เช่น อักษรมอญ อักษรพม่า อักษรสิงหล และอักษรไทย เป็นต้น

อักษรมอญ ปรากฏอยู่ในภาคกลาง โดยเฉพาะบริเวณในเขตปริมณฑล เช่น ปทุมธานี นนทบุรี นครปฐม เป็นต้น และในบริเวณภาคกลางที่เป็นถิ่นฐานของชุมชนมอญในอดีต เช่น ราชบุรี สมุทรสาคร กาญจนบุรี เป็นต้น

ภาษาที่ใช้ในคัมภีร์ใบลาน ได้แก่ ภาษาบาลี ภาษามอญ ภาษาบาลี-มอญ ภาพพม่า และภาษาบาลี-มอญ-พม่า

เส้นอักษรของคัมภีร์ใบลาน

เส้นอักษรในคัมภีร์ใบลานนั้น ส่วนมากเป็นเส้นจาร และมีที่เขียนเป็นเส้นชุบหมึกและเขียนด้วยเส้นหมึก เส้นทองก็มีบ้างแต่เป็นส่วนน้อย เช่น ฉบับชุบทอง เขียนเส้นชุบไว้ที่หน้าแรกของผูกที่ 1 เท่านั้น และในปัจจุบันมีเส้นพิมพ์ซึ่งจัดทำขึ้นด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่

เรื่องที่จารในคัมภีร์ใบลาน

การจัดแบ่งกลุ่มวรรณกรรมใบลานมอญวรรณกรรมใบลานมอญทั่วไปสามารถจัดแบ่งกลุ่มหรือประเภทวรรณกรรมที่มีทั้งร้อยแก้วและร้อยกรองตามเนื้อหาได้ดังนี้

1. กลุ่มคัมภีร์ที่เกี่ยวกับพระไตรปิฎก ได้แก่ คัมภีร์พระพุทธศาสนาที่เกี่ยวกับพระสูตร พระวินัยและพระอภิธรรม รวมถึงอรรถกถา ฎีกา โยชนา ปกรณ์พิเศษ พระธรรมบท มงคลสูตร เป็นต้น
2. กลุ่มเรื่องชาดก เป็นเรื่องที่นำมาจากพระสูตรในพระไตรปิฎกมารวมที่เรียกว่า นิบาตชาดก เช่น เอกนิบาต ทุกกะ ดิกกะนิบาต ทศชาติชาดกและเวสสันดรชาดกซึ่งเป็นชาดกที่ยาวถึง 13 กัณฑ์ รวมทั้งชาดกที่เรียกว่า ชาดกนอกนิบาต หรือชาดกพื้นบ้าน ซึ่งของมอญมีจำนวนมากรวมทั้ง ปัญญาสชาดก
3. กลุ่มตำราเรียนบาลีไวยากรณ์สำหรับพระสงฆ์สามเณรมอญ เรียนเพื่อสอบเป็นเปรียญรามัญ (ปัจจุบันไม่มีการสอบเปรียญรามัญในประเทศไทย)
4. กลุ่มคำสวดต่างๆ เช่น พระปริตร ปาฏิโมกข์ เป็นต้น
5. กลุ่มพระธรรมเทศนาและการปฏิบัติธรรม เช่น คัมภีร์วิสุทธิมรรค มลिनทปัญหา พระอภิธรรม ปฐมสมโพธิ มงคลสูตร เทศนาสังคายนา เป็นต้น

6. กลุ่มธรรมศาสตร์และกฎหมายต่างๆ เป็นกฎหมายที่พระมหากษัตริย์มอญในอดีตตราไว้ใช้ปกครองบ้านเมือง และเป็นต้นกำเนิดของพระธรรมศาสตร์ไทยและพม่า

7. กลุ่มประวัติศาสตร์และตำนานต่างๆ เป็นคัมภีร์ที่กล่าวถึงกษัตริย์มอญ บ้านเมืองและเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้น เช่น ตำนานพระธาตุ ตำนานการสร้างเมืองสุธรรมวดี การสร้างเมืองหงสาวดี พระเจ้าราชาธิราช พระเจ้าธรรมเจดีย์ พงสาวดารมอญ ตำนานพระธาตุสุวรรณภูมิ เป็นต้น

8. กลุ่มนิทาน เป็นวรรณกรรม ที่มีเนื้อหาให้ความเพลิดเพลินความรู้ และแทรกคติเตือนใจทางพุทธศาสนาไว้ด้วย สำหรับนิทานนั้นเป็นนิทานพื้นบ้านมอญ บางเรื่องคล้ายนิทานชาดกในพุทธศาสนา บางเรื่องคล้ายนิทานของไทย เช่น ขุนช้างขุนแผน ไกรทอง เป็นต้น

9. กลุ่มคำสอนคำกล่าวคำบอกแนวปฏิบัติในการดำรงชีวิต คัมภีร์กลุ่มนี้มีวัตถุประสงค์ให้ความสำคัญและได้รู้ในสิ่งที่ควรทำและสิ่งที่ไม่ควรทำ เพื่อให้การดำเนินชีวิตถูกต้องตามทำนองคลองธรรม และมีความสุขความเจริญ เช่น เรื่องคำสอนศิษย์วัด โลกสมมุติ สัพพปมา โบราณสาร เป็นต้น

10. ประวัติบุคคล เช่นเรื่อง พระมัลลย์ พระอุปัฏฐ พระเจ้าพิมพิสาร พระเจ้าปัสเสนทิโกศล ประวัติพระเถระพระเถรี

11. กลุ่มตำราหรือความรู้ต่างๆ เช่น ตำรายา ตำราโหราศาสตร์ ตำราฉันท์ลักษณะการคำนวณลักษณะของเจดีย์ 32 ประการ ความรู้เกี่ยวกับจักรวาล บททำขวัญต่างๆ เช่น ทำขวัญนาคน ทำขวัญโกนจุก การกล่าวต้อนรับแขกในงานแต่งงาน เป็นต้น

บทสรุป

คัมภีร์ใบลาน เป็นเอกสารโบราณที่มีลักษณะเฉพาะในการบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาที่ใช้พืชเป็นวัสดุในการบันทึก ได้แก่ ใบลาน อีกทั้งยังมีกรรมวิธีการบันทึกได้แก่ การจารด้วยเหล็กแหลม การชุบด้วยหมึก และการห่อด้วยผ้า รวมถึงการประดับตกแต่งคัมภีร์ใบลานด้วยวัสดุต่างๆ ที่วิจิตรงดงาม การตกแต่งขอบคัมภีร์ ใบปกหน้า ปกหลัง และไม่ประดับด้วยสีและลวดลายต่างๆ รวมถึงผ้าที่ใช้ห่อก็ใช้ผ้าชั้นดี และแม้แต่ฉลากกัณนิมประดิษฐ์ให้งดงาม ด้วยวัตถุดิบต่างๆ เช่น งา หรือไม้ จำหลักนูนต่ำเป็นลายต่างๆ เป็นต้น ทั้งนี้ เพราะผู้สร้างคัมภีร์ใบลานมีความตั้งใจสร้างสรรค์ เพื่อให้เป็นศาสนวัตถุอันทรงคุณค่าที่สุด และเหมาะสมกับเนื้อหาที่จารอยู่ในใบลานแต่ละหน้า ฉะนั้นงานศิลปะกรรมที่ปรากฏจากคัมภีร์ใบลานจึงเป็นสิ่งที่ไม่ใช่ของธรรมดา สมัยหนึ่งมีคำพูดที่นิยมกล่าวกันว่า “การศึกษาเรียนรู้แม้เพียงรอบขอบ

คัมภีร์ไบเบิลยากยิ่งนัก หากรู้จนกระจ่างชัด ก็จัดว่าเป็นนักปราชญ์ได้แล้ว และถ้าเรียนรู้ลึกไปถึงเนื้อหาสาระของเรื่องในคัมภีร์ก็จะบรรลุถึงนิพพานทีเดียว

คัมภีร์ไบเบิล แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมการสร้างคัมภีร์ไบเบิล ให้เป็นศาสนวัตถุอันบ่งบอกถึงความตั้งใจจะสืบทอดพระพุทธศาสนาให้ยืนยาวตลอด 5,000 ปี เป็นเอกสารโบราณที่มีอายุมากกว่า 100 ปีขึ้นไปจึงจัดเป็นโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ อันทรงคุณค่าของมนุษยชาติ เป็นมรดกภูมิปัญญาของบุคคลในสมัยโบราณที่ตกทอดมาถึงปัจจุบัน เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าประวัติศาสตร์ศิลปะ

ปัจจุบันคัมภีร์ไบเบิลมอญยังมีอยู่มากในวัดมอญที่อยู่ในชุมชนมอญในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่วัดมอญในกรุงเทพมหานครและในจังหวัดใกล้เคียง เช่น จังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา นครปฐม สมุทรสาคร สมุทรปราการ ราชบุรีและลพบุรี เป็นต้น

บรรณานุกรม

- ก่องแก้ว วีระประจักษ์. (2555). *การอนุรักษ์เอกสารโบราณ*, 24 เมษายน 2555 ณ วัดบางหลวง. ปทุมธานี.
- ศูนย์ภูมิภาคโบราณคดีและวิจิตรศิลป์ภายใต้องค์การรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ซีมีไอเอสปาฟา).
- พิศาล บุญผูก. (2555). *เอกสารมอญในท้องถิ่นไทย:ความเป็นมาและคุณค่า*, 24 เมษายน 2555 ณ วัดบางหลวง ปทุมธานี. ศูนย์ภูมิภาคโบราณคดีและวิจิตรศิลป์ภายใต้องค์การรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ซีมีไอเอสปาฟา)
- สำนักหอสมุดแห่งชาติ. (2552). *คู่มือสำรวจ จัดหา รวบรวมทรัพยากรสารสนเทศ เอกสารโบราณ ประเภทคัมภีร์ไบเบิลและหนังสือสมุดไทย*. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.

การจัดการทรัพยากรน้ำโดยชุมชนกรณีศึกษาชุมชนแพรณามแดง

Community Water Resource Management: A Case Study of Phraek Nam Daeng Community

รองศาสตราจารย์ ดร.สัจจา บรรจงศิริ

รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน

รองศาสตราจารย์ ดร.ดุสิต เวชกิจ

รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ

สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

นางปาลิรัตน์ การดี

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Moo018683627@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษากิจการทรัพยากรน้ำของชุมชนแพรณามแดง มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบทเรียนการจัดการทรัพยากรน้ำของชุมชนแพรณามแดง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการถอดบทเรียนการจัดการทรัพยากรน้ำของชุมชน เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เจาะกลุ่มผู้นำ ประชาชน และเจ้าหน้าที่ การจัดเวทีพูดคุย การสำรวจศึกษาสภาพพื้นที่ด้วยการบันทึกกิจกรรมการจัดการน้ำของชุมชนและการบันทึกการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน โดยใช้แบบบันทึกข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาตามระเบียบวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ การจำแนกประเภท การเปรียบเทียบ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ การศึกษาความเป็นเหตุและผล และการวิเคราะห์ SWOT

ผลการศึกษา พบว่า การบริหารจัดการใช้หลักการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียเป็นฐาน ใช้การวิจัยชุมชนเป็นตัวกำหนดทิศทางการพัฒนา มีการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา มีการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาเดิม มีการจัดการโดยกลุ่มและขณะเดียวกันมีการเชื่อมโยงการทำงานร่วมกับกลุ่มภาคีเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกชุมชน ยึดหลักการจัดการแบบบูรณาการตามภูมิโนวัศ โดยใช้เครื่องมือการบริหารทั้งเชิงโครงสร้าง เชิงสังคม และเชิงเศรษฐกิจ

คำสำคัญ: การจัดการทรัพยากรน้ำโดยชุมชน

Abstract

The objective of this research was to study lessons learned from community water resources management by the people of Phraek Nam Daeng Community. The research used the qualitative research methods of a discussion group forum, a learning seminar with community members, leaders and local officials, an area survey with record-taking of water management activities, and interviews with community leaders using a data recording form. Data analysis was done using qualitative research methods consisting of typological analysis, comparative analysis, relationship analysis, cause and effect analysis, and SWOT analysis.

The results showed that water resource management was based primarily on the principle of stakeholder participation. Community research was used to give direction to development efforts. People in the community kept learning continuously. They applied local wisdom. Management was done by a group effort, and the community also worked in connection with a network of allies from within and outside the community. Water resource management was based on an integrated ecological model, utilizing structural, social and economic management tools.

Keywords: community water resource management

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเร่งพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ เป็นผลให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติซึ่งมีอยู่จำกัดอย่างฟุ่มเฟือย ขาดจิตสำนึก และเกินความสามารถที่ทรัพยากรจะฟื้นฟูตัวเองได้ ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ จึงเกิดขึ้นตามมา ด้านทรัพยากรน้ำก็เช่นกัน พบว่า การบริหารจัดการที่ไม่เหมาะสมในภาวะปัจจุบัน ทำให้ทรัพยากรน้ำไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของมนุษยชาติและสร้างความสมดุลต่อระบบนิเวศทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพได้อย่างยั่งยืน บทเรียนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีหลายชุมชนที่มีการบริหารจัดการที่ดีที่สามารถนำมาเป็นแนวทางให้กับชุมชน หรือหน่วยงานนำไปประยุกต์ หรือปรับใช้ให้เหมาะกับบริบทของตนเอง

ชุมชนแพกหนามแดงก็เป็นอีกชุมชนหนึ่งที่มีบทเรียนที่ดีที่น่าสนใจ เคยประสบกับปัญหาเกี่ยวกับน้ำเสีย ความขัดแย้งระหว่างภาครัฐกับประชาชนผู้ใช้น้ำ และการช่วงชิงการใช้น้ำของภาคส่วนต่างๆ แล้ว ยังมีปัญหาในด้านการบริหารจัดการ แต่ชุมชนก็สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ด้วยดี โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน มีการร่วมมือทั้งจากสมาชิกภายในชุมชน และภาคีเครือข่ายภายนอก มีการจัดการที่อยู่บนฐานของการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน การเรียนรู้ การวิจัย การสื่อสาร

โครงการวิจัยครั้งนี้จึงมีขึ้นเพื่อศึกษาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของชุมชนแพกหนามแดง จึงอาจถูกประยุกต์ใช้เป็นต้นแบบของการจัดการทรัพยากรน้ำและสามารถนำไปขยายผลสู่ลุ่มน้ำอื่นๆต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาบทเรียนการจัดการทรัพยากรน้ำของชุมชนแพรกหนามแดง

นิยามศัพท์

การจัดการทรัพยากรน้ำ เป็นกระบวนการวางแผน การจัดองค์กร การใช้ภาวะผู้นำ โดยมีกระบวนการควบคุมเพื่อให้ทุกคนได้รับผลประโยชน์ในการบริหารจัดการน้ำ

การจัดการทรัพยากรน้ำโดยชุมชน เป็นกระบวนการบริหารจัดการน้ำโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อประโยชน์ของชุมชน

ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

- 1) ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบบทบาทหน้าที่ของแต่ละภาคส่วนในการจัดการทรัพยากรน้ำ
- 2) แนวทางในการจัดการทรัพยากรน้ำสำหรับประยุกต์ใช้ในชุมชนอื่น
- 3) ชุมชนมีน้ำใช้อย่างยั่งยืนและเสมอภาค

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการถอดบทเรียนการจัดการทรัพยากรน้ำของชุมชนแพรกหนามแดง เนื่องจาก

- 1) เป็นพื้นที่ประสบปัญหาและมีความรุนแรงของปัญหา
- 2) เป็นพื้นที่ที่สามารถแก้ปัญหามาจนประสบความสำเร็จ
- 3) เป็นตัวอย่างที่ดีในการแก้ไขปัญหา
- 4) การให้ความร่วมมือของสมาชิกในชุมชน/จิตอาสา
- 5) เป็นพื้นที่ที่มีการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง
- 6) เป็นพื้นที่ที่มีกลุ่ม กลไกการบริหารจัดการที่ชัดเจน
- 7) เป็นพื้นที่ที่มีการประสานงานกับหน่วยงาน/ภาคีหรือเครือข่ายต่างๆ ได้

เครื่องมือ คือแบบบันทึกข้อมูล มีประเด็นเกี่ยวกับ

- 1) บริบทของพื้นที่
- 2) สถานการณ์ปัญหาเดิม และผลกระทบ
- 3) รูปแบบ วิธีการจัดการแก้ไขปัญหา และการมีส่วนร่วมของชุมชน
- 4) นโยบายกฎระเบียบกฎเกณฑ์ การอนุรักษ์การใช้ประโยชน์
- 5) กลไกการบริหารจัดการของชุมชน (กลุ่ม องค์การ)และบทบาทของหน่วยงานภาคี
- 6) การเรียนรู้ของชุมชน ระบบข้อมูลและการเตือนภัย การรณรงค์
- 7) เครื่องมือสำหรับบริหารจัดการ เช่น การประเมินทรัพยากรน้ำ แผนจัดการการบริหารจัดการอุปสงค์และอุปทาน การแก้ไขปัญหาคความขัดแย้ง
- 8) ผลการดำเนินงาน ผลการเปลี่ยนแปลงจากการจัดการน้ำของชุมชน
- 9) อุปสรรค ปัญหาที่เกิดขึ้นและการแก้ไข
- 10) ปัจจัยต่อความสำเร็จ
- 11) ความคิดเห็นของเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ เช่น การเก็บค่าน้ำ ค่าบริการ สิ่งจูงใจให้ใช้น้ำอย่างประหยัด และการจัดการน้ำเชิงพาณิชย์ ผู้ก่อดมลพิษเป็นผู้จ่าย

การเก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เจาะกลุ่มผู้นำ ประชาชน และเจ้าหน้าที่ โดยการจัดเวทีพูดคุย การสำรวจศึกษาสภาพพื้นที่ด้วยการบันทึกกิจกรรมการจัดการน้ำของชุมชนและการบันทึกการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาตามระเบียบวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ การจำแนกประเภท การเปรียบเทียบ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ การศึกษาความเป็นเหตุและผล และการวิเคราะห์ SWOT

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

1. ความเป็นมาและบริบทของพื้นที่ พื้นที่ตั้งของตำบลแพรกหนามแดง ในอดีตนั้นเคยเป็นพื้นที่ทะเลตมมาก่อน และชายทะเลนั้นพบว่าอยู่ที่ประมาณหัวเขาจีน-เขาอีโก้ และเมืองคูบัว ตัวเขายี่สารและเขาตะเคราเป็นเกาะเล็ก ๆ อยู่ชายฝั่งทะเล ตามหลักฐานทางโบราณคดีการตั้งถิ่นฐานของคนโบราณ บริเวณรอบพื้นที่ตำบลแพรกหนามแดงมีคนหลายภาษาและหลายเชื้อชาติมาก ที่มาตั้งถิ่นฐานอยู่ เช่น คนจีนจะพบว่าอพยพมาก็จะตั้งถิ่นฐานอยู่ตามเมืองปากแม่น้ำหรือตามแนวชายทะเล เช่น ชุมชนตำบลบางตะบูน ชุมชนเขายี่สาร ชุมชนคลองโคกและปากแม่น้ำแม่กลอง ส่วนชุมชนชาวมอญก็พบได้ในชุมชนคลองมอปลัด และชุมชนบางจะเกร็ง ส่วนชุมชนเขาย้อยและชุมชนหัวเขาจีนก็จะพบว่าเป็นชุมชนลาวโซ่งหรือไทยทรงดำ และทางแถบอำเภอปากท่อก็จะพบว่ามีชุมชนเขมรลาวเดิมหรือเขมรไทยเดิม

ในอดีตตำบลแพรกหนามแดงนั้นเป็นเส้นทางเดินทางผ่าน ของชุมชนตำบลบางตะบูนและชุมชนเขายี่สารชาวบ้านก็นำเอาอาหารทะเลไปแลกเปลี่ยนกันกับข้าวสารและอาหารป่า กับชุมชนหัวเขาจีน-เขาอีโก้และชุมชนปากท่อ ลำคลองที่ชาวบ้านใช้ในอดีตคือคลองขุดยี่สารเก่า คลองแพรกหนามแดง คลองฝีหลอก คลองห้วยโรง เป็นต้น

คำว่า “แพรกหนามแดง” นั้นจากคำบอกเล่าของผู้สูงอายุพบว่าแพรกหนามแดงนั้น หมายถึง ลำน้ำ เช่น ลำราง ลำประโดง ลำแพรก ลำคลอง ส่วนคำว่าแพรกหนามแดงนั้นน่าจะมาจากน้ำในลำแพรกนั้นเป็นสีแดงหรือในลำแพรกนั้นมีต้นหนามแดงขึ้นมา ก็เป็นได้ทั้งสองแนวทางและแต่เดิมในอดีตตำบลแพรกหนามแดงและตำบลยี่สารเป็นตำบลเดียวกัน ชื่อว่าตำบลยี่สารแพรกหนามแดง จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์พบว่าชุมชนยี่สารหลังจากที่มีการอยู่อาศัยในระยะแรกแบบเบาบางแล้ว การอยู่อาศัยที่มีความหนาแน่นหลากหลายและรุ่งเรืองสูงสุดน่าจะอยู่ในช่วงต่อมา ประมาณปี พ.ศ. ๑๙๐๐-พ.ศ. ๒๒๐๐ จากการพัฒนาโดยรอบๆ บริเวณของตำบลแพรกหนามแดงนั้นจะพบว่าวัดวังมะนาวได้สร้างและได้รับวิสุงคามสีมาในปี พ.ศ. ๒๓๖๕ หรือเมื่อ ๑๘๗ ปีมาแล้ว วัดห้วยโรงได้รับวิสุงคามสีมาในปี พ.ศ. ๒๔๖๒ หรือเมื่อ ๙๐ ปีมาแล้ว ทางรถไฟสายกรุงเทพฯ-เพชรบุรีก่อสร้างเสร็จเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๔๖ หรือเมื่อ ๑๐๖ ปีมาแล้ว และวัดพระสุธีวงศ์หรือวัดคริสต์ ในคลองขุดก้านันสมบูรณได้ก่อสร้างเมื่อปีค.ศ. ๑๘๒๕ หรือปี พ.ศ. ๒๔๖๘ เมื่อประมาณ ๘๔ ปีมาแล้ว และวัดเจริญรัตนารามของเราได้ก่อตั้งมาในปีพ.ศ. ๒๔๗๒ หรือเมื่อ ๘๐ ปีมาแล้ว และมีรายนามเจ้าอาวาสตั้งแต่รูปแรกจนถึงปัจจุบันจำนวน ๑๘ รูปและจากคำบอกเล่าของผู้สูงอายุในตำบลแพรกหนามแดงเท่าที่สืบทราบได้นั้น มีกำนันปกครองมาถึง ๗ คนคือ ๑. กำนันชืด ณ บางช้าง ๒. กำนันอ้วน เวชกิจ ๓. กำนันสละ ไพบุลย์ ๔. กำนันพร ไล่สกุล ๕. กำนันชวน ชุนนุช ๖. กำนันละม่อม ระย้าอินทร์และ ๗. กำนันทรงพล ธัมมัง คนปัจจุบัน และตำบลยี่สารก็ได้แยกออกจากตำบลแพรกหนาม

แดงเมื่อประมาณ ๗๐ ปีมาแล้วในสมัยก้านันอ้ว เวชกิจ เป็นเพราะตำบลยี่สารกับแพรกหนามแดง ๒ ตำบลรวมกัน มีที่ดินเท่ากันครึ่งหนึ่งของอำเภออัมพวา ส่วนตำบลยี่สารก็ได้ตั้งก้านันขึ้นใหม่และก้านันคนแรกของตำบลยี่สารคือ ก้านันจินดา พยงค์ยัม หรือก้านันจิน ๒.ก้านันอำนาจ เวชกิจ ๓.ก้านันอนันต์ พยงค์ยัม ๔.ก้านันพิศาล พยงค์ยัม คนปัจจุบัน

ตำบลแพรกหนามแดง มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มดินเหนียวมีความลาดเอียง โดยทิศเหนือจะสูงกว่าทิศใต้และทิศตะวันตกจะสูงกว่าทิศตะวันออก มีลำคลองเชื่อมโยง ๓๖ ลำคลองจึงมีการไหลเวียนของน้ำขึ้นลงตลอดทั้งปี น้ำในลำคลองไหลใสสะอาด หน้าฝนก็มีน้ำหลากที่พัดพาปุ๋ยธรรมชาติมาทำให้ดินอุดมสมบูรณ์ “น้ำมาปลากินมด น้ำลดมดกินปลา” ชาวบ้านส่วนใหญ่จึงมักตั้งบ้านเรือนอยู่ริมฝั่งลำคลอง เพื่อใช้น้ำในการอุปโภค บริโภคเป็นการประกอบอาชีพต้องพึ่งพาสายน้ำเป็นหลัก

ในอดีตคนส่วนใหญ่ทำข้าวนาปีและทำสวนมะพร้าว ช่วงฤดูฝนที่มีน้ำหลากจะมีน้ำจืดปริมาณมากก็จะทำนาข้าว ส่วนพันธุ์ข้าวที่ใช้ในการเพาะปลูกก็จะใช้พันธุ์ข้าวพื้นเมืองคือข้าวเหลืองประทิวหรือเหลืองรอดหนี เพราะข้าวพันธุ์นี้มีคุณสมบัติในการหนีน้ำเพราะมีลำต้นสูงและสนองต่อปุ๋ยอินทรีย์เป็นอย่างมาก ส่วนฤดูแล้งน้ำจืดมีน้อยก็จะหยุดทำนา บางส่วนก็มีการปลูกมะพร้าวร่วมกับการทำนาในร่องสวนและเลี้ยงสัตว์

ประเทศไทยในอดีตมีที่ดินว่างเปล่าเป็นจำนวนมากเพราะจำนวนประชากรมีน้อยที่ดินไม่มีราคา ชาวบ้านส่วนใหญ่ไม่สนใจที่จะจับจองที่ดิน ชาวบ้านบางคนเอาที่ดินของตนเอง ๑๐-๒๐ ไร่ แลกกับวัว ๑ ตัว รัฐบาลสมัยนั้นมียกยบายให้จับจองที่ดินทำกินที่แพรกหนามแดงแต่ไม่มีชาวบ้านสนใจ แต่นายกิมเลียง วังตาล หรือหลวงสิทธิเทพการ ได้มาจับจองที่ดินในตำบลแพรกหนามแดงไว้หลายพันไร่ ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดราชบุรีและสมุทรสงคราม แต่พื้นที่ตำบลแพรกหนามแดงและยี่สารเป็นพื้นที่น้ำขึ้นลงจากทะเล จึงมีพันธุ์ไม้ป่าชายเลนเป็นจำนวนมากเช่นไม้โกงกาง นายกิมเลียง วังตาล จึงได้เกณฑ์คนจากพื้นที่อื่นจ้างให้ตัดไม้โกงกาง ทำฟืนส่งขายให้กับการรถไฟ ที่วิ่งไปภาคใต้เพราะรถไฟสมัยนั้นเป็นรถจักรไอน้ำ นายกิมเลียง วังตาล ได้จัดตั้งกองงานมีการขุดคลองขึ้นมาใหม่อีกหลายคลองด้วยแรงงานคนและภูมิปัญญาเช่นคลองกองเจ็ด คลองทางควาย สาเหตุที่ชื่อคลองทางควายนั่นก็เพราะในสมัยอดีตยังไม่มีการสร้างเขื่อนที่เมื่อกาญจนบุรีจะมีน้ำหลากมาทุกปี ชาวบ้านสมัยนั้นใช้ลำคลองเป็นหลักจึงได้นำวัวควายเดินลุยล่องทางน้ำด้วยจำนวนวัวควายหลายร้อยตัวทำให้ล่องทางน้ำมีขนาดกว้างเป็นลำคลองในปัจจุบัน หลังจากตัดไม้โกงกางหมด นายกิมเลียง วังตาล ก็ได้ขุดคันกันน้ำเค็มขึ้นมาเพื่อป้องกันน้ำเค็ม พร้อมทำท่อนดินตามลำคลองต่างๆไว้หลายแห่งเพื่อกันน้ำเค็มไม่ให้เข้าไปในนาได้ แต่ชาวบ้านก็ยังใช้เรือแพสัญจรได้โดยการเข็นเรือแพข้ามท่อนดิน ขณะเดียวกันก็มีการสร้างท่อนดินอีกตามมาอย่าง “ท่อนบผู้ใหญ่ นิด ท่อนบตาพรหม” ส่วนหนึ่งก็มีชาวบ้านมาช่วยกันดูแลท่อนบผลัดเปลี่ยนเวรยามเฝ้าท่อนบ และช่วยกันขุดดินส่งกันเป็นทอดๆ เพื่อซ่อมแซมส่วนที่ชำรุดโดยเรียกรับเงินจากแม่ค้าที่ผ่านท่อนบเป็นค่าเบี่ยเลี้ยงในการเฝ้าเวรยาม

กรณีน้ำเค็มรุกหนักหรือน้ำเชี่ยวก็ไปขอความช่วยเหลือจากทางราชการในการซื้อไม้กระดานกันทำนบ นอกจากนี้ยังมีการเปิดปิดทำนบเป็นช่วงๆ ให้เป็นไปตามวิถีชีวิตและการประกอบอาชีพของชาวบ้าน กล่าวคือทุกคนจะช่วยกันพังทำนบดินในเวลาที่น้ำเหนือไหลหลากเพื่อเปิดทางให้น้ำไหลออกสู่ทะเล และจะมาช่วยกันปิดใหม่เมื่อเวลาน้ำลดเพื่อป้องกันน้ำเค็มรุก ไม่เว้นแม้แต่นายอำเภอ “นายอำเภอสุดใจ เลขา คณิต” ที่ไปลอยคออุ้มดินมาทำทำนบ ส่วนชาวบ้านใครมีเรือก็เอาเรือไป ใครไม่มีเรือก็เดินไป ช่วยกันเปิดเมื่อน้ำมา ช่วยกันปิดเมื่อน้ำลด แสดงถึงความร่วมมือที่น้ำประทับใจยิ่งนัก

สภาพทั่วไป ชุมชนแพรทนามแดง ตั้งอยู่ที่ ตำบลแพรทนามแดง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ทิศเหนือ ติดต่อดำบลวัดประดู่และตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ทิศตะวันตก ติดต่อดำบลห้วยโรง อำเภอเขาชัยวัน จังหวัดเพชรบุรี และตำบลวันดาวอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี

ทิศตะวันออก และทิศใต้ ติดต่อดำบลยี่สาร อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ภูมิประเทศ ตำบลแพรทนามแดง เป็นพื้นที่ราบลุ่มชายฝั่งทะเล มีแม่น้ำลำคลองกระจายทั่วพื้นที่ทำให้เหมาะแก่การเกษตรและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

ภาพแสดงที่ตั้งตำบลแพรทนามแดง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

จำนวนหมู่บ้าน ข้อมูล ณ เดือนมีนาคม พ.ศ. 2552 ตำบลแพรทนามแดง มีจำนวนหมู่บ้าน 6 หมู่บ้าน และมีจำนวนบ้าน 931 หลัง ประชากรมีจำนวนทั้งสิ้น 3,827 คน ประกอบด้วย

หมู่ที่ 1	บ้านคลองขุดเล็ก	จำนวน 211 หลัง จำนวน 979 คน
หมู่ที่ 2	บ้านคลองสะพานหัน	จำนวน 137 หลัง จำนวน 584 คน
หมู่ที่ 3	บ้านร้ว	จำนวน 115 หลัง จำนวน 533 คน
หมู่ที่ 4	บ้านแพรทนามแดง	จำนวน 198 หลัง จำนวน 739 คน
หมู่ที่ 5	บ้านคลองขุดสมบูรณ์	จำนวน 92 หลัง จำนวน 398 คน
หมู่ที่ 6	บ้านคลองผีหลอก	จำนวน 178 หลัง จำนวน 594 คน

สภาพทางเศรษฐกิจ

1) อาชีพ ประชาชนตำบลแพรกกหนามแดง ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำสวนผัก พริก ทำนา และประกอบอาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (ปลาสลิด)

2) หน่วยธุรกิจ ประกอบด้วยประเภทต่างๆ ดังนี้

(1) ปั๊มน้ำมัน จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ ปั๊บบางจาก พี.อาร์.แพรกกหนามแดง (หมู่ที่ 6 ตำบลแพรกกหนามแดง) ปั๊มน้ำมัน (หมู่ที่ 6 ตำบลแพรกกหนามแดง)

(2) ร้านค้าทั่วไป จำนวน 32 แห่ง

(3) โรงงานอุตสาหกรรม จำนวน 8 แห่ง ได้แก่

- บริษัทสมานทองพาณิชย์ จำกัด
- หจก.เอกสยามเมทัลเวิร์คส์
- บริษัทไทยสแตนดาร์ดสเตนเลส จำกัด
- บริษัทไทยเฟิร์ส คาสติ้ง จำกัด
- บริษัทไทยจินจิง ซิลิก้า แซนด์
- บริษัทไกรเบสท์ คอร์โพเรชั่น จำกัด
- บริษัทเอเชียติค อุตสาหกรรมเกษตร จำกัด
- บริษัทมิลลิ่ง เม็ททอลอินดัสเตรียล จำกัด

สภาพสังคม หอกระจายข่าวไร้สายตามจุดต่างๆของชุมชน จำนวน 13 แห่ง ได้แก่

หมู่ที่ 1	จำนวน 2 แห่ง
หมู่ที่ 2	จำนวน 1 แห่ง
หมู่ที่ 3	จำนวน 1 แห่ง
หมู่ที่ 4	จำนวน 3 แห่ง
หมู่ที่ 5	จำนวน 2 แห่ง
หมู่ที่ 6	จำนวน 3 แห่ง
ที่ทำการ อบต.แพรกกหนามแดง	จำนวน 1 แห่ง

สภาพแวดล้อม แหล่งน้ำธรรมชาติได้แก่ลำคลองมี 48 แห่งแยกตามหมู่บ้าน ดังนี้

1) หมู่ที่ 1 บ้านคลองขุดเล็ก จำนวน 8 แห่ง ได้แก่

(1) คลองขุดเล็ก มีความยาว	3.300 กม.
(2) คลองขุดสมบูรณ์ มีความยาว	2.300 กม.
(3) คลองตาฝ่อง มีความยาว	1.550 กม.

(4) คลองตามัก มีความยาว	2.000 กม.
(5) คลองตาเลย มีความยาว	2.200 กม.
(6) คลองตาสิน มีความยาว	1.500 กม.
(7) คลองปลายบางแค มีความยาว	0.650 กม.
(8) คลองตาอ้า มีความยาว	1.400 กม.

2) หมู่ที่ 4 บ้านแพรกหนามแดง จำนวน 16 แห่ง ได้แก่

(1) คลองแพรกหนามแดง มีความยาว	3.200 กม.
(2) คลองรางโพธิ์ มีความยาว	1.400 กม.
(3) คลองต้นนุ่น มีความยาว	1.000 กม.
(4) คลองใหม่ มีความยาว	0.820 กม.
(5) คลองวัว มีความยาว	1.500 กม.
(6) คลองโพธิ์ มีความยาว	2.200 กม.
(7) คลองตรง มีความยาว	0.620 กม.
(8) คลองส้มงา มีความยาว	1.000 กม.
(9) คลองรางทับแถบ มีความยาว	3.060 กม.
(10) คลองตาแพร มีความยาว	0.530 กม.
(11) คลองมอญ มีความยาว	1.300 กม.
(12) คลองตาเรือ มีความยาว	1.000 กม.
(13) คลองยายปราง มีความยาว	0.740 กม.
(14) คลองแพรกบ่อตานา มีความยาว	1.400 กม.
(15) คลองแพรกลึก มีความยาว	1.300 กม.
(16) คลองแพรกหวายลิง มีความยาว	2.290 กม.

3) แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

- (1) ประปาส่วนภูมิภาคผ่านทุกหมู่บ้านแต่ยังไม่ครอบคลุมทุกครัวเรือน
- (2) ประปาหมู่บ้าน 3 แห่ง (หมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 6 2 แห่ง)
- (3) ฝายน้ำล้น 1 แห่ง (หมู่ที่ 4)
- (4) ทรัพยากรน้ำธรรมชาติในพื้นที่ มีลำคลอง 47 แห่ง

4) มวลชนจัดตั้ง/องค์กรจัดตั้ง

- (1) ลูกเสือชาวบ้าน 2 รุ่น จำนวน 160 คน
- (2) อสม. จำนวน 36 คน
- (3) กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ จำนวน 400 คน
- (4) อปพร. จำนวน 44 คน
- (5) สหกรณ์ผู้เพาะเลี้ยงปลาสดตำบลแพรกหนามแดง จำนวน 175 คน

2. สถานการณ์ปัญหา และผลกระทบ

2.1 ปัญหาน้ำเน่าเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม เกิดน้ำเน่าเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม และเกิดกรณีพิพาทระหว่างชาวบ้านและโรงงานอุตสาหกรรม ทำให้เกิดการรวมกลุ่มจำนวน 47 คน ฟ้องโรงงานอุตสาหกรรมในปี 2542 โดยประชาชน 44 คน รวบรวมเงินร่วมกัน ปรึกษาสภาพนาความ และได้เข้าสู่ระบบการไกล่เกลี่ยโดยโรงงานยอมชดใช้ค่าเสียหายให้กับชาวบ้านที่ได้รับความเสียหาย

2.2 ปัญหาการใช้น้ำ เมื่อมีการทำบานประตูแบบปิดตาย ซึ่งน้ำเสียจากการย้ายฐานการผลิตสารจาก จ. นครปฐม มาที่ อ. ปากช่อง และ อ. จอมบึง จ.ราชบุรี ทั้งหมดจะระบายลงสู่คลองระบายน้ำของโครงการชลประทานฝั่งขวาและไหลลงคลองประดู๋ ร่วมกับมลพิษจากฟาร์มสุกร ที่ตกจมกันคลองและแม่น้ำทำให้เมื่อเปิดประตูระบายน้ำมลพิษกระจายลงสู่ท้ายน้ำทำให้สัตว์น้ำตายประดู๋เสียชีวิตจากการขาดออกซิเจน

2.3 ปัญหาความขัดแย้งระหว่างชุมชนที่ใช้น้ำจืดและชุมชนที่ใช้น้ำเค็มและน้ำกร่อย กรมชลประทานได้สร้างเขื่อนและทำบานประตูน้ำแบบปิด ทำให้เกิดการแบ่งเขตระหว่างน้ำจืดและน้ำเค็ม ก่อให้เกิดการเปลี่ยนวิถีชีวิตของชุมชนแพรกหนามแดงซึ่งมีวิถีชีวิตที่อยู่กับระบบ 3 น้ำมาก่อน คือ น้ำจืด น้ำเค็ม และน้ำกร่อยและทำให้น้ำไม่ไหลเวียนก่อให้เกิดปัญหาน้ำเน่าเสีย นอกจากนี้การปิดเปิดประตูของชลประทานเพื่อระบายน้ำไม่ได้มีการแจ้งให้ประชาชนได้ทราบล่วงหน้าทำให้น้ำจืดไหลลงสู่ทุ่งที่ต้องใช้น้ำกร่อย ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างชุมชนที่ใช้น้ำจืดและชุมชนที่ใช้น้ำเค็ม ซึ่งชุมชนที่ใช้น้ำจืดต้องการให้มีการระบายน้ำออกหลังจากที่ใช้เพื่อการผลิตทางการเกษตรแล้ว ส่วนชุมชนน้ำเค็มและน้ำกร่อย ไม่ต้องการน้ำจืดเนื่องจากน้ำที่ปล่อยออกมาเป็นน้ำเน่าเสียและเป็นน้ำจืด ซึ่งจะมีผลกับนาทุ่ง และสิ่งมีชีวิตในคลอง เช่น ลูกปู ลูกปลาตายเป็นจำนวนมาก จึงเกิดความขัดแย้งระหว่างชุมชน 2 กลุ่ม

2.4 ปัญหาการสร้างถนนของภาครัฐ มีการสร้างสะพานเชื่อมถนนทำให้ตอม่อสะพานซึ่งมีขนาดใหญ่และจำนวนมากขวางทางเดินของน้ำ เศษตะกอนดินและพืชโดยเฉพาะกอไม้เข้าไปติดตอม่อจึงขวางทางน้ำทำให้น้ำที่เคยไหลเวียน ไม่สามารถไหลเวียนได้อย่างสะดวก

3. รูปแบบ วิธีการจัดการแก้ไขปัญหาและการมีส่วนร่วมของชุมชน

3.1 การใช้กระบวนการกลุ่ม มีการรวมกลุ่มชุมชนที่มีปัญหาเกิดการรวมกลุ่มคุยกันอย่างไม่เป็นทางการ และมีเวทีพูดคุยแลกเปลี่ยนในกลุ่มย่อยๆ นำไปสู่การแก้ปัญหาพร้อมกันเช่น การรวมกลุ่มกันฟ้องโรงงานอุตสาหกรรมที่ปล่อยน้ำเสีย

3.2 การใช้กระบวนการวิจัย เข้ามาช่วยในการแก้ปัญหาโดยชุมชนที่มีข้อขัดแย้ง โดยมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนหาแนวทางในการแก้ปัญหาเพื่อลดความขัดแย้ง มีสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เข้ามาสนับสนุนการทำงานวิจัย ซึ่งมีวิธีการดำเนินการดังนี้

1) จัดเวทีประชาคม เพื่อพบปะพูดคุยซึ่งในแต่ละเวทีมีลักษณะที่สำคัญดังนี้

(1) โดยในเวทีแรกๆ ได้พูดคุยกันเกี่ยวกับวิถีชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่นในการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชน 3 นำมากกว่าการพูดคุยในเรื่องประเด็นปัญหา

(2) มีการจัดกลุ่มสนทนาตามความสนใจและจริตของกลุ่มที่เข้ามามีส่วนร่วม

(3) มีการจัดเวทีย่อย และหมุนเวียนไปตามพื้นที่ต่างๆ

(4) ให้ความสำคัญกับสมาชิกที่เข้าร่วม ทุกความคิดเห็นมีความสำคัญ และคนที่ไม่ค่อยแสดงความคิดเห็นก็มีการกระตุ้น ให้แสดงความคิดเห็นทุกคน

2) มีการรวบรวมข้อมูลจากเวที ซึ่งพบว่ามียุทธศาสตร์ประเด็นปัญหา ปัญหาใดที่แก้ไขได้ในระดับปัจเจกก็จะแก้กันเอง ถ้าไม่สามารถแก้ไขได้ก็จะจัดทำแผนชุมชน และประสานเชื่อมโยงเพื่อของบประมาณจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะความคิดเห็นเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในการแก้ปัญหาโดยวิเคราะห์ไปถึงสาเหตุปัญหาที่แท้จริง นั่นคือประตุน้ำ ที่ออกแบบมาเป็นบานปิดตายทำให้น้ำจืดไม่ไหลลงสู่พื้นที่ด้านล่างและเมื่อเปิด-ปิดบานประตูไม่มีการแจ้งให้ทราบทำให้ผู้ที่ทำนาทุ่ง ทราบเมื่อสูบน้ำเข้าไปใช้จึงเกิดความเสียหายกับนาทุ่งเป็นอย่างมาก

4. นโยบายกฎระเบียบกฎเกณฑ์ การอนุรักษ์การใช้ประโยชน์ มีการกำหนดข้อบังคับเกี่ยวกับปิดเปิดประตูระบายน้ำ โดยต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบล่วงหน้าก่อน

5. กลไกการบริหารจัดการของชุมชน (กลุ่ม องค์กร) และบทบาทของหน่วยงานภาคี

5.1 การรวมกลุ่มเพื่อบริหารจัดการ มีการรวมกลุ่มเป็นทางการคือกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ซึ่งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์มีพัฒนาการมาจากการชุมชนที่ได้รวมกลุ่มกันทำวิจัยชุมชนเพื่อจัดการปัญหาในระดับท้องถิ่น

5.2 การเชื่อมโยงกับภาคีต่างๆ มีหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องได้แก่

1) กรมชลประทานสนับสนุนการปรับเปลี่ยนประตุน้ำ

2) สกว. การสนับสนุนการวิจัยท้องถิ่น

3) SIF การสนับสนุนการทำสัจจะสะสมทรัพย์

4) สภานายความให้การช่วยเหลือในการฟ้องคดีโรงงานอุตสาหกรรมปล่อยน้ำเสีย

- 5) โรงเรียนมีบทเรียนของท้องถิ่น
- 6) โรงงานอุตสาหกรรมปฏิบัติตามระเบียบชุมชน
- 7) สภาองค์กรชุมชน

6. การเรียนรู้ของชุมชน ระบบข้อมูลและการเตือนภัยการรณรงค์ นำภูมิปัญญาของชุมชนมาปรับใช้ ชุมชนมีการเรียนรู้การสร้างประตุน้ำที่สอดคล้องกับวิถีของชุมชน ที่มีสภาพน้ำเค็ม น้ำจืด และน้ำกร่อย เพื่อการประกอบอาชีพที่หลากหลาย ทั้งการทำนาข้าว นาทุ้ง โดยนำภูมิปัญญาของชุมชนมาปรับใช้เพื่อสร้างบานประตูที่สามารถคลี่คลายปัญหาความขัดแย้งได้

7. เครื่องมือสำหรับบริหารจัดการ มีดังนี้

7.1 เครื่องมือที่เป็นอุปกรณ์สำหรับบริหารจัดการน้ำ

- 1) ถังน้ำ 200 ลิตรเป็นท่อผลักดันน้ำโดยใช้เครื่องเรือหางยาว
- 2) การดูแลคลองโดยใช้ท่อสูบน้ำพญานาคสำหรับดูดเลน
- 3) ประตูหับเผย

7.2 เครื่องมือที่เป็นกระบวนการ

- 1) การทำวิจัยชุมชน
- 2) การรวมกลุ่มเป็นกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์

8. ผลการดำเนินงาน ผลการเปลี่ยนแปลงจากการจัดการน้ำของชุมชน

8.1 ระดับบุคคล มีน้ำใช้ที่มีคุณภาพ และเกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในเรื่องการแก้ปัญหา

8.2 ระดับชุมชน

- 1) มีการฟื้นฟูภูมิปัญญาในการบริหารจัดการน้ำ
- 2) ขจัดข้อขัดแย้งการใช้น้ำระหว่างชุมชนที่ใช้น้ำจืดและชุมชนที่ใช้น้ำเค็มและน้ำกร่อย
- 3) การใช้สื่อและการประชาสัมพันธ์เข้ามาสนับสนุนในการต่อสู้และแก้ปัญหา
- 4) การจัดทำแผน กระบวนการวิจัยของชุมชน

9. อุปสรรค ปัญหาที่เกิดขึ้นและการแก้ไข

9.1 อุปสรรค ปัญหาที่เกิดขึ้นและการแก้ไขภายในชุมชน คนที่ประกอบอาชีพที่หลากหลาย มีความต้องการน้ำที่แตกต่างกัน จึงทำให้เกิดผลกระทบต่อคนในชุมชน การแก้ไขของชุมชนโดยการร่วมกันออกแบบประตูน้ำกับกรมชลประทาน นอกจากนี้ยังมีปัญหาที่เกิดจากความไม่เข้าใจของคนในชุมชนร่วมด้วย

9.2 อุปสรรค ปัญหาที่เกิดขึ้นและการแก้ไขภายนอกชุมชน การแก้ปัญหาของหน่วยงานรัฐในอดีตที่ไม่ได้รับทราบปัญหาของคนในพื้นที่ ไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน เช่น กรณีของการสร้างประตูน้ำที่เป็นบานปิดตายทำให้น้ำไม่หมุนเวียน

10. ปัจจัยต่อความสำเร็จ

10.1 ด้านผู้นำให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาชุมชน

10.2 ด้านชุมชน

- 1) มีงานวิจัยของชุมชน ที่ทำให้ชุมชนรับทราบปัญหาของตนและร่วมหาแนวทางแก้ไข
- 2) มีเครือข่ายเยาวชน เป็นการสืบทอดการดำเนินงานในชุมชน
- 3) มีศูนย์เรียนรู้ของชุมชน
- 4) มีกลุ่มเข้ามาดูแลอย่างเป็นทางการ (กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์)
- 5) มีการจัดเวที และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ
- 6) มีข้อบัญญัติตำบล
- 7) มีระบบเตือนภัย โดย อบต.มีการประชาสัมพันธ์ปิด-เปิดประตูน้ำ
- 8) การจัดการแบบบูรณาการ ทั้งเรื่องสิ่งแวดล้อม น้ำ การคมนาคมของชุมชน
- 9) มีการจัดการน้ำจัดการตามภูมินิเวศ เพื่อแก้ปัญหาอย่างเป็นองค์รวม

10.3 ด้านองค์กร หน่วยงาน และนโยบายภาครัฐ ที่มีความสอดคล้องกับวิถีชุมชน

11. เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ ในการบริหารจัดการน้ำ จัดให้มีการชดเชยค่าเสียหายของผู้ก่อมลพิษ ชุมชนแพรทนามแดงมีการกำหนดข้อปฏิบัติร่วมกันของผู้ก่อมลพิษและชุมชนที่อยู่โดยรอบที่ได้รับผลกระทบจากน้ำเน่า น้ำเสีย ที่ปล่อยจากโรงงานอุตสาหกรรมว่าผู้ก่อมลพิษต้องชดเชยความเสียหายให้กับชุมชน

อภิปรายผล

จากบทเรียนที่ได้จากกรณีศึกษา เห็นได้ว่าความสำเร็จของการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของชุมชนแพรทนามแดงใช้หลักการการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียเป็นฐานเริ่มจากการพูดคุยภายในชุมชน และเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการศึกษาสถานการณ์ปัญหา การกำกับติดตามและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับหลักการจัดการทรัพยากรน้ำ ที่ ปธาน สุวรรณมงคล (2540) ที่เสนอหลักการการจัดการทรัพยากรน้ำ ไว้ประการหนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมของประชาชน เนื่องจากน้ำเป็นสมบัติสาธารณะที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการ ใช้การวิจัยชุมชนเป็นตัวกำหนดทิศทางในการพัฒนา และแก้ปัญหการ นอกจากใช้กระบวนการวิจัยเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการแก้ปัญหา แล้วกระบวนการวิจัยยังสร้างการมีส่วนร่วม และเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับคนในชุมชน มีการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา ดังที่ บุญชัย งามวิทย์โรจน์ (2555) ได้กล่าวถึงเสาหลักของการจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ ประการหนึ่ง คือ ควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการใช้น้ำและทรัพยากร และสุพรธณี ไชยอัมพร (2549) กล่าวว่า การเรียนรู้และการถ่ายทอดประสบการณ์มีส่วนช่วยให้ชุมชนสามารถ

พึ่งตนเองได้ มีการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาเดิม นอกจากนี้ยังมีการตั้งกลุ่มเพื่อเป็นกลไกภายในในการบริหาร มีการจัดการโดยกลุ่มและขณะเดียวกันมีการเชื่อมโยงการทำงานร่วมกับกลุ่มภาคีเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกชุมชน สอดคล้องกับแนวทางของกรมทรัพยากรน้ำ (2551, น. 3-20) และ บุญชัย งามวิทย์โรจน์ (2555) ที่กล่าวสรุปไว้ว่า การตั้งองค์กรและกลไกในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ จะเป็นส่วนสำคัญและมีบทบาทในการเข้ามาบูรณาการเพื่อให้เกิดการจัดการทรัพยากรน้ำ และยังยึดหลักการจัดการแบบบูรณาการตามภูมิโนเวศตามที่ บุญชัย งามวิทย์โรจน์ (2555) กล่าวว่า การจัดการน้ำที่ดีควรยึดหลักการ การจัดการน้ำแบบบูรณาการ และตามหลักการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบผสมผสานของ UNESCO (2004) โดยใช้เครื่องมือการบริหารทั้งเชิงโครงสร้าง เช่น การขุดลอกคูคลอง การกำจัดผักตบชวา เครื่องมือเชิงสังคม เช่น การกำหนดกฎระเบียบของชุมชน การใช้สื่อประชาสัมพันธ์ในการนำเสนอประเด็นปัญหา การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อให้คนภายนอกได้รับทราบ และเครื่องมือเชิงเศรษฐกิจโดยการออกข้อบัญญัติของหน่วยงานในชุมชนเพื่อจัดการปัญหาน้ำของชุมชน เช่น การออกข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อควบคุมดูแลการปล่อยน้ำเสียจากฟาร์มเลี้ยงสัตว์ ซึ่งเรื่องนี้สอดคล้องกับหลักการของ Dublin (1992) ที่กล่าวว่า น้ำมีคุณค่าทางเศรษฐศาสตร์ควรได้รับการพิจารณาเพื่อให้เกิดความยั่งยืน และเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการน้ำ และตามหลักเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม ซึ่งองค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนาได้เสนอตามหลักของปฏิญญา ริโอ เดอ จาเนโร ดังนั้นจึงสมควรมีการกำหนดและใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ในการบริหารจัดการน้ำให้เหมาะสมกับการบริหารจัดการน้ำในแต่ละกิจกรรมของแต่ละชุมชน รวมถึงแต่ละประเภทของกลุ่มผู้ใช้น้ำ

บทสรุป

จากการศึกษาพัฒนาการของการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของชุมชนแพรหมามแดง สรุปโดยใช้เกลียววงรอบการพัฒนา (Spiral Model) พบว่า พัฒนาการของการบริหารจัดการน้ำแบ่งออกเป็น 4 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 ช่วง 50 ปี – 2516 ปัญหาที่พบในช่วงนั้น คือปัญหาการรุกรานของน้ำเค็ม ซึ่งขณะนั้นภายใต้การนำของนายกิมเลียง วังตาล ที่ได้รับสัมปทานป่าชายเลนได้เข้ามามีบทบาทในการร่วมแก้ไขปัญหานี้ โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการขุดคันคลอง สร้างทำนบกั้นดินป้องกันน้ำเค็ม ทั้งร่วมระดมทุน ร่วมแรงร่วมใจ และการตรวจตราเฝ้าระวังคันดินที่ก่อสร้างขึ้น รวมทั้งมีการทำนุบำรุงรักษาอยู่เสมอ

ระยะที่ 2 ช่วงปี 2516 – 2543 การก่อสร้างถนนธนบุรี-ปากท่อ ทำให้เกิดปัญหา การกั้นขวางทางน้ำ แบ่งเป็นพื้นที่น้ำจืดและพื้นที่น้ำเค็ม การสร้างเขื่อนศรีนครินทร์ซึ่งมีช่วงเวลานึงที่ต้องกักเก็บน้ำไว้ให้เต็มอ่าง จึงไม่ปล่อยน้ำจืดมาได้น้ำเค็ม ประกอบกับช่วงนั้นเกิดภัยแล้งเป็นอย่างมากมีฝนในพื้นที่น้อยทำให้น้ำเค็มรุกรานเข้ามาในพื้นที่อย่างหนัก ทั้งยังมีปัญหาการเสื่อมโทรมของป่าชายเลน เนื่องจากนำพื้นที่

ดังกล่าวไปเพาะเลี้ยงกุ้งอย่างแพร่หลาย ขณะนั้นกรมชลประทานก็เริ่มสร้างคลองส่งน้ำให้กับชาวบ้าน ทำให้ชาวบ้านเปลี่ยนระบบการปลูกพืชมาเป็นการปลูกข้าวนาปรัง มีรอบการปลูกได้มากขึ้น เริ่มมีการใช้สารเคมีในแปลงเกษตร นอกจากสารเคมีจากการเกษตรแล้ว โรงงานอุตสาหกรรมยังปล่อยน้ำเน่าเสียลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติด้วย ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้ที่เลี้ยงกุ้งทำให้เสียหายเป็นจำนวนมาก

การแก้ปัญหาในช่วงนั้น มีการกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาโดยการตั้งประชาคมคนรักแม่กลอง และหาแนวร่วมและสร้างความร่วมมือ กับกลุ่มต่างๆ เช่น ประชาคมคนรักแม่กลอง และสภาพทนายความ มาเป็นองค์กร ภาคีที่ร่วมในการแก้ไขปัญหา ส่วนการดำเนินการแก้ปัญหานั้น กรมชลประทานได้สร้างประตูกันน้ำแบบปิดตาย 109 ประตู เพื่อกันน้ำเค็มเข้ามา

ระยะที่ 3 ช่วงปี 2543 – 2549 จากการสร้างบานประตูปิดตาย ทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งของชุมชนระหว่างคนทำนาข้าวและคนทำนากุ้ง มีการแก้ปัญหาโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นกลไกในการขับเคลื่อนงานแก้ไขปัญหาความขัดแย้งของคนในชุมชน และส่งเสริมการมีส่วนร่วม โดยพัฒนาโครงการวิจัยร่วมกับ สกว. ได้ค้นพบแบบบานประตูหับเผย ซึ่งระยะแรกทดลองใช้ก่อน 4 แห่ง นอกจากนี้ชุมชนแพรกหนามแดงยังมีการตั้ง “กลุ่มออมทรัพย์เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ” ที่ภายหลังเปลี่ยนเป็น “กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ต.แพรกหนามแดง” เพื่อเป็นแหล่งเงินออมและทำกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน

ระยะที่ 4 ช่วงปี 2550 -2555 นั้น ตำบลแพรกหนามแดงได้รับผลกระทบจากถนนที่ตัดผ่ากลาง ทำให้แยกออกเป็น 2 ส่วนการเดินทางไปมาลำบาก ไม่ปลอดภัย จึงเกิดปัญหาความปลอดภัยบนท้องถนน ชุมชนจึงร่วมกันพัฒนาโครงการความปลอดภัยบนท้องถนน เชื่อมโยงประเด็นปัญหาต่างๆ ของชุมชน เช่น ปัญหาความขัดแย้งเรื่องน้ำ ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิตชาวบ้านและสภาพแวดล้อม การระบายน้ำในพื้นที่ ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีการจัดสวัสดิการชุมชนที่สร้างความมั่นคงทางองค์การการเงินและสวัสดิการชุมชน โดยการวางแผนทำโครงการวิจัยรูปแบบการจัดสวัสดิการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในตำบล การจัดกิจกรรม “เยาวชนรักแพรกหนามแดง” รุ่นที่ 2 และพัฒนาโครงการความปลอดภัยบนท้องถนน ประสานกับองค์กรและสถาบันต่างๆ เช่น สสส. และจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาชิกและหน่วยงาน

ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะต่อชุมชนในการจัดการทรัพยากรน้ำ การจัดการทรัพยากรน้ำของชุมชนควรเป็นแบบบูรณาการ ส่วนสำคัญที่เป็นแกนกลาง คือ การเรียนรู้ การแสวงหาข้อมูล ความรู้และเชื่อมโยงต่อยอดภูมิปัญญา โดยการใช้ความรู้ ภูมิปัญญาผ่านกลไกการจัดการ คือ กลุ่ม องค์กร ชุมชน กลุ่มกิจกรรมในการเรียนรู้ รวมถึงกิจกรรมกลุ่มและเครือข่ายเพื่อนำความรู้ ข้อมูล ภูมิปัญญาไปจัดการทรัพยากรน้ำอย่างเหมาะสมและรู้ถึงคุณค่า การผลิตและการบริการเพื่อสร้างรายได้ การจัดการทุนและกองทุนในการจัดการ การกำหนด และการดูแล การจัดการ ตามกฎเกณฑ์กติกา รวมถึงการรณรงค์เผยแพร่ สร้างความรู้ ความ

เข้าใจและสำนึกทั้งในส่วนของ สมาชิก ชุมชนและสังคม เพื่อใช้ในการขับเคลื่อนของชุมชนในการจัดการทรัพยากรน้ำให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง เหมาะสม สมดุลและยั่งยืน

2) ข้อเสนอแนะด้านการจัดการทรัพยากรน้ำต่อภาคี ในการจัดการทรัพยากรน้ำมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและดำเนินการร่วมกันกับชุมชนแบบบูรณาการหลายองค์กร หลายหน่วยงาน ได้แก่ 1)ภาคีในชุมชน ควรมีบทบาทโดยตรงในการดำเนินการในการจัดการทรัพยากรน้ำ ได้แก่ กรรมการหมู่บ้าน และส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เทศบาล กลุ่มอื่นๆ กลุ่มจัดการน้ำ และ 2)ภาคีนอกชุมชน ควรมีบทบาทในการดำเนินการสนับสนุนในการจัดการทรัพยากรน้ำ ได้แก่ กรมทรัพยากรน้ำ เครือข่ายกลุ่มน้ำภาคประชาชน กรรมการลุ่มน้ำ สถาบันการศึกษา หน่วยงาน วัด ภาคเศรษฐกิจ เครือข่ายประชาสังคม สื่อมวลชน องค์กรพัฒนาเอกชน พรรคการเมือง หน่วยงานราชการ

3) ข้อเสนอแนะด้านการจัดการทรัพยากรน้ำในมิติด้านต่างๆ แบบองค์รวมใน 6 มิติ มีข้อเสนอแนะดังนี้

(1) ด้านเทคโนโลยี (technology:t) ควรเน้นการศึกษาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างนักวิจัยชาวบ้าน เลือกลงใช้เทคโนโลยีการจัดการน้ำที่ต้นทุนต่ำเหมาะสมกับสภาพภูมิสังคมและสามารถพึ่งพาตนเองได้ จัดการได้ และมีการวิจัยศึกษา วิธีการ เทคนิคที่เหมาะสม มีฐานข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนและเป็นระบบที่ผู้ใช้โดยเฉพาะชุมชน และภาคีสามารถเข้าถึงใช้ประโยชน์ได้จริง

(2) ด้านเศรษฐกิจ (economic:e) ระดับชุมชนท้องถิ่น (e) ควรคำนึงถึงการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า การสร้างมูลค่าเพิ่ม การปรับระบบการผลิตให้เหมาะสมกับการใช้น้ำและภูมินิเวศน์เกษตร และการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนและระดับประเทศ (E) ควรส่งเสริม เน้นการลงทุนโครงสร้าง การจัดตั้งกองทุนการจัดการน้ำ การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศที่สมดุล ทั้งการพัฒนาการด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

(3) ด้านทรัพยากร (น้ำ) (resource:r) ระดับชุมชนท้องถิ่น (r) เป็นการจัดการที่เหมาะสมในระดับครัวเรือน และในชุมชน ท้องถิ่น รวมถึงการเชื่อมโยงการจัดการทรัพยากรน้ำ ดิน ป่า และการผลิต และอยู่ร่วมกันแบบปกติได้ระดับประเทศ (R) พิจารณาถึงผลกระทบเชื่อมโยงทั้งในระดับลุ่มน้ำ ระดับเมือง ประเทศ รวมถึงการจัดสรรน้ำอย่างเป็นธรรม และการมีกฎเกณฑ์ร่วมกัน

(4) ด้านจิตใจ (mental:m) ระดับชุมชนท้องถิ่น (m) โดยมีเป้าหมายที่ถูกต้อง ดีงาม มีจิตอาสา จิตสาธารณะ สร้างค่านิยมร่วมในท้องถิ่น ชุมชน ระดับประเทศ (M) สร้างความตระหนัก มีเป้าหมาย ศูนย์รวมจิตใจ ยกย่องตัวอย่างที่เป็นที่ยอมรับและเป็นตัวอย่างที่ดี

(5) ด้านการเมือง การตัดสินใจ (politic:p)

(6) ระดับชุมชนท้องถิ่น (p) มีการตัดสินใจร่วมกันด้วยเหตุด้วยผล มีกฎ ระเบียบ กติกาในระดับท้องถิ่น ชุมชน การมีแผนชุมชน มีการควบคุมกำกับ สร้างแกนนำชุมชน และส่งเสริมการก่อตั้งกลุ่มชุมชน

ระดับประเทศ (P) ได้แก่การมีนโยบายรัฐที่เหมาะสมชัดเจน ต่อเนื่อง มีกฎหมายที่เหมาะสม มีสมัชชาประชาชน หรือเครือข่ายระดับประเทศ มีการสร้างกลไกเพื่อการตัดสินใจ และบูรณาการทำงานร่วมกัน

(7) ด้านสังคม วัฒนธรรม (socio-cultural:s) ระดับชุมชนท้องถิ่น (s) ได้แก่ การบ่มเพาะเยาวชน การสร้างความเข้าใจในระดับสังคม ครอบครัว การสร้างสวัสดิการและการเรียนรู้ร่วมกัน ระดับประเทศ (S) คือ การสร้างความรู้ความเข้าใจต่อสังคม การจัดเวทีสาธารณะ การส่งเสริมรณรงค์ การสร้างวิถีพลเมือง คือ ในทุกภาคส่วน เกิดความตื่นตัวร่วมกัน เป็นกำลัง หรือ พล ของเมือง ของประเทศ

บรรณานุกรม

- กรมทรัพยากรน้ำ. (2551). ร่างแผนที่ยุทธศาสตร์การดำเนินงานของกรมทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2551-2555. สืบค้นเมื่อ 13 มีนาคม 2554 จาก http://www.dwr.go.th/content/files/001002/0005131_2.doc.
- บุญชัย งามวิทย์โรจน์ และคณะ. (2555). รายงานการศึกษาวิจัยภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ: กรณีศึกษาพื้นที่ลุ่มน้ำชี. ส่วนวิจัยและพัฒนาทรัพยากรน้ำ สำนักวิจัยพัฒนาและอุทกวิทยา กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- ปธาน สุวรรณมงคล. (2540). รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. ประกอบการประชุมระดมความเห็นศิษย์เก่าสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- สุพรรณิ ไชยอำพร. (2549). การศึกษาศูนย์การเรียนรู้การพัฒนาสังคมและสวัสดิการชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนเขาคราม ตำบลเขาคราม อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Dublin. (1992). *Statement and Report of the Conference*. 26-30 January Dublin.
- UNESCO. (2004). *IWRM Guidelines at River Basin Level*, Part 2-1. The Guidelines for IWRM Coordination, Retrieved September 16.

การพัฒนาตัวแบบการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสู่องค์กรสมรรถนะสูง Model Development for Local Government Organization Administration to High Competency Organization

รองศาสตราจารย์ ดร. เสน่ห์ จุ้ยโต

สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Dr_sjuito@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการบริหาร ยุทธศาสตร์สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ด้านการบริหารองค์กรสมัยใหม่ และด้านการบริหารทุนมนุษย์ 2) เพื่อถอดบทเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่บริหารประสบความสำเร็จ 3) เพื่อพัฒนาตัวแบบการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสู่ องค์กรสมรรถนะสูง และ 4) เพื่อถ่ายทอดตัวแบบการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสู่องค์กรสมรรถนะสูง

ประชากรการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 7,853 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเปิดตาราง สำเร็จรูปของเครซี และมอร์แกน จำนวน 400 คน ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่บริหารประสพ ความสำเร็จ 1 คน นายกเทศมนตรีที่บริหารประสพความสำเร็จ 1 คน และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่บริหารประสพ ความสำเร็จ 1 คน เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1) ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการบริหารยุทธศาสตร์สู่ การพัฒนาอย่างยั่งยืน ด้านการบริหารองค์กรสมัยใหม่ และด้านการบริหารทุนมนุษย์ พบว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลมีการดำเนินการทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการบริหารยุทธศาสตร์สู่การพัฒนา อย่างยั่งยืน ด้านการบริหารองค์กรสมัยใหม่ และด้านการบริหารทุนมนุษย์อยู่ในระดับมาก

2) ผลการถอดบทเรียนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่บริหารประสบความสำเร็จ พบว่า องค์การบริหารส่วน จังหวัดที่บริหารประสบความสำเร็จได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน เทศบาลที่บริหาร ประสพความสำเร็จได้แก่ เทศบาลตำบลนาอ้อ จังหวัดเลย และองค์การบริหารส่วนตำบลที่บริหารประสพความสำเร็จ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหม้อ จังหวัดเพชรบุรี มีกระบวนการบริหารที่ประสพความสำเร็จ 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย จุดประกาย ขยายความคิด พิจารณาเปลี่ยนแปลง และสร้างความต่อเนื่อง มีเทคนิคการบริหารที่ประสพ ความสำเร็จโดยยึดหลักการธรรมาภิบาล 10 ประการ ประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักมีส่วนร่วม หลัก โปร่งใส หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า หลักองค์การแห่งการเรียนรู้ หลักการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หลักการ บริหารจัดการสมัยใหม่ หลักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

3) ผลการพัฒนาตัวแบบการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสู่องค์กรสมรรถนะสูง พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการ เป็นองค์กรสมรรถนะสูงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี 3 ปัจจัย ประกอบด้วย กระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลง

*บทความในวารสารฉบับนี้มีการเปลี่ยนแปลงปีที่และฉบับที่ของวารสารจาก ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 ม.ค.-มิ.ย.2558 เป็นปีที่ 5 ฉบับที่ 1 ม.ค.-มิ.ย.2558

เนื่องจากมีความคลาดเคลื่อนในการเรียงลำดับวารสาร กรณีการอ้างอิงบทความนี้ ขอให้อ้างตามปีและฉบับตามที่แก้ไขใหม่นี้

หากมีข้อสงสัย กรุณาสอบถามเพิ่มเติมได้ที่ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โทร.02 504 7588-9

เทคนิคการบริหารการเปลี่ยนแปลง และปัจจัยแห่งความสำเร็จการบริหารการเปลี่ยนแปลง การเป็นองค์การสมรรถนะสูงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือ การเป็นองค์การที่ปรับเปลี่ยนเลขที่ประกอบด้วย 3 สมรรถนะ ได้แก่ สมรรถนะที่ 1: การบริหารยุทธศาสตร์สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน (สมองดีเยี่ยม) สมรรถนะที่ 2: การบริหารองค์การสมัยใหม่ (เครื่องมือครบ) สมรรถนะที่ 3: การบริหารทุนมนุษย์ (ใจเกินร้อย)

4) ผลการถ่ายทอดตัวแบบการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสู่องค์กรสมรรถนะสูง พบว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี เทศบาลตำบลัญบุรี และองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสี ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้หลังการฝึกอบรมถ่ายทอดตัวแบบการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสู่องค์กรสมรรถนะสูงทั้ง 3 ตัวแบบ ได้แก่ ตัวแบบการบริหารยุทธศาสตร์สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ตัวแบบการบริหารองค์การสมัยใหม่ และตัวแบบการบริหารทุนมนุษย์ อยู่ในระดับมาก มีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมมีดีใหม่ทวีปเปลไฟไฟโมเดลอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: องค์การสมรรถนะสูง การพัฒนา ตัวแบบ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The purposes of this research were 1) to study current circumstance of Local Government Organization Administration in the following aspects; strategic management towards sustainable development, modern organization management and human capital management 2) to visualize lesson learned from successful local government organization 3) to develop model for Local Government Organization to high competency organization and 4) to pass on models for local government organization to high competency organization.

The population in this study was a number of 7,853 Local Government Organization administrators that included Chief Executives of Provincial Administration Organization, Mayors and Chief Executives of Subdistrict Administration Organization. The Krejcie & Morgan table was used to determine a number of 400 samples. Key informants were one successful Mayara and Chief Executive of Provincial Administration Organization and another successful Chief Executive of Subdistrict Administration Organization. The research tools were questionnaire and interview form. The obtained data was analyzed by frequency, mean, standard deviation and content analysis.

Results of the study were concluded as follows.

- 1) Results of the study on current circumstance of strategic management towards sustainable development, modern organization management and human capital management, it was found both of Provincial Administration Organization and Subdistrict Administration Organization had undertaken all of the mentioned three aspects on strategic management towards sustainable development, modern organization management and human capital management at high level.
- 2) As for lesson learned visualizing from successful Local Government Organization, it was discovered the successful provincial administration organization such as Mae Hong Son Provincial Administration Organization in Mae Hong Son Province, successful municipality was Subdistrict Na Or Municipality in Loei Province and successful Subdistrict Administration Organization was Ban Mor Subdistrict Administration Organization in Phetchaburi Province. The successful administration Technique composed of 4 components i.e. spark, sale idea, overcome change and create continuation. Also the successful administration process adopted the principle of good governance that

composed of 10 principles namely principle of good governance, principle of virtue, principle of participation, principle of transparency, principle of accountability, principle of break even, principle of learning organization, principle of human resource development, principle of modern management, as well as principle of information technology and communication.

- 3) Results of the model development for Local Government Organization to high competency organization found 3 factors affecting the high competency organization of local government organization which included change management process, change management technique and factor of change management success. In other words, being the high competency organization for Local Government Organization was to become Triple H organization with 3 competencies i.e. Competency 1: strategic management towards sustainable development (excellence brain), Competency 2: Modern Organization (fully equipped) and Competency 3: human capital management (more than 100% mind).
- 4) Results of experiment models for local government organization to high competency organization, apparently Prathumthani Provincial Administration Organization, Thanyaburi Subdistrict Municipality and Khlong Si Subdistrict Administration Organization were found acquired more knowledge at high level after completed training on passing on 3 models for Local Government Organization to high competency organization i.e. model for strategic management towards sustainable development, model for modern organization and model for human capital management, while their satisfaction over the new training dimension on Triple 5 Model was rated at high level.

Keywords: High Competency Organization, Development, Model, Local Government Organization

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพปัญหาการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี 3 ประการ กล่าวคือ ประการแรก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีปัญหาการบริหารเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญศรี พรหมมาพันธ์ และ เสน่ห์ จัยโต (2550, น. 5) เรื่องแบบจำลององค์การบริหารส่วนตำบลที่มุ่งเน้นกลยุทธ์ในการดำเนินงานโดยนำ Balanced Scorecard มาประยุกต์ใช้โดยพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลยังขาดการบริหารเชิงยุทธศาสตร์โดยการนำเอาดัชนีสมดุล (Balanced Scorecard) มาประยุกต์ใช้ รวมทั้งขาดการนำเอาองค์การมุ่งเน้นกลยุทธ์ (The Strategy Focused Organization) และแผนที่กลยุทธ์ (Strategy Map) มาประยุกต์ใช้ในการบริหารยุทธศาสตร์ มีการดำเนินงานการบริหารยุทธศาสตร์ยังไม่สอดคล้องกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎีการบริหารยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีการวิเคราะห์สถานการณ์ยังไม่ถูกต้องครบถ้วนและเป็นจริง มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยมหลัก ประเด็นยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ วัตถุประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย และโครงการริเริ่ม ยังไม่สอดคล้องสัมพันธ์กันอย่างบูรณาการเชิงเหตุผล (Logic) มีการดำเนินกลยุทธ์ไม่เหมาะสม ทั้งการแปลงกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ

การออกแบบองค์การแบบหน่วยธุรกิจกลยุทธ์ (Strategic Business Unit: SBU) การให้ทุกคนทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกลยุทธ์ การสนับสนุนงบประมาณให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ รวมทั้งการใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากสภาพปัญหาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการบริหารยุทธศาสตร์สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสู่การบริหารยุทธศาสตร์สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ประการที่สอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีปัญหาการบริหารองค์การสมัยใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสน่ห์ จัยโต (2554, น. 7) เรื่องการพัฒนาขีดสมรรถนะบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยพบว่าการดำเนินงานระบบรางวัลคุณภาพการ จัดการภาครัฐ (Public Management Quality Award: PMQA) อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งในด้านการนำองค์การ การวางแผนกลยุทธ์ การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การวัดผล การวิเคราะห์และการบริหารความรู้ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ การบริหารกระบวนการ และผลลัพธ์การดำเนินงานตามคำรับรองในการปฏิบัติราชการ จากสภาพปัญหาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการบริหารองค์การสมัยใหม่ จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสู่การบริหารองค์การสมัยใหม่ ประการที่สาม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีปัญหาการบริหารทุนมนุษย์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญศรี พรหมมาพันธ์ และ เสน่ห์ จัยโต (2545, น. 7) เรื่องตัวชี้วัดการบริหารบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยพบว่า การบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีการใช้ระบบอุปถัมภ์อยู่ในบางแห่ง การจัดหาทรัพยากรมนุษย์ การให้รางวัลทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การธำรงรักษาป้องกันทรัพยากรมนุษย์ยังขาดกลไกและเครื่องมืออย่างดีพอ จึงส่งผลให้บุคลากรมีขีดความสามารถในการปฏิบัติงานยังไม่ได้ดีพอ ขาดการทำงานมาตรฐานสูงอย่างมืออาชีพ (High Performance) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังขาดการนำเอาระบบบริหารสมรรถนะมาใช้ (Competency Management) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสน่ห์ จัยโต (2554, น. 137-139) เรื่องการพัฒนาขีดสมรรถนะบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล ยังขาดการนำเอาระบบการบริหารสมรรถนะมาใช้ ทั้งการสรรหา การคัดเลือกบุคลากร การประเมินผลการปฏิบัติงาน การพัฒนาบุคลากรและการจ่ายค่าตอบแทน องค์การบริหารส่วนตำบลมีความต้องการพัฒนาสมรรถนะหลักใน 6 สมรรถนะ ประกอบด้วย จิตสำนึกบริการ ความรอบรู้ด้านวัฒนธรรมองค์การ การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม จิตสำนึกประชาธิปไตย ความรอบรู้ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการทำงานเป็นทีม เทศบาลมีความต้องการพัฒนาสมรรถนะใน 6 สมรรถนะ ประกอบด้วย จิตสำนึกบริการ คุณธรรมจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อส่วนรวม การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม การจัดการความขัดแย้งในชุมชน การคิดริเริ่มนอกรอบ และการทำงานเป็นทีม องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีความต้องการพัฒนาสมรรถนะใน 6 ด้าน ประกอบด้วย ความรอบรู้ด้านวัฒนธรรมองค์การ การคิดประดิษฐ์นวัตกรรมใหม่ การสร้างเครือข่ายและ

การมีส่วนร่วม การทำงานมุ่งผลสัมฤทธิ์ ความรอบรู้ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการทำงานเป็นทีม จากสภาพปัญหาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการบริหารทุนมนุษย์จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสู่การบริหารทุนมนุษย์

จากสภาพปัญหาการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการบริหารยุทธศาสตร์สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน การบริหารองค์การสมัยใหม่ และการบริหารทุนมนุษย์ที่กล่าวมาแล้ว รวมทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) ที่มุ่งเน้นเสริมสร้างระบบบริหารราชการให้เข้มแข็งมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน และยุทธศาสตร์การวิจัยที่มุ่งเน้นการวิจัยเกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์การบริหารจัดการและการบริหารรัฐกิจที่มีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาตัวแบบการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสู่องค์กรสมรรถนะสูง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการบริหารยุทธศาสตร์สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ด้านการบริหารองค์การสมัยใหม่ และด้านการบริหารทุนมนุษย์
2. เพื่อถอดบทเรียนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่บริหารประสบความสำเร็จ
3. เพื่อพัฒนาตัวแบบการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสู่องค์กรสมรรถนะสูง
4. เพื่อทดลองใช้ตัวแบบการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสู่องค์กรสมรรถนะสูง

กรอบแนวคิด

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิด ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยประยุกต์ประเภทวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อพัฒนาตัวแบบการพัฒนาการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสู่องค์กรสมรรถนะสูง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเป็น 3 ระยะ ดังนี้

- ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสู่องค์กรสมรรถนะสูงใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารยุทธศาสตร์สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ด้านการบริหารองค์กรสมัยใหม่ และด้านการบริหารทุนมนุษย์
- ระยะที่ 2 การสัมภาษณ์ถอดบทเรียนผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จ
- ระยะที่ 3 การสัมภาษณ์แบบกลุ่ม (Focused Group Interview)
- ระยะที่ 4 การฝึกอบรมพัฒนาถ่ายทอดตัวแบบการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสู่องค์กรสมรรถนะสูง

โดยได้นำเทคนิคการฝึกอบรมมิติใหม่ทริบเปิ้ลไฟฟ์โมเดล (New Dimension of Training Technique by Triple Five Model) ประกอบด้วย

5 ทฤษฎีใหม่

- ทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความสุข
- ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
- ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาระบวนการคิด
- ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย (ศิลปะ ดนตรี กีฬา)
- ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย (การฝึกฝนกาย วาจาใจ)

5 หลักการใหม่

- หลักการเน้นผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้
- หลักการใช้เทคนิคการฝึกอบรมที่หลากหลาย
- หลักการใช้สื่อประสม
- หลักการใช้เกมและกิจกรรมสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้
- หลักการทำงานเป็นทีมคณะวิทยากรและผู้จัดการฝึกอบรม

5 ขั้นตอนใหม่

- ขั้นสำรวจความต้องการการฝึกอบรมตามหลักสมรรถนะ
- ขั้นออกแบบหลักสูตรการฝึกอบรมให้สอดคล้องกับหลักสมรรถนะ
- ขั้นวางแผนเตรียมการให้พร้อมสรรพ
- ขั้นดำเนินการฝึกอบรมให้เกิดการเรียนรู้
- ขั้นประเมินผลการฝึกอบรมด้วย RLBR Model

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งการวิเคราะห์เนื้อหาเป็นการจับใจความสำคัญที่เกิดจากการสัมภาษณ์ถอดบทเรียนผู้บริหารท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จ รวมทั้งจับใจความสำคัญที่เกิดจากการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม (Focused Group Interview) เกี่ยวกับกระบวนการบริหารที่ประสบความสำเร็จ เทคนิคการบริหารที่ประสบความสำเร็จ ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การบริหารประสบความสำเร็จ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้จัดแบ่งออกเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 4.1 ผลการศึกษาศาภาพการดำเนินการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

ตอนที่ 4.2 ผลการถอดบทเรียนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จ

ตอนที่ 4.3 ผลการพัฒนาตัวแบบการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสู่องค์การสมรรถนะสูง

ตอนที่ 4.4 ผลการถ่ายทอดตัวแบบการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสู่องค์การ

สมรรถนะสูง

ผลการพัฒนาตัวแบบการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสู่องค์การสมรรถนะสูง

การพัฒนาตัวแบบการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสู่องค์การสมรรถนะสูงดำเนินการ 2 ขั้นตอนประกอบด้วย การวิเคราะห์ (Analysis) และการสังเคราะห์ (Synthesis)

ขั้นการวิเคราะห์ (Analysis)

1. ผลการศึกษาศาภาพการดำเนินการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีดังนี้

การดำเนินการ	ตัวแบบการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วนจังหวัด	เทศบาล	องค์การบริหารส่วนตำบล
1	การบริหารยุทธศาสตร์สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน	3.69	3.70	3.70
2	การบริหารองค์การสมัยใหม่	3.68	3.57	3.63
3	การบริหารทุนมนุษย์	3.59	3.50	3.60
	ภาพรวม	3.65	3.59	3.64

เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมพบว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล มีการดำเนินการบริหารอยู่ในระดับมาก ทั้งด้านการบริหารยุทธศาสตร์สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ด้านการบริหารองค์การสมัยใหม่ และด้านการบริหารทุนมนุษย์ มีการดำเนินการในระดับมากด้วย ซึ่งปัจจัยที่ทำให้การดำเนินการบริหารอยู่ในระดับมากขึ้นอยู่กับการปฏิรูประบบราชการใหม่ (Reinventing Government) ที่มุ่งเน้นการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) อย่างไรก็ตามด้านการบริหารยุทธศาสตร์สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ยังมีปัญหาในการบริหารยุทธศาสตร์ ทั้งในด้านการวิเคราะห์สถานการณ์ การกำหนดกลยุทธ์ การดำเนินกลยุทธ์ และการประเมินกลยุทธ์ ยังมีปัญหาในการบริหารองค์การสมัยใหม่ ด้านรางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ยังมีปัญหาในการบริหารทุนมนุษย์ด้านการพัฒนาองค์การ การบริหารสมรรถนะทรัพยากรมนุษย์ การบริหาร

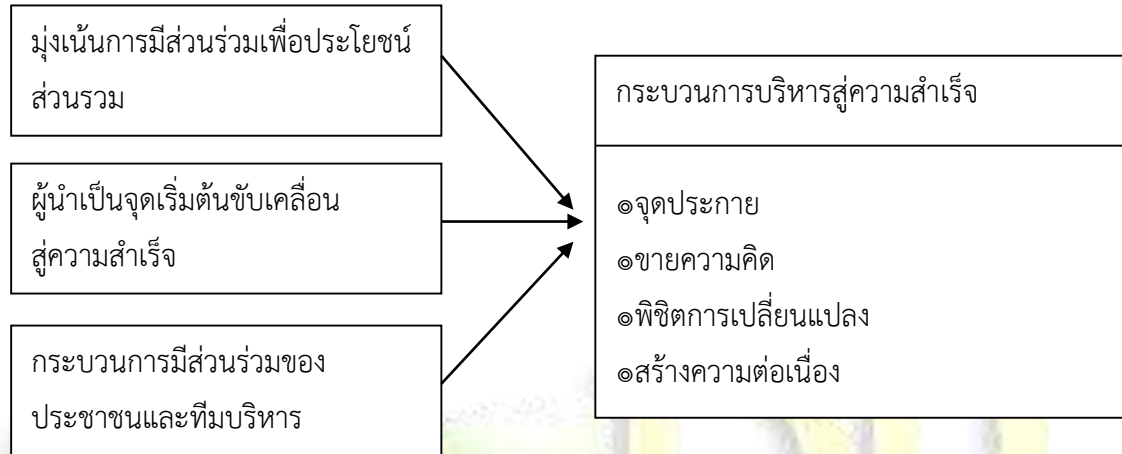
สุขภาพและความปลอดภัย การบริหารวัฒนธรรมองค์การยุคโลกาภิวัตน์ ดัชนีทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แนวใหม่ และการบริหารทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์ ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาตัวแบบการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสู่องค์กรสมรรถนะสูง

2. ผลการถอดบทเรียนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่บริหารประสบความสำเร็จ ดังนี้

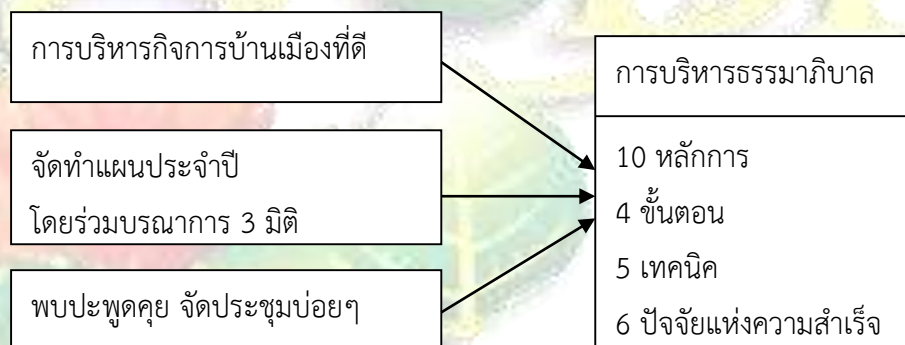
ลำดับ	ตัวแบบการบริหาร องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น	องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น	เทศบาล	องค์กรปกครองส่วนตำบล
1	กระบวนการบริหาร	มุ่งเน้นการมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อ ส่วนรวม -ร่วมคิด	ผู้ดำเนินการเริ่มต้นขับเคลื่อน สู่ความสำเร็จ -จิตอาสา พัฒนา ทีมงาน	กระบวนการมีส่วนร่วม ประชาชนและทีมผู้บริหาร -บริหารกิจการบ้านเมือง ที่ดี -แบ่งงานรับผิดชอบ ชัดเจน
2	เทคนิคการบริการ	การบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดี -หลักคัมค่า -หลักโปร่งใส -หลักถูกต้อง	จัดทำแผนมีส่วนร่วมบูรณา การ 3 มิติ -มิติจังหวัด -มิติกลุ่มจังหวัด -มิติความต้องการ	พบปะพูดคุย จัดประชุมบ่อยๆ -ประชุมส่วนราชการทุก อาทิตย์ -ประชุมสมาชิกสภาและ
3	ปัจจัยแห่งความสำเร็จ	วัฒนธรรมองค์การแห่ง การเรียนรู้ -แสวงหาความรู้ -ศึกษาฝึกอบรม บุคลากร -แลกเปลี่ยนเรียนรู้ -เครือข่ายเรียนรู้	ประชาชน วัฒนธรรมองค์การธรรมา- ภิบาล -การทำงานเป็นทีม -โปร่งใส -มีส่วนร่วมประชุม -เครือข่ายร่วมมือ -นวัตกรรมใหม่	ประชาชนทุกสิ้นเดือน ผู้นำการเปลี่ยนแปลง -ผู้นำมีวิสัยทัศน์ -พนักงานมีจิตสำนึก บริการ -ประชาชนร่วมมือ
4	เคล็ดลับการบริหาร	ผนึกกำลังร่วมบูรณาการ ทุกฝ่าย -แบ่งงานกันทำ -ติดตามทุกปี -ทุกคนเป็นหุ้นส่วน -ปรับปรุงแก้ไข -ให้รางวัลจิตใจ	ธรรมาภิบาล -หลักคุณธรรม -หลักโปร่งใส -หลักมีส่วนร่วม -หลักคัมค่า	ความพึงพอใจ 3 ฝ่าย -ความพึงพอใจผู้บริหาร -ความพึงพอใจพนักงาน -ความพึงพอใจชาวบ้าน

ขั้นการสังเคราะห์ (Synthesis)

1 ผลการสังเคราะห์กระบวนการบริหารสู่ความสำเร็จ

2 ผลการสังเคราะห์เทคนิคการบริหารสู่ความสำเร็จ

การบริหารธรรมาภิบาล

10 หลักการ

- ๑หลักนิติธรรม
- ๑หลักคุณธรรม
- ๑หลักมีส่วนร่วม
- ๑หลักโปร่งใส
- ๑หลักรับผิดชอบ
- ๑หลักคุ้มค่า
- ๑หลักองค์การแห่งการเรียนรู้
- ๑หลักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
- ๑หลักบริหารจัดการสมัยใหม่

- หลักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

4 ขั้นตอน

- ให้ความรู้กระจ่างชัด
- เร่งรัดจัดทีมธรรมาภิบาล
- ดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม
- มุ่งจิตอาสาส่วนรวมพัฒนาท้องถิ่น

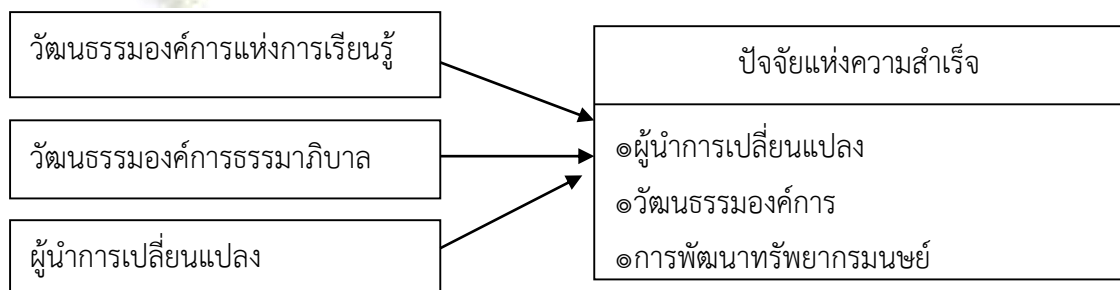
5 เทคนิค

- ประเมินตนเอง
- เผยแพร่ธรรมาภิบาลผ่านสื่อทุกช่องทาง
- จัดประชุมเชิงปฏิบัติการปฏิญาณธรรมาภิบาล
- ศึกษาดูงาน Best Practice
- จัดประกวดรางวัลธรรมาภิบาล

6 ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

- ภาวะผู้นำผู้บริหารท้องถิ่น
- วัฒนธรรมทางสังคม
- วัฒนธรรมองค์กรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ระบบการตรวจสอบถ่วงดุล
- เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. ผลการสังเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

การบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสู่องค์กรสมรรถนะสูง จากการสังเคราะห์มีตัวแบบ (Model) ดังนี้

ตัวแบบการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสู่องค์กรสมรรถนะสูง มีองค์ประกอบดังนี้

1. องค์กรสมรรถนะสูง หมายถึง องค์กรที่มีสมรรถนะด้านการบริหารยุทธศาสตร์สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ด้านการบริหารองค์กรสมัยใหม่ และด้านการบริหารทุนมนุษย์
2. การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง ต้องอาศัยปัจจัยเหตุ (cause) 3 ประการ ประกอบด้วย
 - 2.1 กระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลง 4 ขั้นตอน ได้แก่ จุดประกาย ขยายความคิด พิชิตการเปลี่ยนแปลง และสร้างความต่อเนื่อง
 - 2.2 เทคนิคการบริหารการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ เทคนิคการบริหารธรรมาภิบาล ประกอบด้วย 10 หลักการ 4 ขั้นตอน 5 เทคนิค และ 6 ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

2.3 ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการบริหารการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย ผู้นำการเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมองค์การ และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

การอภิปราย

ผลการวิจัยมีประเด็นควรคำนึงมาอภิปรายดังนี้

2.1 ผลการค้นหาสภาพปัจจุบันการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการบริหารยุทธศาสตร์สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน การบริหารองค์การสมัยใหม่ และการบริหารทุนมนุษย์ โดยภาพรวมทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการปฏิรูประบบราชการใหม่ (Reinventing Government) โดยนำการบริหารภาครัฐแนวใหม่มาประยุกต์ใช้ (New Public Management) อย่างไรก็ตามเมื่อวิเคราะห์เจาะลึกลงไป ในรายละเอียด พบว่า มีการดำเนินงานในลักษณะของรูปแบบ แต่เนื้อหาของการบริหารยุทธศาสตร์สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ยังขาดการเน้นเป้าหมายการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) ขาดการนำตัวแบบและเครื่องมือการบริหารเชิงกลยุทธ์มาประยุกต์ใช้ ไม่ว่าจะเป็นดัชนีสมดุล (Balanced Scorecard) องค์การมุ่งเน้นกลยุทธ์ (The Strategy Focused Organization) และแผนที่กลยุทธ์ (Strategy Map) การบริหารองค์การสมัยใหม่ยังขาดการนำเอาระบบรางวัลคุณภาพการบริหารภาครัฐ (Public Management Quality Award) มาประยุกต์ใช้ การบริหารทุนมนุษย์ยังขาดการนำเอาระบบนวัตกรรมใหม่การบริหารทุนมนุษย์มาประยุกต์ใช้ โดยเฉพาะการบริหารสมรรถนะซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสน่ห์ จัญโต เรื่องการพัฒนาขีดสมรรถนะบุคลากรขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (2554) พบว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดควรพัฒนาสมรรถนะหลักบุคลากรผู้มีอาชีพใน 6 สมรรถนะ ประกอบด้วย สมรรถนะด้านความรู้ด้านวัฒนธรรมองค์การ สมรรถนะด้านการคิดประดิษฐ์นวัตกรรมใหม่ สมรรถนะด้านการสร้างและบริหารเครือข่าย สมรรถนะด้านการทำงานมุ่งผลสัมฤทธิ์ สมรรถนะด้านความรู้ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และสมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีม เทศบาลควรมีการพัฒนาสมรรถนะหลักบุคลากรผู้มีอาชีพใน 6 สมรรถนะ ประกอบด้วย สมรรถนะด้านจิตสำนึกบริการ สมรรถนะด้านคุณธรรมจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อส่วนรวม สมรรถนะด้านการสร้างและบริหารเครือข่าย สมรรถนะด้านการจัดการความขัดแย้งในชุมชน สมรรถนะด้านการคิดริเริ่มนอกกรอบ และสมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีม องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการพัฒนาสมรรถนะหลักบุคลากรผู้มีอาชีพใน 6 สมรรถนะ ประกอบด้วย สมรรถนะด้านจิตสำนึกบริการ สมรรถนะด้านความรู้วัฒนธรรมองค์การ สมรรถนะด้านการสร้างและบริหารเครือข่าย สมรรถนะด้านจิตสำนึกประชาธิปไตย สมรรถนะด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และสมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีม

2.2 ผลการถอดบทเรียนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จ จากการถอดบทเรียนพบว่า ความสำเร็จของการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นองค์การบริหารส่วนจังหวัด

แม่ฮ่องสอน เทศบาลตำบลนาอ้อ และองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหม้อ ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่ ผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ เสน่ห์ จัยโต เรื่องวิสัยทัศน์และกลยุทธ์การบริหารอุดมศึกษา: กรณีศึกษาของผู้บริหารระดับสูง (2541) ที่พบว่า คุณลักษณะของผู้นำการเปลี่ยนแปลงมี 2 ประการ คือ วิสัยทัศน์ และกลยุทธ์ ซึ่งคุณลักษณะวิสัยทัศน์มี 5 ประการ ได้แก่ คุณลักษณะวิสัยทัศน์ด้านการคิดริเริ่ม คุณลักษณะวิสัยทัศน์ด้านการคิดสร้างสรรค์ คุณลักษณะวิสัยทัศน์ด้านจินตนาการ และคุณลักษณะวิสัยทัศน์ด้านข้อมูลข่าวสาร และคุณลักษณะวิสัยทัศน์ด้านการบูรณาการ คุณลักษณะกลยุทธ์มี 8 ประการ ได้แก่ คุณลักษณะกลยุทธ์ด้านสถานการณ์ คุณลักษณะกลยุทธ์ด้านการตัดสินใจ คุณลักษณะกลยุทธ์ด้านการจูงใจ คุณลักษณะกลยุทธ์ด้านการระดมทรัพยากรและใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด คุณลักษณะกลยุทธ์ด้านการทุ่มเท คุณลักษณะกลยุทธ์ด้านการประชุม คุณลักษณะกลยุทธ์ด้านการแก้ปัญหา และคุณลักษณะกลยุทธ์ด้านมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพ นอกจากนี้ปัจจัยสำคัญจากการถอดบทเรียน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสู่ความสำเร็จคือ วัฒนธรรมองค์การ และการฝึกอบรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กล้า ทองขาว เสน่ห์ จัยโต และคณะ เรื่องการวิจัยและพัฒนาทักษะขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านการพัฒนาสังคม (2545) ซึ่งพบว่า การฝึกอบรมที่ประสบความสำเร็จต้องมุ่งเน้นการฝึกอบรมเชิงระบบด้วยทฤษฎีใหม่ 5 ทฤษฎี 5 หลักการใหม่ และ 5 ขั้นตอนใหม่ ที่เรียกว่า การฝึกอบรมแบบใหม่ทริปเปิ้ลไฟฟ์โมเดล

นอกจากนี้ผลการถอดบทเรียนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จ ได้แก่ การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หรือการบริหารธรรมาภิบาล (Good Governance) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสน่ห์ จัยโต และ กิตติพงศ์ เกียรติวรชัย เรื่องตัวแบบธรรมาภิบาลองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศ (2554)

2.3 ผลการพัฒนาตัวแบบการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสู่องค์กรสมรรถนะสูง ตัวแบบองค์กรสมรรถนะสูง ประกอบด้วย การบริหารยุทธศาสตร์สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน การบริหารองค์การสมัยใหม่ และการบริหารทุนมนุษย์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเสน่ห์ จัยโต (2556) เรื่อง องค์การทริปเปิ้ลเอช: ตัวแบบใหม่การบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศ พบว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จต้องเป็นองค์กรสมรรถนะสูงที่ต้องมีสมองดีเยี่ยม (Head) เครื่องมือครบ (Hand) ใจเกินร้อย (Heart) สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสน่ห์ จัยโต เรื่องแบบจำลององค์การบริหารส่วนตำบลสู่องค์กรมุ่งเน้นกลยุทธ์โดยนำ Balanced Scorecard มาประยุกต์ใช้ (2550) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสน่ห์

จัยโต เรื่องตัวชี้วัดการบริหารงานบุคคลขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (2545)

2.4 ผลการถ่ายทอดตัวแบบการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสู่องค์กรสมรรถนะสูง จากการถ่ายทอดพบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้เพิ่มขึ้นทั้ง 3 เรื่อง ได้แก่ การบริหารยุทธศาสตร์สู่การ

พัฒนาอย่างยั่งยืน การบริหารองค์การสมัยใหม่ และการบริหารทุนมนุษย์ ซึ่งความรู้ที่เพิ่มขึ้นเกิดจากการนำเทคนิคการพัฒนาแบบใหม่ที่เรียกว่า Triple Five Model มาประยุกต์ใช้ ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความสุขสนุกกับการฝึกอบรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสน่ห์ จัยโต เรื่องการเพิ่มขีดสมรรถนะบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (2554) ที่มีการพัฒนาบุคลากรตามสมรรถนะหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 150 คน พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรพัฒนาบุคลากรสู่มืออาชีพทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี เทศบาลตำบลบึงยี่โก และองค์การบริหารส่วนตำบลบึงทองหลาง มีความพึงพอใจต่อการพัฒนาบุคลากรตามสมรรถนะหลักด้วยการฝึกอบรมเชิงระบบด้วยทฤษฎีการเรียนรู้แนวใหม่อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ก. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1) ควรนำระบบการบริหารสมรรถนะมาใช้ในองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลให้มากขึ้น โดยเน้นการสรรหาคัดเลือกบุคลากร การประเมินบุคลากร การพัฒนาบุคลากร และการจ่ายค่าตอบแทนบุคลากรให้ยึดหลักพจนานุกรมสมรรถนะ (Competency Dictionary)
- 2) ควรปรับเปลี่ยนพฤติกรรมองค์การขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเดิมเป็นองค์การแบบราชการให้เป็นองค์การสมรรถนะสูงใน 3 สมรรถนะ ประกอบด้วย สมรรถนะด้านการบริหารยุทธศาสตร์สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน สมรรถนะด้านการบริหารองค์การสมัยใหม่ และสมรรถนะด้านการบริหารทุนมนุษย์
- 3) ควรนำกระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงมาใช้ในองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล ใน 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย จุดประกาย ขยายความคิด พิชิตการเปลี่ยนแปลง และสร้างความต่อเนื่อง
- 4) ควรนำเทคนิคการบริหารธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล โดยเน้น 10 หลักการ 4 ขั้นตอน 5 เทคนิค และ 6 ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารธรรมาภิบาล
- 5) ควรนำปัจจัยการบริหารสู่ความสำเร็จมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้น ประกอบด้วย การพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาวัฒนธรรมองค์การ และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยการฝึกอบรมแบบใหม่ทริปเปิ้ลไฟฟ์โมเดล ให้เอื้อต่อการเป็นองค์การสมรรถนะสูงต่อไป

บรรณานุกรม

- กล้า ทองขาว เสน่ห์ จุ้ยโต และคณะ. (2545). *การวิจัยและพัฒนาทักษะขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านการพัฒนาสังคม*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- บุญศรี พรหมมาพันธ์ และ เสน่ห์ จุ้ยโต. (2550). *แบบจำลององค์การบริหารส่วนตำบลสู่องค์กรมุ่งเน้นกลยุทธ์โดยนำ Balanced Scorecard มาประยุกต์ใช้*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- บุญศรี พรหมมาพันธ์ เสน่ห์ จุ้ยโต และคณะ (2545) *ตัวชี้วัดการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย
- ประวิทย์ วิจิตรไตรธรรม. (2550). *ตัวแบบพัฒนาสมรรถนะ : กรณีศึกษาตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานี*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช).
- ปรีชา สมบูรณ์ประเสริฐ. (2548). *สมรรถนะที่จำเป็นในการดำรงตำแหน่งเกษตรอำเภอ*. (วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช).
- ปานใจ ธารทัศนวงศ์ และคณะ. (2548). *แนวทางการพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสำหรับนักบริหาร*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- พีรสิทธิ์ คำนวนศิลป์ และศุภวัฒนากร วงศ์ธนวสุ. (2546). *รายงานวิจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. ขอนแก่น: โรงพิมพ์พระธรรมขันธ์.
- เมธี เนื่องโนราช. (2545). *คุณลักษณะเฉพาะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารองค์การปกครองท้องถิ่นตามแนวความคิดเห็นของราชการและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- รัชนิวรรณ วณิชย์ถนอม. (2550). *สมรรถนะในวันวาน วันนี้และพรุ่งนี้ ใน สาระสำคัญการปรับปรุงพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฉบับใหม่*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- วินัย เชิญทอง. (2540). *สมรรถนะของสภาตำบลในการบริหารงานพัฒนาตำบล ศึกษากรณีสภาตำบลของอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงราย*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ คณะพัฒนาสังคม.
- สมทบ ใจหาญ. (2546). *ศักยภาพของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการจัดระบบบริการสาธารณะตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วน*

ท้องถิ่น พ.ศ. 2542 : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี. กรุงเทพฯ: คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (ม.ป.ป.). แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย ปี 2551-2554. สืบค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2551, จาก www.opdc.go.th/index.php.

สุกัญญา รัชมีธรรมโชติ. (2548). แนวทางการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ด้วย Competency based learning. กรุงเทพฯ: ศิริวัฒนา อินเตอร์พรีนท์.

เสน่ห์ จัตุโต. (2541) วิสัยทัศน์และกลยุทธ์ผู้บริหารอุดมศึกษา: กรณีศึกษาผู้บริหารระดับสูง. วิทยานิพนธ์ดุสิตบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2551). การฝึกอบรมเชิงระบบด้วยทฤษฎีการเรียนรู้แนวใหม่. โครงการส่งเสริมการแต่งตั้งดำรงตำแหน่งนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

_____. (2553). กระบวนทัศน์ใหม่การบริหารทุนมนุษย์. โครงการส่งเสริมการแต่งตั้งดำรงตำแหน่งนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

_____. (2554). การพัฒนาขีดสมรรถนะบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

_____. (2556) องค์การทริปปี้เอช: ตัวแบบใหม่การบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศ. โครงการส่งเสริมการแต่งตั้งดำรงตำแหน่งนักวิชาการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

_____. (2557). มิติใหม่การบริหารธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: ทฤษฎีและงานวิจัยโครงการส่งเสริมการแต่งตั้งดำรงตำแหน่งนักวิชาการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

เสน่ห์ จัตุโต และ กิตติพงศ์ เกียรติวัชรชัย. (2554). ตัวแบบธรรมาภิบาลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศ. โครงการส่งเสริมวิจัยวิชาการ กองทุนรัตนโกสินทร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Encyclopedia Britannica, Inc. *The New Encyclopaedia Britannica*. Chicago. The Incorporated. Goleman. (1988). *Working with Emotional Intelligence*, New York, NY: Bantam.

Kelly William. (1999). *How to be a star at work: nine breakthrough strategies you need to succeed*. New York, NY: Times Business.

Lahti, R.K. (1999). Identifying and integrating individual level and organizational level core competencies. *Journal of Business and Psychology*, 14, (1), 59-75.

Osborne, David and Gaebler, Ted. (1992). *Reinventing Government*. New York, NY: Addison-Wesley Publishing Company.

Shermon, Ganesh. (2004). *Competency Based HRM*. New York, NY: McGraw-Hill.

Spencer, L.M. & Spencer, S.M. (1993). *Competency at work, models for superior performance*. New York, NY: John Wiley & Sons, Inc.

อิทธิพลของการสื่อสารการตลาดต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสุภาพสตรี

ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์: กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร

Influence of Integrated Marketing Communications on Female Decision Making in Online Clothing Purchase: A Case Study of Bangkok Metropolis

นางสาวอมรรัตน์ ทันมา

สาขาการสื่อสารการตลาด (บัณฑิตศึกษา)

คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ที่ปรึกษา: ดร.ขวัญฤทัย บุญยะเสนา

amornrat.thunma@gmail.com

บทคัดย่อ

การดำเนินธุรกิจจำหน่ายเสื้อผ้าสุภาพสตรีผ่านในเครือข่ายสังคมออนไลน์กำลังได้รับความนิยมและมีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้ตลอดเวลา รวดเร็ว และมีค่าใช้จ่ายทางการตลาดที่ต่ำกว่าสื่อประเภทอื่นๆ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาอิทธิพลของการสื่อสารการตลาดต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสุภาพสตรีผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยทำการวิจัยในเชิงปริมาณและเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามจากผู้หญิงที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครที่ใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ จำนวน 445 คน และมีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโควต้า ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าสำเร็จรูปออนไลน์โดยให้ความสำคัญกับภาพรวมของเครื่องมือการสื่อสารการตลาด (ซึ่งประกอบด้วยการโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขาย และการตลาดทางตรง) อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 43.82 จากการวัดขนาดความสัมพันธ์ด้วยค่าสถิติ Eta พบว่า ค่าใช้จ่ายในการซื้อเสื้อผ้าสำเร็จรูปไม่มีความสัมพันธ์กับเครื่องมือสื่อสารทางการตลาดยกเว้นโฆษณา ซึ่งมีความสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายในการซื้อเสื้อผ้าสำเร็จรูปในระดับต่ำ (0.165) และจากการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าสำเร็จรูปได้แก่ สถานภาพสมรส อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ระยะเวลาในการใช้อินเทอร์เน็ต และจำนวนครั้งที่กลุ่มตัวอย่างเข้าชมสินค้าผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ กลุ่มตัวอย่างยังให้ข้อเสนอแนะว่า ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญในเรื่อง การรับประกัน รายละเอียดเกี่ยวกับตัวผลิตภัณฑ์และราคา ความน่าเชื่อถือในการทำธุรกรรมทางการเงิน ระยะเวลาการจัดส่ง และช่องทางติดต่อกับผู้ประกอบการ เพื่อให้ผู้บริโภคมีความต้องการซื้อเสื้อผ้าสำเร็จรูปผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์เพิ่มขึ้น

คำสำคัญ: การสื่อสารการตลาด การตัดสินใจซื้อ เครือข่ายสังคมออนไลน์ เสื้อผ้าสำเร็จรูป สุภาพสตรี

Abstract

Selling female clothing online through the use of social networking is now popular and the business has been growing steadily. Social networking is a kind of social media that is easy to access, fast to communicate and cheap in comparison to other competitive media marketing strategies. This study investigated the influence of integrated marketing communications (IMC) on female decision making in online clothing purchases. This quantitative research used a questionnaire in gathering the information. The sample, obtained through quota sampling method, comprised 445 females living in Bangkok and using online social networking services. The results showed that most females viewed the IMC tools (including advertising, public relations, promotion, and direct marketing) as important in making a purchase decision at a moderate level (43.82%). In addition, Eta correlation ratio indicated a non-linear relationship between clothing purchase and the IMC tools, except for advertising that appeared to have a weak positive correlation on the purchase (0.165). The multiple regression analysis found marital status, age, level of education, income, time spent on using the internet, and times to view the products influence the online purchase. The sample suggested the entrepreneurs to give importance to warranties, product information, prices, credibility of the financial transaction, product delivery, and communication channels in order to rise consumers' need for online purchasing.

Keywords: Integrated Marketing Communications, Purchase Decision Making, Social Online, Clothing, Female

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันการสื่อสารการตลาดผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์สามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้เป็นจำนวนมาก สามารถทำการสื่อสารได้ตลอดเวลา สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลกันได้อย่างรวดเร็ว และที่สำคัญคือสามารถให้ข้อมูลแก่กลุ่มผู้บริโภคได้มากกว่าวิธีอื่นๆ จึงทำให้ภาคธุรกิจสนใจที่จะเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าและบริการผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์กันมากขึ้น จากการสำรวจของ ศูนย์วิจัยกสิกรไทย (2555) พบว่าสินค้าที่นิยมซื้อขายผ่านช่องทางออนไลน์มากที่สุดจัดอยู่ในกลุ่มสินค้าแฟชั่น โดยเฉพาะเสื้อผ้าของสุภาพสตรี การดำเนินธุรกิจจำหน่ายเสื้อผ้าสุภาพสตรีผ่านในเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) กำลังได้รับความนิยมและมีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ได้รับความสนใจจากบรรดาผู้ประกอบการ โดยเฉพาะผู้ประกอบการรายย่อย (SMEs)

ธุรกิจร้านขายเสื้อผ้าออนไลน์จึงเป็นอีกหนึ่งธุรกิจที่ได้รับความนิยม โดยเฉพาะสำหรับผู้ประกอบการรายย่อยและผู้ประกอบการหน้าใหม่ ที่สนใจจะเริ่มต้นทำธุรกิจการขายสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสุภาพสตรี อย่างไรก็ตามเนื่องจากมีผู้ประกอบการจำนวนมาก จึงทำให้ผู้ประกอบการจำหน่ายเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสตรีทางอินเทอร์เน็ตต้องเผชิญการแข่งขันอย่างสูง การศึกษาเกี่ยวกับการสื่อสารการตลาดผ่านสังคมออนไลน์จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อผู้ประกอบการ เพื่อให้สามารถสื่อสารไปยังกลุ่มลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะทำมาซึ่งความสำเร็จในการดำเนินกิจการธุรกิจออนไลน์ ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ และสามารถแข่งขันกับคู่แข่งรายอื่นๆ ได้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง อิทธิพลของการสื่อสารการตลาดต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสุภาพสตรีผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ในกรุงเทพมหานคร และศึกษาถึงปัญหาในการเลือกซื้อเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสุภาพสตรีผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ รวมถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้ประกอบการที่จำหน่ายเสื้อผ้าสำเร็จรูปสุภาพสตรี ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางในการวางแผนด้านการสื่อสารการตลาดให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ทางการตลาด อันจะนำมาซึ่งการเพิ่มยอดขายในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของสุภาพสตรีที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร ในการเปิดรับซื้อและซื้อเสื้อผ้าสำเร็จรูปผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยด้านการสื่อสารการตลาดผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสุภาพสตรี ในเขตกรุงเทพมหานคร

นิยามศัพท์

การสื่อสารการตลาดแบบเชิงบูรณาการ หมายถึง การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขาย และการตลาดทางตรง แม้ว่าการสื่อสารการตลาดแบบเชิงบูรณาการเป็นการสื่อสารหลายรูปแบบร่วมกัน แต่ไม่จำเป็นต้องใช้ทุกอย่างรวมกัน ขึ้นอยู่ความเหมาะสมในสถานการณ์นั้นๆ

เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) หมายถึง เว็บไซต์ประเภทเครือข่ายสังคมออนไลน์ ที่ให้ใช้งานเว็บไซต์ หรือธุรกิจร้านค้าสามารถเป็นผู้สร้างโปรไฟล์ส่วนตัว สร้างเนื้อหา และยังสามารถแลกเปลี่ยนแบ่งปันข้อมูลในรูปแบบต่างๆ ตามประโยชน์ กิจกรรม หรือความสนใจเฉพาะเรื่องซึ่งกันและกันได้

การตัดสินใจซื้อสินค้าเสื้อผ้าสุภาพสตรีผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง ค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าเสื้อผ้าสุภาพสตรี (บาทต่อเดือน) ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์

ความสนใจเว็บไซต์ขายสินค้าออนไลน์ หมายถึง การเข้าชมเว็บไซต์ขายสินค้าออนไลน์โดยเฉลี่ย (ครั้งต่อเดือน)

ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “อิทธิพลของการสื่อสารการตลาดต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าสำเร็จรูป ของสุภาพสตรีผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์: กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร” เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อ

1. ธุรกิจร้านค้าจะทราบถึงพฤติกรรมของผู้บริโภคในการเลือกซื้อเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสุภาพสตรีผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ซึ่งสามารถนำไปใช้เพื่อวางแผนการตลาด อันจะนำมาซึ่งการเพิ่มยอดขายในอนาคต

2. ธุรกิจร้านค้าจะทราบถึงรูปแบบการสื่อสารการตลาดในเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสุภาพสตรี ในกรุงเทพมหานคร และสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและกำหนดกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์

3. ภาครัฐและนักวิชาการสามารถนำผลการวิจัยในครั้งนี้มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนธุรกิจจำหน่ายเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสุภาพสตรีผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ รวมถึงเป็นองค์ความรู้ในการศึกษาและในการวิจัยครั้งต่อไป

วิธีการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Method Research) ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการศึกษาและวิธีการวิจัยออกเป็น 2 ส่วนคือ

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากรายงานผลการวิจัย บทความและเอกสารต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับรูปแบบการสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ การซื้อสินค้าผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ และการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสุภาพสตรีผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เพื่อทำการศึกษาถึงอิทธิพลของการสื่อสารการตลาดต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสุภาพสตรีผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์: กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยในการศึกษครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

2.1 รูปแบบการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Method Research) เพื่อวัดผลแบบเพียงครั้งเดียว (One – shot descriptive study) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการสื่อสารการตลาดมีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อสินค้า ที่ใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจซื้อสินค้าเสื้อผ้าสุภาพสตรีผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์

2.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ ผู้หญิงที่ใช้บริการในการซื้อเสื้อผ้าสุภาพสตรีสำเร็จรูปผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน

2.2.2 กลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากผู้วิจัยไม่สามารถทราบจำนวนที่แท้จริงของ ผู้หญิงที่ใช้บริการในการซื้อเสื้อผ้าสุภาพสตรีสำเร็จรูปผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ในกรุงเทพมหานคร จึงได้ใช้สูตรการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ทราบขนาดของประชากร (กัลยา วานิชย์บัญชา 2542: 74)

$$n = \frac{z^2 pq}{e^2}$$

เมื่อ	n	แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	e	แทน ระดับความคลาดเคลื่อน
	Z	แทน Z score ขึ้นอยู่กับระดับความเชื่อมั่น
	p	แทน ความน่าจะเป็นของประชากร
	q	แทน $1 - p$

ในทางปฏิบัติในกรณีไม่ทราบค่า p งานวิจัยนิยมใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้น $Z = 1.96$ (นรา ศรีไววิชกุล และ ชุติศักดิ์ อุดมศรี: 102) เนื่องจาก pq จะมีค่าสูงสุดเมื่อ $p = 0.5$ (กัลยา วานิชย์บัญชา. 2544: 74) ที่ระดับค่าความเชื่อมั่น 95% ดังนั้น $Z = 1.96$ และกำหนดให้ $p = 0.05$ ดังนั้น

$$n = \frac{(1.96)^2 0.5 (1-0.5)}{0.05^2}$$

$$0.05^2$$

$$n = 385$$

คัดเลือกตัวอย่างโดยกำหนดตัวอย่างแบบโควต้า (Quota Sampling) โดยกำหนดให้กลุ่มตัวอย่างจากสัดส่วนตามช่วงอายุของผู้หญิงที่อาศัยอยู่ในเขตการปกครองของกรุงเทพมหานคร จำนวน 493,011 คน (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2555)

2.2.3 วิธีการคัดเลือกตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่างสำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้หลักการสุ่มตัวอย่าง 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกประชากรศาสตร์ในเขตกรุงเทพมหานครที่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์

ขั้นที่ 2 การกำหนดตัวอย่างแบบโควต้า (Quota Sampling) โดยกำหนดให้กลุ่มตัวอย่างจากสัดส่วนตามช่วงอายุของผู้หญิงที่อาศัยอยู่ในเขตการปกครองของกรุงเทพมหานคร จำนวน 493,011 คน (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2555) ดังนี้

15-19 ปี คิดเป็นร้อยละ 6 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง $0.06 \times 385 = 36$ คน

20-24 ปี คิดเป็นร้อยละ 15 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง $0.15 \times 385 = 48$ คน

25-29 ปี คิดเป็นร้อยละ 16 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง $0.16 \times 385 = 123$ คน

30-34 ปี คิดเป็นร้อยละ 18 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง $0.18 \times 385 = 75$ คน

35-39 ปี คิดเป็นร้อยละ 15 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง $0.15 \times 385 = 43$ คน

40-49 ปี คิดเป็นร้อยละ 19 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง $0.19 \times 385 = 99$ คน

และ 50 ปีขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 10 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง $0.11 \times 385 = 21$ คน

ขั้นที่ 3 ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ความสะดวก (Convenience Sampling) เพื่อให้ ครอบคลุมจำนวนที่ต้องการ ในแต่ละกลุ่ม และรวมทั้งหมดได้ 445 คน โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบ แบบสอบถามด้วยตัวเอง

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลประชากรศาสตร์

จากกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษารวม 445 คน ผู้วิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 25-39 ปี คิดเป็นร้อยละ 54.2 และอายุระหว่าง 40 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 27 มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 64.5 และสมรส/อยู่ด้วยกัน คิดเป็นร้อยละ 32.8 มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน เป็นร้อยละ 54.4 คน และนักเรียน/นิสิตนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 12.8 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 67.9 และปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 13.9 มีรายได้เฉลี่ย 10,001 - 20,000 บาท/เดือน คิดเป็นร้อยละ 53.3 และรายได้เฉลี่ย 20,001 - 30,000 บาท/เดือน คิดเป็นร้อยละ 20.4

2. ข้อมูลพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างในการเปิดรับสื่อและการซื้อสินค้าออนไลน์

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมความถี่ใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยมากที่สุดคือ เฉลี่ย 7 วัน/สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 65.62 มีระยะเวลาการใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยมากที่สุดคือ 1-3 ชั่วโมง/ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 91.46 วัตถุประสงค์ที่ใช้อินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่ คือเพื่อการติดต่อสื่อสาร คิดเป็นร้อยละ 87.87 เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่นิยมใช้มากที่สุด คือ เฟซบุ๊ก คิดเป็นร้อยละ 97.30 ความถี่การใช้งานเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์มากที่สุดคือ เฉลี่ย 7 วัน/สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 65.84 ความถี่การใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์มากที่สุดคือ เฉลี่ย 1-3 วัน/ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 69.21 ระยะเวลาการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มากที่สุดคือ เฉลี่ย 1-3 ชั่วโมง/ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 94.38 และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยสั่งซื้อเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสุภาพสตรี ผ่านทางอินเทอร์เน็ตในเครือข่ายสังคมออนไลน์ คิดเป็นร้อยละ 52.8 และไม่เคยสั่งซื้อเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสุภาพสตรี ผ่านทางอินเทอร์เน็ต ในเครือข่ายสังคมออนไลน์ คิดเป็นร้อยละ 47.19

จากกลุ่มตัวอย่างเคยสั่งซื้อเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสุภาพสตรี ผ่านทางอินเทอร์เน็ตในเครือข่ายสังคมออนไลน์ จำนวน 235 คน ผู้วิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้เหตุผลที่ต้องการซื้อสินค้า คือความสะดวกสบาย คิดเป็นร้อยละ 46.5 การค้นหาข้อมูลจากเพื่อนแนะนำเว็บไซต์ คิดเป็นร้อยละ 40.85 เข้าชมสินค้าผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ เฉลี่ย 1-5 ครั้ง/เดือน คิดเป็นร้อยละ 60.85 ใช้เวลาการเข้าชมสินค้าเฉลี่ย 1-3 ชั่วโมง/ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 96.17 สั่งซื้อสินค้าผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์เฉลี่ย 1-3 ครั้ง/เดือน คิดเป็นร้อยละ 90.64 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ใช้จ่ายการสั่งซื้อเสื้อผ้าเฉลี่ย 200-500 บาท/ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 45.53 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ รู้จักหน้า Fanpage ได้จากการ เห็นใน News Feed ของเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 37.53

3. อิทธิพลของปัจจัยด้านประชากรศาสตร์และพฤติกรรมในการเปิดรับสื่อต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าสำเร็จรูปผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อหาอิทธิพลของ สถานภาพสมรส อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ระยะเวลาในการใช้อินเทอร์เน็ต และจำนวนครั้งที่เข้าชมเสื้อผ้าผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ต่อค่าใช้จ่ายในการซื้อ

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ค่าใช้จ่ายในการซื้อเสื้อผ้าสำเร็จรูป (บาท/เดือน)	ค่าสัมประสิทธิ์		t-value	t-prob
	b_0	β_0		
ค่าคงที่	332.391		0.902	0.368
สถานภาพสมรส	-393.188***	-0.141	-2.764	0.006
อายุ (ปี)	-16.970**	-0.124	-2.141	0.033
ระดับการศึกษา (ปี)	149.850**	0.095	2.084	0.038
รายได้ (บาท/เดือน)	0.006*	0.097	1.863	0.063
ระยะเวลาในการใช้อินเทอร์เน็ต (ชั่วโมง/เดือน)	2.130***	0.177	3.945	0.000
จำนวนครั้งที่เข้าชมเสื้อผ้าผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ (ครั้ง/เดือน)	34.348***	0.430	10.173	0.000
F-Value, FProb	24.874	0.000		
r, R Square, R Square Adjusted	0.505	0.255	0.245	
Std.err of estimate	1,136.032			

หมายเหตุ: 1. ***, ** และ * หมายถึงปฏิเสธสมมติฐานทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01, 0.05 และ 0.10 ตามลำดับ

2. b_0 หมายถึง Unstandardized Coefficients

3. β_0 หมายถึง Standardized Coefficients

จากตารางที่ 1 ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F-test ด้วยวิเคราะห์ความแปรปรวนที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า กลุ่มตัวแปรทั้ง 5 มีตัวแปรอย่างน้อย 2 ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสุภาพสตรีผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ (ค่าใช้จ่ายในการซื้อ หน่วยบาท/เดือน) (F-Prob = 0.000) โดย

กลุ่มตัวแปรทั้ง 5 มีความสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายในการซื้อในระดับปานกลาง ($r = 0.505$) และจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของค่าใช้จ่ายในการซื้อร้อยละ 25.50 ในความหมายต่อไปนี้

1. เมื่อพิจารณาสถานภาพสมรส (STA) ผลการวิจัยพบว่าสภาพคนโสดมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่าใช้จ่ายในการซื้อ กล่าวคือเมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่ ผู้บริโภคที่มีสถานภาพโสดจะมียอดซื้อเสื้อผ้าลดลง 393.188 บาท เมื่อเปรียบเทียบกับผู้บริโภคที่มีสถานภาพสมรส
2. อายุ (AGE) เพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้ค่าใช้จ่ายในการซื้อลดลง 16.970 บาท
3. ระดับการศึกษา (EDU) เพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้ค่าใช้จ่ายในการซื้อเพิ่มขึ้น 149.850 บาท
4. รายได้ (AI) เพิ่มขึ้น 1 บาท จะทำให้ค่าใช้จ่ายในการซื้อเพิ่มขึ้น 0.006 บาท
5. ระยะเวลาในการใช้อินเทอร์เน็ต (FIW) เพิ่มขึ้น 1 ชั่วโมง จะทำให้ค่าใช้จ่ายในการซื้อเพิ่มขึ้น 2.130 บาท
6. จำนวนครั้งที่เข้าชมเสื้อผ้าผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ (AWW) เพิ่มขึ้น 1 ครั้ง/เดือน จะทำให้ค่าใช้จ่ายในการซื้อเพิ่มขึ้น 34.348 บาท

โดยสามารถสร้างตัวแบบของความสัมพันธ์ได้ดังนี้

$$\hat{D} = 332.391 - 393.188^{***} (STA) - 16.970^{**} (AGE) + 149.850^{**} (EDU) + 0.006^* (AI) \\ + 2.130^{***} (FIW) + 34.348^{***} (AWW) + e$$

¹ เมื่อพิจารณาเฉพาะตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) ในการศึกษาครั้งนี้ คือ สถานภาพ

y = ยอดซื้อเสื้อผ้า (บาท)

$$y = \alpha + B_1(x_1)$$

$x = 0$ เมื่อผู้บริโภคมีสถานภาพสมรส

$x = 1$ เมื่อผู้บริโภคมีสถานภาพโสด

$$y = \alpha + B_1(x_1) \text{ ในกรณีของผู้บริโภคที่มีสถานภาพโสด } (x_1 = 1)$$

$$y = 332.391 + 393.188(1)$$

$$y = -60.797$$

$$y = \alpha + B_1(x_1) \text{ ในกรณีของผู้บริโภคที่มีสถานภาพสมรส } (x_0 = 1)$$

$$y = 332.391 + 393.188(0)$$

$$y = 332.391$$

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างค่าใช้จ่ายในการซื้อของผู้บริโภคที่มีสถานภาพโสดและสมรส

$$= 332.391 - (-60.797)$$

$$= 332.391 + 60.797$$

$$= 393.188$$

$$+ 2.130^{***} (FIW) + 34.348^{***} (AWW) + e$$

ตัวแปรอิสระทุกตัวส่งผลต่อตัวแปรตามทั้งหมด โดยพิจารณาว่าค่า t-prob น้อยกว่าเกณฑ์ระดับนัยสำคัญ (α) ที่ผู้วิจัยกำหนด

4. ปัจจัยทางการสื่อสารการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้า

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าสำเร็จรูปออนไลน์โดยให้ความสำคัญกับภาพรวมของเครื่องมือการสื่อสารการตลาด (ซึ่งประกอบด้วยโปรโมชั่น การประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขาย และการตลาดทางตรง) ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 43.82 จากการวัดขนาดความสัมพันธ์ด้วยค่าสถิติ Eta พบว่า ค่าใช้จ่ายในการซื้อเสื้อผ้าสำเร็จรูปไม่มีความสัมพันธ์กับเครื่องมือสื่อสารทางการตลาดยกเว้นโฆษณาซึ่งมีความสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายในการซื้อเสื้อผ้าสำเร็จรูปในระดับต่ำ (0.165)

5. ปัญหาและข้อเสนอแนะ

เมื่อพิจารณาในด้านปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าการซื้อขายเสื้อผ้าสำเร็จรูปผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์มีปัญหาด้านรับประกันคุณภาพของสินค้า ดังนั้นธุรกิจร้านค้าควรจะมีการรับประกันคุณภาพสินค้า หากเกิดกรณีสินค้าไม่ตรงตามรูปภาพหรือไม่ตรงรายละเอียดที่แจ้งไว้ ธุรกิจร้านค้าควรเปลี่ยนสินค้าภายใต้เงื่อนไขที่ตกลงกันได้และไม่ควรแต่งภาพเกินความเป็นจริง นอกจากนี้ยังพบปัญหาที่ผลิตภัณฑ์ไม่ตรงกับขนาดที่ผู้บริโภคต้องการ ดังนั้นธุรกิจร้านค้าควรจะมีการแจ้งชัดเป็นมาตรฐานสากลที่เป็นเซนติเมตรและนิ้ว

ปัญหาในด้านราคา กลุ่มตัวอย่างพบปัญหาเรื่องการระบุราคาสินค้าที่ไม่ชัดเจน ดังนั้นธุรกิจร้านค้าควรจะระบุราคาให้ชัดเจน เมื่อราคามีการเปลี่ยนแปลงควรแจ้งให้ทางกลุ่มผู้บริโภคทราบล่วงหน้า ปัญหาเรื่องความน่าเชื่อถือด้านการโอนเงินออนไลน์ ธุรกิจร้านค้าควรเพิ่มช่องทางการชำระเงินที่หลากหลาย มีธนาคารให้เลือกในการโอนหลากหลาย และถ้ามีการรับรองระบบการโอนเงินออนไลน์จากหน่วยงานจากภาครัฐและเอกชน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการซื้อเสื้อผ้าสุภาพสตรีกับทางธุรกิจร้านค้า

กลุ่มตัวอย่างยังพบปัญหาในเรื่องการส่งสินค้าล่าช้า ดังนั้นธุรกิจร้านค้าควรแจ้งรอบการจัดส่งสินค้าทางไปรษณีย์ให้ชัดเจน กรณีลูกค้าไม่ได้รับสินค้ามีการติดตามจนกว่าลูกค้าได้รับสินค้า

ปัญหาทางด้านการให้บริการหลังการขายและช่องทางการติดต่อ ดังนั้นธุรกิจร้านค้าควรเพิ่มช่องทางการติดต่อกับทางธุรกิจร้านค้าให้หลากหลายช่องทาง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นของทางธุรกิจร้านค้า

และที่สำคัญคือรับคำติชมการแสดงความคิดเห็นของทางผู้บริโภคและนำไปปรับปรุง รวมถึงแสดงความรับผิดชอบในคำติชมของลูกค้า

อภิปรายผลการวิจัย

จากข้อมูลดังกล่าวทำให้ทราบว่าพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างในการเปิดรับสื่อและการซื้อของออนไลน์ ตัวอย่างที่ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสุภาพสตรีผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ส่วนใหญ่มีความถี่ในการใช้เป็นประจำทุกวัน ระยะเวลาโดยเฉลี่ย 1-3 ชั่วโมง/ครั้ง และมีวัตถุประสงค์การใช้อินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่ คือเพื่อการติดต่อสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีฏวรรณ เยาวสังข์ (2554) ซึ่งได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการใช้และปัจจัยที่สำคัญในการตัดสินใจเลือกซื้อเสื้อผ้าผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ประเภท Facebook ในด้านปัจจัยทางการตลาด ในอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี พบว่าพฤติกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่าง ความถี่ในการใช้เป็นประจำทุกวัน ใช้ระยะเวลาโดยเฉลี่ยในแต่ละครั้ง 1-3 ชั่วโมง และวัตถุประสงค์ในการใช้บริการเพื่อติดต่อสื่อสารกับเพื่อน และคนรู้จัก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทิพย์ เกษมกมลกิจ (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ตัวแปรที่มีผลต่อการใช้เฟซบุ๊กของผู้ใช้ไทย: การศึกษาเชิงบูรณาการสำหรับการใช้งานเฟซบุ๊ก” พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประสบการณ์การใช้งานของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ประสบการณ์ใช้งานส่วนใหญ่ต่ำกว่า 2 ปี และมีการใช้งานเป็นประจำทุกวัน โดยระยะเวลาการใช้งานอยู่ที่ 283 นาทีต่อวัน

เมื่อพิจารณาในด้านปัจจัยทางการสื่อสารการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้า ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าสำเร็จรูปออนไลน์โดยให้ความสำคัญกับภาพรวมของเครื่องมือการสื่อสารการตลาด ซึ่งประกอบด้วย การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขาย และการตลาดทางตรงส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 43.82 จากการวัดขนาดความสัมพันธ์ด้วยค่าสถิติ Eta พบว่า ค่าใช้จ่ายในการซื้อเสื้อผ้าสำเร็จรูปไม่มีความสัมพันธ์กับเครื่องมือสื่อสารทางการตลาดยกเว้นโฆษณา ซึ่งมีความสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายในการซื้อเสื้อผ้าสำเร็จรูปในระดับต่ำ (0.165) ดังนั้นธุรกิจร้านค้าควรเพิ่มประสิทธิภาพของการสื่อสารทางการตลาดผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อให้สามารถเป็นเครื่องมือในการเพิ่มยอดขายของธุรกิจและเป็นช่องทางในการขยายตลาดเสื้อผ้าสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาอิทธิพลของการสื่อสารการตลาดต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสุภาพสตรีผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์: กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร ข้อมูลที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้เสนอแนะในเรื่องการวางแผนกลยุทธ์สื่อทางการตลาดเพื่อสร้างความได้เปรียบทางธุรกิจโดยมุ่งเน้นไปที่การโฆษณาในประเด็นต่อไปนี้

1. ด้านผลิตภัณฑ์

- การรับประกันคุณภาพเสื้อผ้าสุภาพสตรี: ทางธุรกิจร้านค้าควรมีการรับประกันคุณภาพสินค้า กรณีสินค้าไม่ตรงตามรูปหรือรายละเอียดที่แจ้งไว้ ควรมีการแจ้งให้เปลี่ยนสินค้าภายในเงื่อนไขของทางธุรกิจร้านค้า

- การแจ้งรายละเอียดในตัวเสื้อผ้าสุภาพสตรี: ควรแจ้งไซส์เป็นมาตรฐานสากล และแจ้งทั้งเป็น ซม. และนิ้ว ซึ่งทางธุรกิจร้านค้าควรแจ้งรายละเอียดสินค้าให้ครบถ้วน และมีภาพสินค้าที่ถ่ายจริง ในกรณีเป็นสินค้าที่ Preorder จากต่างประเทศ ควรบอกเปอร์เซ็นต์ของคุณภาพเสื้อผ้าสุภาพสตรี

- รูปภาพที่ใช้ประกอบในการขายเสื้อผ้าสุภาพสตรี: ควรมีความชัดเจน ไม่ควรแต่งภาพจนเกินความเป็นจริง กรณีมีการแต่งภาพเกินความเป็นจริงควรแจ้งได้ภาพ เช่น รูปภาพเพื่อการโฆษณาสินค้าเท่านั้น เป็นต้น

2. ด้านราคา

- การแจ้งราคา: ทางธุรกิจร้านค้าควรแจ้งระบุราคาในตัวสินค้าให้ชัดเจน เมื่อราคามีการเปลี่ยนแปลงควรแจ้งให้ทางกลุ่มผู้บริโภคทราบล่วงหน้า

- ความน่าเชื่อถือด้านการโอนเงินออนไลน์: ทางธุรกิจร้านค้าควรช่องทางการชำระเงินที่หลากหลาย มีธนาคารให้เลือกในการโอนหลากหลาย และถ้ามีการรับรองจากหน่วยงานจากภาครัฐและเอกชน เพื่อสร้าง ความเชื่อมั่นในการซื้อเสื้อผ้าสุภาพสตรีกับทางธุรกิจร้านค้า

3. ด้านบริการหลังการขาย

- ระยะเวลาการจัดส่ง: ทางธุรกิจร้านค้าควรแจ้งรอบการจัดส่งสินค้าทางไปรษณีย์ให้ชัดเจน กรณีลูกค้าไม่ได้รับสินค้ามีการติดตามจนกว่าลูกค้าได้รับสินค้า

- ช่องทางการติดต่อ: ควรเพิ่มช่องทางการติดต่อกับทางธุรกิจร้านค้าให้หลากหลายช่องทาง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นของทางธุรกิจร้านค้า

- รับคำติชมการแสดงความคิดเห็นของทางผู้บริโภคและนำไปปรับปรุงอย่างเร่งด่วน แสดงความรับผิดชอบในคำติของทางผู้บริโภค

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2555). *สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง .กระทรวงมหาดไทย,กองปกครองและทะเบียน สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร*. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2555 จาก www.dopa.go.th.
- กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. (2553). *ตลาดในเครือข่ายสังคมออนไลน์*. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2555 www.bangkokbiznews.com
- กัลยา วาณิชย์ปัญญา. (2545). *การวิเคราะห์สถิติ: สถิติสำหรับการบริหารและวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 6 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: บริษัทธรรมสาร
- _____ (2546). *การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล (ฉบับปรับปรุงใหม่)*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดารา ทีปะปาล. (2554). *การสื่อสารการตลาด*. สืบค้นมาเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2555 จาก http://free4marketingad.blogspot.com/2011/08/blog-post_31.html
- ดารา ทีปะปาล และ ธนวัฒน์ ทีปะปาล. (2553). *การสื่อสารการตลาด*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: อมรรการพิมพ์.
- ทองศักดิ์ ภูสีอ่อน. (2551). *การประยุกต์ใช้ SPSS วิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย*. กภาพสินธุ์: ประสานการพิมพ์.
- ธัญวรรณ เยาวงษ์. (2554). *พฤติกรรมการใช้และปัจจัยที่สำคัญในการตัดสินใจเลือกซื้อเสื้อผ้าผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ประเภท เฟซบุ๊ก ในด้านปัจจัยทางการตลาด ในเขตอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ).
- ปารมี ปุยพรม. (2553). *พฤติกรรมผู้บริโภคในการตอบสนองต่อลักษณะข้อมูลของธุรกิจบริการในชุมชนออนไลน์*. กรุงเทพฯ: สาขาวิชาการตลาด คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรทิพย์ เกษมกมลกิจ. (2553). *ตัวแปรที่มีผลต่อการใช้เฟซบุ๊กของผู้ใช้ไทย: การศึกษาเชิงบูรณาการ*. กรุงเทพฯ: สาขาวิชาการตลาด คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฟิลิป คอตเลอร์ ฟิลิป คอตเลอร์. (2546). *Marketing Management การจัดการการตลาด*, (ธันวรณ แสงสุวรรณ และคณะ แปล), กรุงเทพฯ: เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า.

ฟิลิป คอตเลอร์. (2550). *การตลาดฉบับคอตเลอร์*, (เมธา ฤทธานนท์ แปล), กรุงเทพฯ: พิชฌเนศ
พรินต์ติ้ง เซ็นเตอร์.

ยุวดี กรองกุลหลาบ. (2553). *รูปแบบการดำเนินชีวิต และพฤติกรรมผู้บริโภคใน
กรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: สาขาวิชาการตลาด คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

วุฒิ สุขเจริญ. (2555). *พฤติกรรมผู้บริโภค Consumer Behavior*. กรุงเทพฯ: จี.พี. ไชเบอร์พรินท์.

เว็บไซต์โซเชียลเบเกอร์. 2555. List of continents on facebook. สืบค้นเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2555
จาก www.socialbaker.com.

ศักดิ์สิทธิ์ วัชรารัตน์. (2555). *การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์เน้นสำหรับงานวิจัย*. พิมพ์
ครั้งที่ 24. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิริพร พงศ์วิญญู. (2551). *การจัดอันดับการเข้าชมเว็บไซต์และการวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้บริโภคใน
การเข้าชม เว็บไซต์ในประเทศ*. กรุงเทพฯ: สาขาวิชาการตลาด คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. (2546). *กลยุทธ์การตลาดและการบริหารการตลาด*. กรุงเทพฯ: Diamond in
Business World.

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน). (2556). *ผลสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้
อินเทอร์เน็ตปี 2556*. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2556.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2555). *ผลสำรวจการใช้
เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร*, กรุงเทพฯ. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2556 จาก
http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/theme_5-1-3.html.

สุรพงษ์ คงสัตย์ และธีรชาติ ธรรมวงศ์. (2551). *การหาความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC)*,
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2556.

สุรางคนา ณ นคร. (2546). *การสื่อสารตราสินค้าในแนวทางการตลาดสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

เสรี วงษ์มณฑา. (2547). *ครบเครื่องเรื่องการสื่อสารการตลาด*. กรุงเทพฯ: Diamond In Business World.

- Don E. Schultz and Stanley I. Tannenbaum. (2544). *ไอเอ็มซี การสื่อสารการตลาดแนวใหม่*, (ชินจิตต์ แจ่มเจนกิจ แปล), กรุงเทพฯ: พิชฌเนศ พรินท์ติ้ง เซ็นเตอร์.
- Duncan,T. *IMC: Using Advertising & Promotions to Build Brands*. New York: McGraw-Hill.
- Hoyer, WD., & Macinnis,D.J. (2010). *Consumer Behavior (5th ed.)*. Ohio: South-Western Cengage Learning.
- K SME Analysis. (2555). ธุรกิจร้านขายเสื้อผ้าผ่าน ช่องทางออนไลน์ Facebook/Website (Start – up Business) สืบค้นเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2555.
- Russell, J.T., and Lane, W.R. (2002). *Kleppner's Advertising Procedure. 15th ed.* UpperSaddle River, NJ:Prentice Hall.
- Schultz, D.E.,Tannenbaum S.I., and.Lauterborn, R.F.(1993) *Intergrted Marketing Communications. Lincolnwood,III.*: NTC Business Books.
- Schultz, DonE. (1994). *Integrated Marketing Communication, Lincolnwood*: NTC Business Books.
- Semenik, R.J. (2003). *Promotion and integrated Marketing Communications*. Cininnati. Ohio: South-Western Thomson Learning.
- Smith, P.R., & Taylor, J. (2004). *Marketing Communications: An Integrated Approach (4th ed.)*. London: Kogan Page.

คุณลักษณะบัณฑิตไทยที่พึงประสงค์ในบริบทอาเซียน The Desired Characteristics of Thai Graduates in ASEAN Context

รองศาสตราจารย์จันทนา ทองประยูร

สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

chantanatpy@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาคุณลักษณะของบัณฑิตไทยที่พึงประสงค์ในบริบทของอาเซียน และ 2. ให้ข้อเสนอแนะแก่สถานศึกษาในการผลิตบัณฑิตไทยที่พึงประสงค์ในบริบทอาเซียน วิธีการวิจัยใช้การสำรวจและการสนทนากลุ่ม กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยอาจารย์ในมหาวิทยาลัย ครูที่สอนในระดับมัธยมศึกษาและประถมศึกษา นักศึกษาระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา รวมจำนวน 74 คน เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามปลายเปิด และแบบสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าความถี่และการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่าคุณลักษณะบัณฑิตไทยที่พึงประสงค์ในบริบทอาเซียนดังนี้ 1) ลักษณะภายในทางความคิดคือเป็นผู้มีความรู้เท่าทัน รอบรู้ข่าวสารอาเซียน เข้าใจความแตกต่างระหว่างประเทศไทยกับอาเซียนในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ศาสนา วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และกฎระเบียบ รู้ข้อดีและข้อด้อยของไทยในการเข้าสู่อาเซียน รวมทั้งการมีคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนการมีทักษะในชีวิตและการทำงาน 2) ด้านบุคลิกภาพประกอบด้วยความรักชาติ อนุรักษ์ความเป็นไทย และความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ 3) ลักษณะภายนอกที่แสดงให้เห็น ประกอบด้วยการใช้ภาษาอังกฤษและภาษาอาเซียนได้ การมีมนุษยสัมพันธ์ และการมีทักษะทางตัวเลขและไอที

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยคือ สถาบันการศึกษาที่มีพันธกิจสำคัญในการจัดการเรียนการสอนและการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสูงสังคม รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาโดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนแก่นักศึกษาในระดับปริญญาตรีและสูงกว่า ควรกำหนดนโยบายและการดำเนินการในภาคปฏิบัติ เพื่อให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่สามารถดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม มีความรู้ความเข้าใจ ความรู้เท่าทัน ความแตกต่างของสังคมอาเซียนในมิติต่างๆ และสามารถนำพาสังคมไทยให้ก้าวไปอย่างมั่นคงกับพันธมิตรอาเซียน ทั้งนี้เพื่อความมั่นคงของประเทศและของภูมิภาคโดยเฉพาะทางด้านการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมตามคำขวัญของอาเซียนที่เป็นหนึ่งเดียวทั้งในด้านวิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ และความเป็นชุมชน

คำสำคัญ: คุณลักษณะที่พึงประสงค์ บัณฑิตไทย บริบทอาเซียน

Abstract

The objectives of this research were to: 1. study the desired characteristics of Thai graduates in ASEAN context; and 2. provide suggestions for the higher education institutes that produce qualified graduates in ASEAN context. This study was a qualitative survey research using open-ended questionnaires and focus group discussion. The samples were 74 people consisted of lecturers, primary and secondary teachers, undergraduate and graduate students. Research instruments were open-ended questionnaires and focus group discussion. Data collection was done from August to October 2014 and analyzed via frequency, interpretation and description.

Research results that most sample stated were that the desired characteristics of Thai graduates in ASEAN context were 1) Internal cognition--be literate in ASEAN matters, understand the diversity between Thailand and other ASEAN members in the region. This included the society, economics, politics, religions, culture, history, laws, and regulations. The graduates should know the pros and cons of being ASEAN. They should have ethics and skills in life and work. 2) Personality—be patriotic, national conservative, and enthusiastic in learning. 3) External character—be proficiency in English and ASEAN language usage, human relation, and skills in numerical and IT.

This research suggested that the higher education institutes that had their prime mission in producing qualified graduates and also other relevant sectors should focus their prime concerns towards the policy and the implementation according to the research results so that the graduates should be able to be literate and well-rounded of all ASEAN matters and be able to lead the nation to go together with the other members of the region steadily. This aimed for the security of the region in prime dimensions of the politics, the economics, the social and the culture of the region and led to the slogan one vision, one identity, and one community of ASEAN as a whole.

Keywords: desired characteristics, Thai graduates, ASEAN context

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมอาเซียนตามกำหนดการในปี 2558 การเตรียมความพร้อมจากทุกภาคส่วนทั้งในระดับปัจเจกและระดับต่างๆ เป็นสิ่งจำเป็นที่ไม่อาจหลีกเลี่ยง สถาบันการศึกษามีพันธกิจสำคัญในการจัดการเรียนการสอนและการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสู่สังคม บัณฑิตที่มีคุณลักษณะเหมาะสมกับสังคมอาเซียนควรเป็นเช่นไร บทความวิจัยนี้นำเสนอผลจากการสำรวจในเรื่องดังกล่าว โดยนำเสนอวรรณกรรมตั้งแต่กำเนิดอาเซียน ประชาคมอาเซียนคืออะไร การศึกษาเป็นกลไกขับเคลื่อนประชาคมอาเซียน การจัดการศึกษาเพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคตและเสริมสร้างความเป็นอาเซียน การ

เตรียมความพร้อมของบัณฑิตก่อนเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในด้านความสามารถ คุณลักษณะบัณฑิตไทย และคุณธรรมของเยาวชนไทย

1. กำเนิดอาเซียน

อาเซียนหรือสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ตั้งขึ้นโดยปฏิญญากรุงเทพฯ (Bangkok Declaration) ซึ่งลงนามที่วังสราญรมย์ในวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างประเทศในภูมิภาค ธำรงไว้ซึ่งสันติภาพ เสถียรภาพ และความมั่นคงทางการเมือง สร้างสรรค์ความเจริญทางเศรษฐกิจ การพัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรม การกีดกันอยู่ดีบนพื้นฐานของความเสมอภาคและผลประโยชน์ร่วมกันของประเทศสมาชิก (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

ความก้าวหน้าของอาเซียนมีปัจจัยสำคัญจากความไว้วางใจกันระหว่างรัฐสมาชิก ก่อให้เกิดบรรยากาศที่สร้างสรรค์และเอื้อต่อความร่วมมือระหว่างกัน ทำให้สถานการณ์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เปลี่ยนผ่านมาสู่ความมีเสถียรภาพ ความมั่นคง และความร่วมมืออย่างใกล้ชิดในปัจจุบัน

หลังวิกฤติเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 ผู้นำอาเซียนได้ลงนามปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือในอาเซียนฉบับที่ 2 ในปี พ.ศ. 2546 เพื่อประกาศจัดตั้งประชาคมอาเซียน ภายในปี พ.ศ. 2563 (ค.ศ. 2020) โดยสนับสนุนการรวมตัวและความร่วมมือในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

ผู้นำอาเซียนในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 12 ในเดือนมกราคม พ.ศ. 2550 ที่เซบู ประเทศฟิลิปปินส์ ให้จัดตั้งประชาคมอาเซียนก่อนกำหนดเวลา โดยให้แล้วเสร็จภายในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) รวมทั้งจัดโครงสร้างองค์กรอาเซียน เพื่อรองรับภารกิจและพันธกิจ ยกกระดับอาเซียนเป็นนิติบุคคล จนกระทั่งนำไปสู่การร่างเป็นกฎบัตรอาเซียน ซึ่งทำหน้าที่เป็นธรรมนูญ ในการบริหารปกครองกลุ่มประเทศอาเซียนทั้งสิบที่ผนึกเป็นหนึ่งเดียวตามคำขวัญสิบชาติ หนึ่งอาเซียน

การใช้กฎบัตรอาเซียนเป็นการปรับการทำงานแบบรวมกลุ่มที่มีกฎเป็นฐานสำคัญ มีการกำหนดกลไกระงับข้อพิพาท มีการปรับให้เป็นองค์กรที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง เกิดประสิทธิภาพของการรวมกลุ่มมากขึ้น เกิดกระบวนการตัดสินใจจากการประชุมระดับผู้นำ ในลักษณะคณะมนตรี (Councils) ของอาเซียน ซึ่งทำหน้าที่เป็นสามเสาหลัก มีการเพิ่มอำนาจสำนักเลขาธิการ (Secretariat) และผู้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการ (Secretary General) มีการจัดสรรงบประมาณและลดช่องว่างระหว่างสมาชิกอาเซียน

2. ประชาคมอาเซียนคืออะไร

ประชาคมอาเซียนประกอบด้วยความร่วมมือในสามเสาหลัก โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1) ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political – Security Community: APSC) มีวัตถุประสงค์ทำให้ประเทศในภูมิภาคอยู่อย่างสันติสุขด้วยสันติวิธีโดยยึดหลักความมั่นคงรอบด้าน
- 2) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่นได้ โดยมุ่งให้เกิดการไหลเวียนอย่างเสรีของสินค้า ลดปัญหาความยากจน และความเหลื่อมล้ำทางสังคม ทำให้อาเซียนเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว ลดช่องว่างการพัฒนา ส่งเสริมความร่วมมือในนโยบายการเงินและเศรษฐกิจมหภาค
- 3) ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community: ASCC) มีจุดมุ่งหมายในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และเสริมสร้างอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมอาเซียน เน้นการสร้างประชาคมที่เอื้ออาทร แก้ไขปัญหาผลกระทบต่องสังคมจากการรวมตัวทางเศรษฐกิจ ส่งเสริมและจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน และส่งเสริมความเข้าใจระหว่างประชาชนในระดับรากหญ้า การเรียนรู้ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมและการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นรากฐานนำไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียน

3. การศึกษาเป็นกลไกขับเคลื่อนประชาคมอาเซียน

ปฏิญญาว่าด้วยแผนงานสำหรับประชาคมอาเซียนเน้นย้ำความสำคัญของการศึกษา ที่เป็นกลไกสำคัญทำให้อาเซียนบรรลุวิสัยทัศน์อย่างสันติสุข มีการเชื่อมโยงกันเป็นหุ้นส่วนแบบประชาธิปไตย อยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน มีการพัฒนาที่เป็นพลวัต มีการรวมตัวทางเศรษฐกิจในสังคมที่เอื้ออาทร ระลึกถึงสายสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์ ตระหนักถึงความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรมที่มีร่วมกัน และเชื่อมโยงกันในอัตลักษณ์ของภูมิภาค

วิสัยทัศน์อาเซียนเดิมกำหนดในปี ค.ศ. 2020 กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนามนุษย์ โดยให้ประชาชนสามารถเข้าถึงโอกาสในการพัฒนาด้านต่างๆ ทั้งการศึกษา การเรียนรู้ตลอดชีวิต การฝึกอบรม นวัตกรรม การเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศด้วยความร่วมมือด้านวิชาการและการพัฒนา ซึ่งจะช่วยสนับสนุนกระบวนการรวมตัวของอาเซียน ช่วยเสริมสร้างขีดความสามารถและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ช่วยลดช่องว่างการพัฒนา ซึ่งจะช่วยให้อาเซียนมีความเจริญก้าวหน้าและแข่งขันได้ในระดับสากลยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งเป็นยุคของสังคมฐานความรู้

ในประเทศไทยมีการยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยเฉพาะผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในวิชาสำคัญ เช่น ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ที่อาจส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพชีวิตของคนไทย และความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

4. ปัญหาจากการนำนโยบายการพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทยสู่การปฏิบัติ

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กล่าวถึงปัญหาการนำนโยบายการพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทย พ.ศ. 2554-2558 สู่การปฏิบัติ เกิดจากประเทศไทยขาดความชัดเจนในการกำหนดทิศทางการพัฒนาบัณฑิตไทย ขาดความเข้าใจที่ตรงกันทั้งฝ่ายกำหนดนโยบายและฝ่ายปฏิบัติ ขาดการออกแบบการพัฒนาคนแบบองค์รวม ขาดการเตรียมความพร้อมของอาจารย์และของนักศึกษา ระบบการศึกษาไม่เชื่อมโยงกัน สกอ.ได้จัดทำร่าง กรอบ ทิศทาง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิต ดังนี้

- 1) บัณฑิตไทยมีสมรรถนะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีขีดความสามารถในระดับสากล สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตในสาขาอาชีพต่างๆ
- 2) บัณฑิตไทยมีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองไทย และพลเมืองโลก
- 3) บัณฑิตไทยเก่งทั้งวิชาการและวิชาชีพตามเกณฑ์มาตรฐานของวิชาการและวิชาชีพ อีกทั้งสามารถพัฒนาขีดความสามารถในระดับสากล มีความสามารถในการคิดเชิงเหตุผล คิดอย่างมีวิจารณญาณ และมีทักษะหลายด้านเพื่อการดำรงชีวิต

สุรินทร์ พิศสุวรรณ (2556) กล่าวถึงปัญหาการศึกษาไทยที่ด้อยความสามารถในการแข่งขันระดับโลก โดยอ้างอิงข้อมูลจาก องค์กร เวิลด์ อีโคโนมิก ฟอรัม (World Economic Forum: WEF) ที่เสนอรายงานผลการศึกษาด้านความสามารถในการแข่งขันระดับโลก (Global Competitiveness Report 2013-2014) ชี้ให้เห็นว่า คุณภาพการศึกษาระดับพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษาของไทยอยู่รั้งท้ายในภูมิภาคอาเซียน เป็นคุณภาพต่ำอย่างผิดปกติ ที่สะท้อนถึงความไม่เชื่อถือและการไม่ยอมรับคุณภาพการศึกษาของไทยโดยรวม อันจะกระทบต่อความเชื่อมั่นด้านอื่นๆของประเทศในอนาคตด้วย โดยกล่าวถึงเหตุผลว่า มาจากความไม่มีเสถียรภาพทางการเมือง ความไม่ต่อเนื่องในนโยบาย ระบบราชการที่ซับซ้อน และขาดประสิทธิภาพ การทุจริตคอร์รัปชัน และระบบพรรคพวก เส้นสาย ทำให้ความเชื่อมั่นต่อสถาบันสาธารณะของไทยต่ำลง ส่งผลกระทบโดยตรงต่อความสามารถในการแข่งขันระดับประเทศ

งบประมาณการศึกษาของไทยในปี 2556 มีมูลค่ากว่า 5 แสนล้านบาท คิดเป็นร้อยละมากกว่า 20 ของงบประมาณแผ่นดิน มีบุคลากรเฉพาะในกระทรวงศึกษาธิการเกือบห้าแสนคน มีอาจารย์

ระดับอุดมศึกษามากกว่าห้าหมื่นคน แต่ผลสำรวจทักษะความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของคนไทยยังรั้งท้าย แม้ภาษาจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการแข่งขันบนเวทีในระดับภูมิภาคอาเซียนและระดับโลก แต่ในปี 2555 ดัชนีวัดระดับความรู้ทางภาษาอังกฤษ (Education First English Proficiency Index- EPI) ของคนไทยอยู่ในลำดับ 53 จาก 54 ประเทศที่สำรวจ ดีกว่าประเทศลิเบียที่อยู่ในภาวะสงครามกลางเมือง ทั้งที่กฎบัตรอาเซียนกำหนดว่าภาษาอังกฤษ คือ ภาษาใช้งานของอาเซียน เอกสารทุกชิ้น การประชุมทุกครั้ง การต่อรองทุกเรื่องต้องใช้ภาษาอังกฤษเท่านั้น การศึกษาที่มีคุณภาพเท่านั้นที่จะประกันความเชื่อมั่นของชาวโลกต่อบทบาทของไทยในอนาคตได้

5. การจัดการศึกษาเพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคตและเสริมสร้างความเป็นอาเซียน

สิ่งท้าทายในอนาคตและการเสริมสร้างความเป็นอาเซียนในส่วนของจัดการศึกษาสำหรับเยาวชนนั้น ควรให้ความรู้ในด้านวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษ และภาษาเพื่อนบ้าน ความท้าทายบัณฑิตใหม่ไม่ใช่แค่ภาษาอังกฤษ

ในส่วนของครู ควรพัฒนา ในด้านเนื้อหาและเทคนิคการสอน การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกในการกำหนดครูอาเซียนที่มีจรรยาบรรณและกรอบมาตรฐานร่วมกันสำหรับครู รวมทั้งพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน กรอบมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต

จากการสำรวจทัศนคติและการตระหนักรู้เกี่ยวกับอาเซียน ใช้กลุ่มตัวอย่างนักศึกษา 2,170 คน จากมหาวิทยาลัยชั้นนำในอาเซียน 10 ประเทศ แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาไทยมีความรู้และทัศนคติ รวมทั้งการตระหนักรู้เกี่ยวกับอาเซียนในระดับต่ำ เมื่อเทียบกับนักศึกษาชาติอื่น มีเพียงร้อยละ 68 ที่คุ้นเคยกับอาเซียน และร้อยละ 27.5 เท่านั้นที่มีความรู้เกี่ยวกับอาเซียนเป็นอันดับสุดท้าย (ซัชซล อัจนาภิตติ, 2555)

การฝึกทักษะด้านภาษาอังกฤษเป็นเรื่องที่ได้รับการอภิปรายมานาน แต่ที่ไม่ได้กล่าวถึงมากนัก คือนิสัยของคนไทย ที่มักไม่กล้าตัดสินใจ ไม่สามารถดูแลตัวเอง ขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ แก้ไขปัญหาทำงานเป็นทีม ตรงต่อเวลา และมีระเบียบวินัย ซึ่งจำเป็นต่อการประกอบอาชีพในต่างแดน

ผลจากการสำรวจพบว่า เด็กรุ่นใหม่ไม่มีปัญหาเรื่องการใช้เทคโนโลยี เนื่องจากเติบโตมากับการสื่อสารสมัยใหม่ที่เข้าถึงง่าย รวดเร็ว เป็นคนกล้าแสดงออก คิดเร็ว ทำเร็ว แต่ข้อเสียคือ พูดยังไม่รู้เรื่อง ไม่มีความอดทน รอไม่เป็น ขาดการจัดระบบความคิด และระเบียบในการใช้ชีวิต

บัณฑิตไม่ควรรอการช่วยเหลือจากรัฐบาลฝ่ายเดียว แต่ต้องวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของตัวเอง จากการสำรวจจุดแข็งและจุดอ่อนของแรงงานไทยในทัศนะนายจ้าง ชี้ให้เห็นว่า จุดแข็งของแรงงานไทย คือ

ฝึกฝนได้ เรียนรู้ง่าย มีความสุภาพอ่อนน้อม ไม่ก้าวร้าว ส่วนจุดอ่อน คือ ขาดการฝึกอบรมที่เพียงพอ ขาดทักษะที่เป็นมาตรฐานและระเบียบในการทำงาน

จิระ หงส์ดารมภ์ (2555) กล่าวถึงการพัฒนาคุณภาพของทุนมนุษย์ไทยที่รองรับการก้าวสู่การเปิดเสรีอาเซียนในปี 2015 ต้องมองเป็นภาพยุทธศาสตร์เดียวกัน หัวใจสำคัญอยู่ที่คุณภาพของทุนมนุษย์ว่า สามารถแข่งขันหรือไม่ สิ่งแรกที่ทุนมนุษย์ต้องมีเป็นพื้นฐานคือ สมรรถของมนุษย์ที่สามารถคิดเรื่องสร้างสรรค์ต่างๆได้ ทุนมนุษย์สำคัญที่สุด แต่ประเทศไทยสนใจทุนมนุษย์น้อยที่สุด ทั้งที่ทุนมนุษย์ช่วยพัฒนาประเทศไทยได้มาก

ทุนหมายถึง การได้มาโดยที่ต้องเสียไป ทุนในโลกมีอยู่สี่ชนิด ได้แก่

- 1) คน ทุนมนุษย์คือการลงทุนทางปัญญา
- 2) เงิน ทุนทางการเงิน คือ การออม
- 3) เทคโนโลยี เช่น เครื่องจักร ไอโฟน
- 4) ทรัพยากรธรรมชาติ

การจะเป็นทุนมนุษย์ได้ต้องลงทุน การลงทุนที่ยิ่งใหญ่ คือ คิดเป็น วิเคราะห์เป็น โลกในอนาคตเปลี่ยนแปลงเร็วและคาดไม่ถึง เราต้องสามารถบริหารการเปลี่ยนแปลงได้ นักศึกษาต้องไม่เรียนเพื่อวันนี้เท่านั้น แต่ต้องสามารถจัดการกับสิ่งที่คาดไม่ถึง นักศึกษาต้องไม่หยุดการเรียนรู้ ไม่ใช่แค่จบปริญญา แต่ต้องมีทุนทางปัญญา การพัฒนาคนต้องพัฒนาทั้งชีวิต

6. การเตรียมความพร้อมของบัณฑิตก่อนเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

การเตรียมความพร้อมของบัณฑิตก่อนเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ควรพิจารณาความสามารถและทักษะในด้านต่างๆ คุณลักษณะบัณฑิตไทยที่พึงประสงค์ในประชาคมอาเซียน คุณลักษณะบัณฑิตไทยยุคใหม่ และคุณธรรมของเยาวชน

6.1 ความสามารถและทักษะในด้านต่างๆ

ความสามารถและทักษะในด้านต่างๆ ที่บัณฑิตควรมีเพื่อเตรียมพร้อมก่อนเข้าสู่ประชาคมอาเซียนที่สำคัญ เช่น

การคิดเชิงวิเคราะห์ เชิงสร้างสรรค์ เชิงวิพากษ์ เชิงวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การมองอนาคต

- 1) ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ การรู้เท่าทันคอมพิวเตอร์ และไอซีที

- 2) การรู้เท่าทันข้อมูลสารสนเทศ การรู้เท่าทันสื่อ
- 3) ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ หรือภาษาที่สาม เพื่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ
- 4) ความเข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่าง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การรับฟัง ความเข้าใจ และการตอบสนอง
- 5) การเป็นผู้นำ การทำงานร่วมกับผู้อื่น การนำเสนอผลงาน
- 6) การปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
- 7) ความกระตือรือร้น
- 8) ความสามารถในการเรียนรู้
- 9) ความรับผิดชอบ
- 10) ทักษะนวัตกรรม
- 11) ทักษะชีวิต

6.2 คุณลักษณะบัณฑิตไทยยุคใหม่

คุณลักษณะบัณฑิตไทยยุคใหม่ มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ (จดหมายข่าว สกอ. 2254) คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านบุคลิก อุปนิสัย

6.2.1 ด้านความรู้

- 1) เป็นผู้มีความรู้หลักคิดทางวิชาการในศาสตร์ที่ศึกษา และสามารถเชื่อมโยงกับศาสตร์อื่นที่เกี่ยวข้อง
- 2) สามารถหาความรู้เพิ่มเติม มีนิสัยใฝ่รู้
- 3) สามารถประยุกต์ความรู้ให้เหมาะสมกับบริบททางสังคม
- 4) มีความเท่าทันในความเคลื่อนไหวและความก้าวหน้าในศาสตร์ที่ตนศึกษา

6.2.2 ด้านทักษะ

- 1) มีความเป็นนักคิด มีกระบวนการคิด วิจยารณญาณ คิดเชิงบวก และสร้างสรรค์ อีกทั้งมีการตีค่าและใช้ข้อมูลอย่างสมเหตุผล ที่สำคัญที่สุดคือ การคิดเชิงสร้างสรรค์และการแก้ปัญหา
- 2) มีทักษะการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ สามารถใช้วิจยารณญาณในการรับข้อมูลข่าวสาร สามารถปรับตัวได้ดีในสภาวะที่มีการเปลี่ยนแปลง
- 3) มีทักษะการเรียนรู้วัฒนธรรมใหม่
- 4) มีทักษะการสืบหาข้อมูล การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี รวมทั้งการเรียนรู้ผ่านสื่อต่างๆ

- 5) สามารถบริหารจัดการและเป็นผู้ประกอบการ
- 6) สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ทั้งที่มีความคิดและวัฒนธรรมต่าง อีกทั้งมีทักษะในการจัดการความขัดแย้ง และทักษะการทำงานเป็นทีม สร้างความร่วมมือระหว่างการทำงานได้
- 7) มีทักษะการเป็นผู้นำ โดยเฉพาะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

6.2.3 ด้านบุคลิก อุปนิสัย

- 1) มีความเป็นพลเมืองดีของภูมิภาคและโลก และมีความนิยมที่ถูกต้องทั้งด้านสังคมและมนุษยธรรม
- 2) มีความเข้าใจในวัฒนธรรมข้ามชาติ (cross-cultural understanding) เคารพและเห็นคุณค่าในความแตกต่างหลากหลาย
- 3) เป็นผู้ที่มีจริยธรรมและค่านิยมอันดีงามอยู่ในพื้นฐานจิตใจ เช่น การมีจิตอาสา การมีวินัยในตนเอง มีความรับผิดชอบต่อสังคม ยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ ตลอดจนน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต

6.3 กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (มคอ.)

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (มคอ.) ให้ความสำคัญด้าน

1) คุณธรรม จริยธรรม

- 1) การรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม วิชาชีพ และมีความตระหนักต่อประโยชน์ส่วนรวม
- 2) การเคารพกฎ ระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ
- 3) การมีระเบียบวินัย ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ ความเป็นกลางและเที่ยงตรง
- 4) การเคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

2) ความรู้

3) ทักษะทางปัญญา

- 1) มีความสามารถสืบค้น วิเคราะห์ ประเมินข้อมูล และสรุปผลเพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนางานทางนิเทศศาสตร์
- 2) มีทักษะในการคิดเป็นระบบ มีเหตุผลและมีวิจารณญาณ
- 3) มีความสามารถประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติ

- 4) มีทักษะที่จำเป็นตามวิชาชีพและทักษะที่มีความเฉพาะในวิชาชีพ
นิเทศศาสตร์

4) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

- 1) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบที่ต้องพัฒนา
 - 2) มีความสามารถในการเป็นผู้นำหรือผู้ร่วมงานที่ดี มีทักษะการทำงานเป็นทีม และการประสานงานกับบุคคล/กลุ่มในระดับต่างๆได้
 - 3) มีความสามารถในการนำเสนอประเด็นและแนวทางการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม เพื่อประสานและลดความขัดแย้งในสังคม
 - 4) มีความรับผิดชอบในการพัฒนาการเรียนรู้ทั้งของตนเองและของวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง
 - 5) มีมนุษยสัมพันธ์และเข้าใจวัฒนธรรมของมนุษยชาติที่มีความหลากหลาย
- #### 5) ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
- 1) ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ต้องพัฒนา
 - 2) สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเลือกใช้รูปแบบของการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม
 - 3) สามารถเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม

6.4 คุณลักษณะบัณฑิตไทยที่พึงประสงค์ในประชาคมอาเซียน

คุณลักษณะบัณฑิตไทยที่พึงประสงค์ในประชาคมอาเซียน 7 ข้อ (รัชชล อัจฉนาภิตติ 2555) ได้แก่

- 1) ทักษะและความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษและภาษาของประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน
- 2) ความรู้เกี่ยวกับเพื่อนบ้าน ทั้งด้านวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์
- 3) การติดตามข่าวสารเกี่ยวกับอาเซียน เรียนรู้กฎระเบียบของอาเซียน
- 4) การพัฒนาทักษะฝีมือ จนสามารถปรับตัวเข้ากับมาตรฐานการทำงานที่เป็นสากล
- 5) การพัฒนาความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
- 6) การปรับกระบวนการทัศนการเรียนรู้ในการพัฒนาศักยภาพรอบด้าน
- 7) การสร้างความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยเฉพาะกับคนต่างวัฒนธรรม

6.5 คุณธรรมของเยาวชนไทย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) ร่วมกับ “สวนดุสิตโพล” มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต สำนวจความคิดเห็นของนักเรียน/นักศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูอาจารย์ และผู้ปกครอง จากทั่วประเทศ โดยสุ่มตัวอย่างจากจังหวัดต่างๆ ที่เป็นตัวแทนของภูมิภาค จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 2,788 คน ทั้งนักเรียน ผู้บริหาร ครู อาจารย์ และผู้ปกครอง ระหว่างวันที่ 10-18 มีนาคม 2550 กรณีภาวะวิกฤตคุณธรรมของเยาวชนไทย ที่ทุกฝ่ายควรร่วมมือกันแก้ไข เน้น “คุณธรรมนำความรู้” เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยแก้ไขวิกฤตของเยาวชนไทย จากผลสำรวจพบ 5 พฤติกรรมของเยาวชนไทยที่สังคมพึงตระหนัก สำหรับ 10 คุณธรรมของเยาวชนไทยที่ “ควรเร่งสร้าง/ปลูกฝัง” (หนังสือพิมพ์บ้านเมือง 2550) คือ

- 1) ความมีระเบียบวินัย
- 2) ความซื่อสัตย์
- 3) ความขยันหมั่นเพียร
- 4) ความมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
- 5) ความสุภาพ มีสัมมาคารวะ
- 6) ความกตัญญู
- 7) มีจิตสำนึกที่ดี
- 8) ความสามัคคี
- 9) ความมีเหตุผล
- 10) การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

จากวรรณกรรมที่กล่าวข้างต้น ชี้ให้เห็นถึงกลไกการจัดการศึกษาในการขับเคลื่อนประชาคมอาเซียนที่เผชิญสิ่งท้าทายมากมาย ในส่วนของประเทศไทยนั้น บัณฑิตไทยควรเป็นปัจจัยสำคัญในการมีส่วนช่วยขับเคลื่อนดังกล่าว งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตไทยที่พึงประสงค์ในบริบทอาเซียน ตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลที่มีอาชีพอาจารย์ ครู และนักศึกษา

วัตถุประสงค์

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาคุณลักษณะของบัณฑิตไทยที่พึงประสงค์ในบริบทของอาเซียน
2. ให้ข้อเสนอแนะแก่สถานศึกษาในการผลิตบัณฑิตไทยที่พึงประสงค์ในบริบทอาเซียน

นิยามศัพท์

คุณลักษณะ หมายถึง ลักษณะจำเป็นที่บัณฑิตไทยควรมีในสภาพแวดล้อมของความเป็นอาเซียนทั้งในด้านลักษณะภายในทางความคิด บุคลิกภาพ และลักษณะภายนอกที่แสดงให้เห็นได้

บัณฑิตไทย หมายถึง ผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันการศึกษาในประเทศไทยในระดับปริญญาตรีและสูงกว่า

บริบทอาเซียน หมายถึง ความเป็นประชาคมอาเซียนจากการรวมตัวของชนชาติต่างๆ ในภูมิภาคอาเซียน 10 ประเทศ ได้แก่ บรูไน กัมพูชา อินโดนีเซีย มาเลเซีย พม่า ฟิลิปปินส์ ลาว สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม ตามกำหนดในปีพ.ศ. 2558

ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

สถาบันการศึกษาที่มีพันธกิจสำคัญในการจัดการเรียนการสอนและการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสูง สังคม รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาโดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนแก่นักศึกษาในระดับปริญญาตรีและสูงกว่า สามารถใช้ข้อมูลที่ได้ไปประกอบการพิจารณาโดยควรให้ความสำคัญในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่สามารถดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม มีความรู้ความเข้าใจ ความรู้เท่าทันในความแตกต่างของสังคมอาเซียนทางมิติต่างๆ และสามารถนำพาสังคมไทยให้ก้าวไปในขณะเดียวกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย อาจารย์ ครู นักศึกษา จำนวน 74 คน เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย 1. แบบสอบถามปลายเปิด 2. แบบสนทนากลุ่ม (focus group)

การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างทุกคน จำนวน 74 คน โดยให้กลุ่มตัวอย่างเขียนตอบคำถามในแบบสอบถามปลายเปิด และผู้วิจัยรื้อกลับ ในกลุ่มตัวอย่างจำนวนนี้ ผู้วิจัยยังใช้การสนทนากลุ่ม 3 กลุ่มกับกลุ่มตัวอย่างอีกจำนวน 30 คน (จากทั้งหมด 74 คน) ผู้ให้ข้อมูลสามารถแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง เกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตไทยที่พึงประสงค์ในบริบทอาเซียน

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การรวบรวมรอยความถี่ที่กลุ่มตัวอย่างตอบ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนสามารถตอบแสดงความคิดเห็นได้หลากหลาย รวมทั้งการใช้การพรรณนาวิเคราะห์ (descriptive analysis) ข้อมูลทั้งหมด

ผลการวิจัย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลจำนวน 74 คน ประกอบอาชีพครู 42 คน ในจังหวัดนนทบุรีและฉะเชิงเทรา นักศึกษาระดับปริญญาตรี 22 คน นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา 9 คน และอาจารย์ที่สอนในมหาวิทยาลัย 1 คน ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดแสดงทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตไทยที่พึงประสงค์ในบริบทอาเซียน อย่างกว้างขวาง ความคิดเห็นทั้งหมดรวมจำนวนได้ 274 ความถี่ โดยที่ทั้งหมดสอดคล้องกันตามประเด็นที่แสดงในตาราง ตามจำนวนความถี่จากมากไปน้อย ดังต่อไปนี้

คุณลักษณะบัณฑิตไทยที่พึงประสงค์ในบริบทอาเซียน

ผู้ให้ข้อมูล 74 คน แสดงความคิดเห็นด้วยจำนวน 274 ความถี่*

คุณลักษณะบัณฑิตไทยที่พึงประสงค์ในบริบทอาเซียน	ความถี่
1. มีความรู้เท่าทัน รอบรู้ข่าวสารอาเซียน เข้าใจความแตกต่างระหว่างประเทศไทยกับอาเซียนในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ศาสนา วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และกฎระเบียบ รู้ข้อดีและข้อด้อยของไทยในการเข้าสู่อาเซียน การคิดของอาเซียนต่อประเทศไทย มองอาเซียนได้ทะลุปรุโปร่ง ยอมรับความเห็นที่แตกต่าง มีทัศนคติที่ดีในด้านเชื้อชาติ ศาสนาทั้งต่อตนเองและต่อประเทศเพื่อนบ้าน เท่าทันความต้องการของตลาดอย่างได้มาตรฐาน ทันสมัย และเป็นสากล	77
2. มีคุณธรรมจริยธรรม จิตใจดีงาม ซื่อสัตย์ สุจริต กตัญญูรู้คุณ	36
3. ใช้ภาษาอังกฤษ และภาษาอาเซียนได้ ทั้งฟัง พูด อ่าน และเขียน	34
4. ตระหนัก รักชาติ อนุรักษ์ความเป็นไทย แสดงความเคารพในขนบธรรมเนียมประเพณี มีค่านิยมที่ดี พอเพียง ประหยัด บุคลิกภาพ วางตัวเหมาะสม พูดอย่างมีสัมมาคารวะ จรรยาบรรณ ใช้ภาษาไทยถูกต้อง	33
5. กระตือรือร้นในการเรียนรู้ ใฝ่รู้ ขยัน รับผิดชอบ อดทน มุขานะ มุ่งมั่น สู้งาน ตั้งใจทำงาน กล้าแสดงออก และมีวินัย	31
6. มีมนุษยสัมพันธ์ ปฏิสัมพันธ์ สามารถติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ มีจิตอาสา อภัยภัย ไม่ตรี เอื้ออาทร โอบอ้อมอารี มีน้ำใจ เคารพตนเองและผู้อื่น พัฒนาตน คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน รัก	29

คุณลักษณะบัณฑิตไทยที่พึงประสงค์ในบริบทอาเซียน	ความถี่
สิ่งแวดล้อม เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี สามัคคี ทำงานเป็นทีมได้ ละเอียด รอบคอบ ประณีต	
7. มีทักษะในชีวิตและการทำงาน สามารถเข้าใจการเปลี่ยนแปลง พร้อมรับมือ และสามารถปรับตัวในบริบทอาเซียน มีทักษะทางปัญญา เหตุผล สามารถคิด วิเคราะห์ มีวิสัยทัศน์ สามารถสร้างความรู้ และนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหา	20
8. มีทักษะทางตัวเลขและไอที	14

* กลุ่มตัวอย่างแต่ละคนตอบได้มากกว่าหนึ่งประเด็น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงว่า ผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นในจำนวนมากที่สุด (77 ความถี่) ที่ระบุว่า บัณฑิตไทยควรมีคุณลักษณะในด้านความรู้เท่าทัน รอบรู้ข่าวสารอาเซียน เข้าใจความแตกต่างระหว่างประเทศไทยกับอาเซียนในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ศาสนา วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และกฎระเบียบ รู้ข้อดีและข้อด้อยของไทยในการเข้าสู่อาเซียน การคิดของอาเซียนต่อประเทศไทย มองอาเซียนได้ทะลุปรุโปร่ง ยอมรับความเห็นที่แตกต่าง มีทัศนคติที่ดีในด้านเชื้อชาติ ศาสนาทั้งต่อตนเองและต่อประเทศเพื่อนบ้าน เท่าทันความต้องการของตลาดอย่างได้มาตรฐาน ทันสมัย และเป็นสากล

ความคิดเห็นจำนวนรองลงมา (36 ความถี่) แต่เป็นจำนวนความถี่ที่ต่างมากจากความถี่อันดับแรก ระบุว่า บัณฑิตไทยควรมีคุณลักษณะในด้านมีคุณธรรมจริยธรรม จิตใจดีงาม ซื่อสัตย์ สุจริต กตัญญูรู้คุณ

ความคิดเห็นด้วยความถี่อันดับสาม (34 ความถี่) ระบุว่า บัณฑิตไทยควรใช้ภาษาอังกฤษ และภาษาอาเซียนได้ ทั้งฟัง พูด อ่าน และเขียน

ความคิดเห็นด้วยความถี่อันดับสี่ (33 ความถี่) ระบุว่า บัณฑิตไทยควรตระหนัก รักชาติ อนุรักษ์ ความเป็นไทย แสดงความเคารพในขนบธรรมเนียมประเพณี มีค่านิยมที่ดี พอเพียง ประหยัด นุคโลกภาพ วางตัวเหมาะสม พูดอย่างมีสัมมาคารวะ จรรยาบรรณ ใช้ภาษาไทยถูกต้อง

ความคิดเห็นด้วยความถี่อันดับห้า (31 ความถี่) ระบุว่า บัณฑิตไทยควรกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ใฝ่รู้ ขยัน รับผิดชอบ อดทน มุมนานะ มุ่งมั่น ตั้งใจทำงาน กล้าแสดงออก และมีวินัย

ความคิดเห็นด้วยความถี่อันดับหก (29 ความถี่) ระบุว่า บัณฑิตไทยควรมีมนุษยสัมพันธ์ ปฏิสัมพันธ์ สามารถติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ มีจิตอาสา อดทนอดกลั้น ใฝ่หาความรู้ มีน้ำใจ เคารพตนเองและผู้อื่น พัฒนาการ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน รักสิ่งแวดล้อม เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี สามัคคี ทำงานเป็นทีมได้ ละเอียด รอบคอบ ประณีต

ความคิดเห็นด้วยความถี่อันดับเจ็ด (20 ความถี่) ระบุว่า บัณฑิตไทยควรมีทักษะในชีวิตและการทำงาน สามารถเข้าใจการเปลี่ยนแปลง พร้อมรับมือ และสามารถปรับตัวในบริบทอาเซียน มีทักษะทางปัญญา เหตุผล สามารถคิดวิเคราะห์ มีวิสัยทัศน์ สามารถสร้างความรู้ และนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหา

ความคิดเห็นด้วยความถี่อันดับสุดท้าย ซึ่งมีจำนวนน้อยที่สุด (14 ความถี่) ระบุว่า บัณฑิตไทยควรมีทักษะทางตัวเลขและไอที

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้ได้ข้อสรุปว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพเป็นอาจารย์ ครู และนักศึกษาทั้งในระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษาต่างให้ความสำคัญกับคุณลักษณะของบัณฑิตไทยในด้าน 1) ลักษณะภายในทางความคิด 2) บุคลิกภาพ และ 3) ลักษณะภายนอกที่แสดงให้เห็นได้ ดังนี้

ลักษณะภายในทางความคิด ประกอบด้วย ข้อ 1, 2, 7 ตามตารางข้างต้น คือ การมีความรู้เท่าทัน รอบรู้ข่าวสารอาเซียน เข้าใจความแตกต่างระหว่างประเทศไทยกับอาเซียนในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ศาสนา วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และกฎระเบียบ รู้ข้อดีและข้อด้อยของไทยในการเข้าสู่อาเซียน การคิดของอาเซียนต่อประเทศไทย มองอาเซียนได้ทะลุปรุโปร่ง ยอมรับความเห็นที่แตกต่าง มีทัศนคติที่ดีในด้านเชื้อชาติ ศาสนาทั้งต่อตนเองและต่อประเทศเพื่อนบ้าน เท่าทันความต้องการของตลาดอย่างได้มาตรฐาน ทันสมัย และเป็นสากล (ข้อ 1) รวมทั้งการมีคุณธรรมจริยธรรม จิตใจดีงาม ซื่อสัตย์ สุจริต กตัญญูรู้คุณ (ข้อ 2) ตลอดจนการมีทักษะในชีวิตและการทำงาน สามารถเข้าใจการเปลี่ยนแปลง พร้อมรับมือ และสามารถปรับตัวในบริบทอาเซียน มีทักษะทางปัญญา เหตุผล สามารถคิดวิเคราะห์ มีวิสัยทัศน์ สามารถสร้างความรู้ และนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหา (ข้อ 7)

บุคลิกภาพ ประกอบด้วย ความตระหนัก รักษาดี อนุรักษ์ความเป็นไทย แสดงความเคารพในขนบธรรมเนียมประเพณี มีค่านิยมที่ดี พอเพียง ประหยัด บุคลิกภาพ วางตัวเหมาะสม พูดอย่างมีสัมมา

การระ จรยามีรยาท ใช้ภาษาไทยถูกต้อง (ข้อ 4) และความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ใฝ่รู้ ขยัน รับผิดชอบ อดทน มุมนะ มุ่งมั่น ใฝ่งาน ตั้งใจทำงาน กล้าแสดงออก และมีวินัย (ข้อ 5)

ลักษณะภายนอกที่แสดงให้เห็น ประกอบด้วยการใช้ภาษาอังกฤษ และภาษาอาเซียนได้ ทั้งฟัง พูด อ่าน และเขียน (ข้อ 3) รวมทั้งการมีมนุษยสัมพันธ์ ปฏิสัมพันธ์ สามารถติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล อย่างมีประสิทธิภาพ มีจิตอาสา อดิยาศัย ไมตรี เชื้ออาหาร โอบอ้อมอารี มีน้ำใจ เคารพตนเองและผู้อื่น พัฒนาคำนี้ถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน รักสิ่งแวดล้อม เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี สามัคคี ทำงานเป็นทีมได้ ละเอียด รอบคอบ ประณีต (ข้อ 6) และการมีทักษะทางตัวเลขและไอที (ข้อ 8)

วรรณกรรมในอดีตกล่าวถึงการจัดการศึกษาเพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคตและเสริมสร้างความ เป็นอาเซียน ว่าจำเป็นต้องให้ความรู้ความเข้าใจแก่เยาวชนในด้านกำเนิดอาเซียน นโยบายและ วัตถุประสงค์ในการก่อตั้งอาเซียน ประโยชน์จากการรวมตัวกันของสมาชิกอาเซียน โดยให้ความสำคัญกับ ทฤษฎีทุนเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในยุคโลกาภิวัตน์ 5 ประการ ที่กล่าวถึงทุนแห่งความคิด สร้างสรรค์ ทุนทางความรู้ ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางอารมณ์ และทุนทางวัฒนธรรม

ผู้ให้ข้อมูลในงานวิจัยนี้ยังแสดงความคิดเห็นที่สอดคล้องกับข้อมูลคุณลักษณะบัณฑิตไทยที่พึง ประสงค์ และการเตรียมความพร้อมของบัณฑิตก่อนเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในด้าน ทักษะและ ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษและภาษาของประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน มีความรู้เกี่ยวกับเพื่อนบ้าน ทั้งด้านวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับอาเซียน เรียนรู้กฎระเบียบของอาเซียน พัฒนาทักษะฝีมือ จนสามารถปรับตัวเข้ากับมาตรฐานการทำงานที่เป็นสากล พัฒนาความสามารถในการ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ปรับกระบวนการทัศน์การเรียนรู้ในการพัฒนาศักยภาพรอบด้าน ตลอดจนสร้าง ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยเฉพาะกับคนต่างวัฒนธรรม ตลอดจนความสามารถในการใช้ คอมพิวเตอร์ ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ หรือภาษาที่สาม การคิดเชิงวิเคราะห์ การนำเสนอ ผลงาน การทำงานร่วมกับผู้อื่น การรับฟัง ความเข้าใจ และการตอบสนอง การปรับปรุงพัฒนาอย่าง ต่อเนื่อง การมีความกระตือรือร้น มีความสามารถในการเรียนรู้ และมีความรับผิดชอบ

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากล่าวถึงคุณลักษณะบัณฑิตไทยยุคใหม่ ว่ามีองค์ประกอบ สำคัญ 3 ประการ คือด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านบุคลิก อุปนิสัย ข้อมูลนี้สอดคล้องกับความคิดเห็น ของผู้ให้ข้อมูลในงานวิจัยนี้เช่นเดียวกัน นอกจากนี้คุณธรรมที่พึงประสงค์ของเยาวชนไทยทั้ง 10 ประการก็ สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลเช่นเดียวกัน ว่าบัณฑิตไทยควรมีระเบียบวินัย ซื่อสัตย์ ขยันหมั่นเพียร มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สุภาพ มีสัมมาคารวะ กตัญญู มีจิตสำนึกที่ดี สามัคคี มีเหตุผล รวมทั้งเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

เมื่อพิจารณาผลการเรียนรู้ของบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (มคอ.) 5 ประการ ได้แก่ คุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ทักษะทางปัญญา ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จะเห็นได้ว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน

ผู้ให้ข้อมูลยังแสดงความคิดเห็นที่สอดคล้องกับข้อมูลเกี่ยวกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ทักษะการทำงาน ทักษะนวัตกรรม ทักษะชีวิต การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพทั้งการอ่าน การนำเสนอ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทักษะการคิด เชิงสร้างสรรค์ เชิงวิพากษ์ เชิงวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การมองอนาคต ความเข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่าง ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น การเป็นผู้นำ การรู้เท่าทันข้อมูลสารสนเทศ การรู้เท่าทันสื่อ และ การรู้เท่าทันคอมพิวเตอร์และไอซีที

จากข้อมูลในอดีตและผลการวิจัยนี้อภิปรายได้ว่า เยาวชนรุ่นใหม่ที่เป็นกำลังสำคัญของประเทศสมาชิกอาเซียน ควรแสดงความเป็นเอกลักษณ์ของประเทศ รักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมอันเป็นมรดกสำคัญที่ควรได้รับการสนับสนุนเพื่อไม่ให้เลือนหายไปกับวัฒนธรรมใหม่ๆ ทั้งในทางที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม

เอกลักษณ์อันดีงามของวิถีไทยเป็นสิ่งที่บัณฑิตไทยและสังคมไทยควรอนุรักษ์ สามารถประพฤติปฏิบัติตนอย่างมีจรรยาบรรณ มีสัมมาคารวะ มีความสุภาพอ่อนน้อม ในขณะเดียวกัน ก็สามารถใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลายของอาเซียนด้วยความเชื่อมั่นและเด็ดเดี่ยว หากเราสามารถประยุกต์ความเป็นไทยเข้ากับคุณธรรมจริยธรรม เราจะเป็นคนไทยที่มีความดีงามทั้งทางกาย วาจา และใจ

สิ่งสำคัญลำดับถัดไปคือ ภาษาและการสื่อสาร เพราะการทำงานร่วมกันจำเป็นต้องใช้การสื่อสารที่ต่างเข้าใจกันและกัน ซึ่งต้องใช้ภาษาเป็นสื่อกลาง ภาษาที่ใช้ในกลุ่มอาเซียนจำเป็นต้องเป็นภาษาที่ทุกประเทศเข้าใจร่วมกัน บัณฑิตไทยจำเป็นต้องเรียนรู้ภาษาที่สามารถใช้เป็นสื่อกลางในภูมิภาคอาเซียนได้เป็นอย่างดี อาทิ ภาษาอังกฤษและภาษาที่ใช้อย่างแพร่หลายในอาเซียน ทักษะการสื่อสารด้วยภาษาเป็นสิ่งจำเป็นในการเข้าถึงความเป็นชนชาติ ประวัติศาสตร์ ศาสนาและวัฒนธรรมของประเทศสมาชิก ทั้งในด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนที่มีประสิทธิภาพ และสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการสื่อสารได้ อีกทั้งภาษายังสามารถใช้เป็นสื่อช่วยลดปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งและความแตกต่างทางความคิดได้

การเปิดประชาคมอาเซียนในปี 2558 ที่ให้ความสำคัญกับ 3 เสาหลักในด้านการเมืองและความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมนั้น ประชาชนทุกคนในภูมิภาคควรมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในความสำคัญของการหลอมรวมระหว่างประเทศสมาชิกในภูมิภาค ในส่วนของประเทศไทย ประชาชนทุกคนควรให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าวด้วย บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัย ควรมี

คุณลักษณะที่สามารถชี้นำและเป็นกำลังสำคัญในการนำพาประเทศไทยให้ก้าวสู่ประชาคมอาเซียนอย่างเชื่อมั่นและภาคภูมิใจ

การบริหารจัดการในสถาบันการศึกษา ควรให้ความสำคัญกับนโยบายดังกล่าว โดยสนับสนุนส่งเสริมให้ครูและบุคลากรการศึกษา สามารถพัฒนาด้านเนื้อหาและเทคนิคการสอน การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกในการกำหนดครูอาเซียนที่มีจรรยาบรรณกรอบมาตรฐานร่วมกันสำหรับครู รวมทั้งพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน กรอบมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต

อย่างไรก็ตาม ทุกฝ่ายในสังคมต้องให้ความร่วมมือในการทำงาน จำเป็นต้องยอมรับความแตกต่างทางความคิด ต้องใจเย็น สุขุม รอบคอบ สามารถวิเคราะห์ วินิจฉัยข้อดีและข้อด้อยของตน สามารถมองเห็นโอกาสในการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน สร้างความร่วมมือในด้านความมั่นคงของภูมิภาค ความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจ ความเข้าใจในวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของกันและกัน แม้จะมีความแตกต่างและความหลากหลายของแต่ละชนชาติ

การเตรียมตัวเข้าสู่สังคมอาเซียนตามกำหนดการในปี 2558 จำเป็นที่ทุกภาคส่วนทั้งในระดับปัจเจกและระดับต่างๆ ต้องตื่นตัว และตระหนักในความสำคัญและความจำเป็น มิฉะนั้นจะไม่สามารถดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพในสังคมอาเซียนได้อย่างรู้ทัน โดยต้องไม่ตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบ ในขณะเดียวกัน ก็สามารถใช้ชีวิตท่ามกลางชนชาติที่มีความแตกต่างหลากหลายได้

สิ่งที่บัณฑิตไทยและทุกคนควรรู้คือเรื่องราว ความเป็นมาของอาเซียน กำเนิดอาเซียน สิ่งท้าทายในการเข้าสู่ความเป็นอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านภาษาอังกฤษ ซึ่งได้รับการยอมรับจากชาติต่างๆ ในอาเซียนให้เป็นภาษากลางที่ทุกชาติในอาเซียนใช้

บัณฑิตไทยและคนไทยส่วนใหญ่ยังขาดทักษะและความชำนาญในการใช้ภาษาอังกฤษ และที่สำคัญยิ่งอีกประการหนึ่งคือภาษาอาเซียน ชนชาติอาเซียนส่วนใหญ่รู้และเข้าใจภาษาไทยจนสามารถสื่อสารกับคนไทยด้วยภาษาไทยได้ แต่คนไทยส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจภาษาอื่นยกเว้นภาษาไทย

บัณฑิตไทยยังต้องมีคุณธรรมจริยธรรม รักชาติ อนุรักษ์ความเป็นไทย กระตือรือร้นในการใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีมนุษยสัมพันธ์ มีทักษะชีวิตในการทำงาน รวมทั้งทางตัวเลขและไอที ซึ่งล้วนสอดคล้องกับคุณลักษณะของผู้เรียนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาที่ระบุคุณสมบัติในด้านความมีคุณธรรมจริยธรรม ความรู้ ทักษะทางปัญญา ความรับผิดชอบ การสื่อสารระหว่างบุคคล และความสามารถทางความคิดวิเคราะห์เชิงตัวเลขและทักษะทางไอที

สถาบันการศึกษาซึ่งมีพันธกิจสำคัญในการผลิตบัณฑิตและการจัดการเรียนการสอน การวิจัย การทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ควรให้ความสำคัญในเรื่องต่างๆดังกล่าว โดยให้ความสำคัญเชิงนโยบายและการดำเนินการจนเกิดผลสัมฤทธิ์ที่พึงประสงค์ โดยการฝึกอบรม ให้ความรู้ทั้งแก่ผู้สอนและผู้เรียน ในขณะเดียวกันภาคส่วนอื่นๆ ในสังคมทั้งภาครัฐและภาคเอกชนก็จำเป็นต้องให้ความสำคัญด้วย เพื่อให้เกิดพลังในการนำพาชาติไทยให้ก้าวไปข้างหน้าในสังคมอาเซียนอย่างเชื่อมั่นและรู้เท่าทัน ไม่เป็นฝ่ายเสียเปรียบ ในขณะเดียวกันก็เชื้ออาหารต่อกันและกันเพื่อสันติสุขของประชาคมอาเซียนและของโลก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

สถาบันการศึกษาที่มีพันธกิจสำคัญในการจัดการเรียนการสอนและการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสู่สังคม รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาโดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนแก่นักศึกษาในระดับปริญญาตรีและสูงกว่า ควรพิจารณาใช้ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนี้เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายและการดำเนินการในภาคปฏิบัติ เพื่อให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่สามารถดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม มีความรู้ความเข้าใจ ความรู้เท่าทันในความแตกต่างของสังคมอาเซียนทางมิติต่างๆ และสามารถนำพาสังคมไทยให้ก้าวไปอย่างมั่นคงกับพันธมิตรอาเซียน ทั้งนี้เพื่อความมั่นคงของภูมิภาคโดยเฉพาะทางด้านการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ตามคำขวัญของอาเซียนที่เป็นหนึ่งเดียวทั้งในด้านวิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ และความ เป็นชุมชน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยควรเพิ่มกลุ่มตัวอย่างที่มีความหลากหลายและมีส่วนเกี่ยวข้องกับบัณฑิตไทยในสภาพแวดล้อมของความเป็นประชาคมอาเซียน โดยเป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมด กลุ่มตัวอย่างยังควรมาจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ทั้งนี้เพื่อให้ผลการวิจัยเกิดประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้เสียและสังคมมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

กลุ่มสาระนิเทศ สอ.สป. สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2557 จาก <http://www.asean.moe.go.th/>.

คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต. สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2557 จาก www.e-manage.mju.ac.th/openFile.aspx?id=MzlyOTU

จดหมายข่าวสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2554). ปีที่ 2 ฉบับที่ 74 ประจำวันที่ 8 สิงหาคม 2554.

จีระ หงส์ลดารมภ์. (2555). สืบค้นเมื่อ 11 ตุลาคม 2557 จาก <https://www.gotoknow.org/posts/481258>.

_____. (2556). สืบค้นเมื่อ 11 ตุลาคม 2557 จาก https://www.facebook.com/permalink.php?id=133230516687029&story_fbid=599113436765399.

ชัชชล อัจฉนาภิตติ.(2555). สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2557 จาก http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1348642687

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *การศึกษา: รากฐานประชาคมอาเซียน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว.

สุนทร พิศสุวรรณ (2013). สืบค้นเมื่อ 11 ตุลาคม 2557 จาก <https://th-th.facebook.com/notes/somkiat-onwimon/>.

หนังสือพิมพ์บ้านเมือง. (2550). สืบค้นเมื่อ 11 ตุลาคม 2557 จาก <http://www.manager.co.th/Qol/ViewNews.aspx?NewsID=9500000032288>